

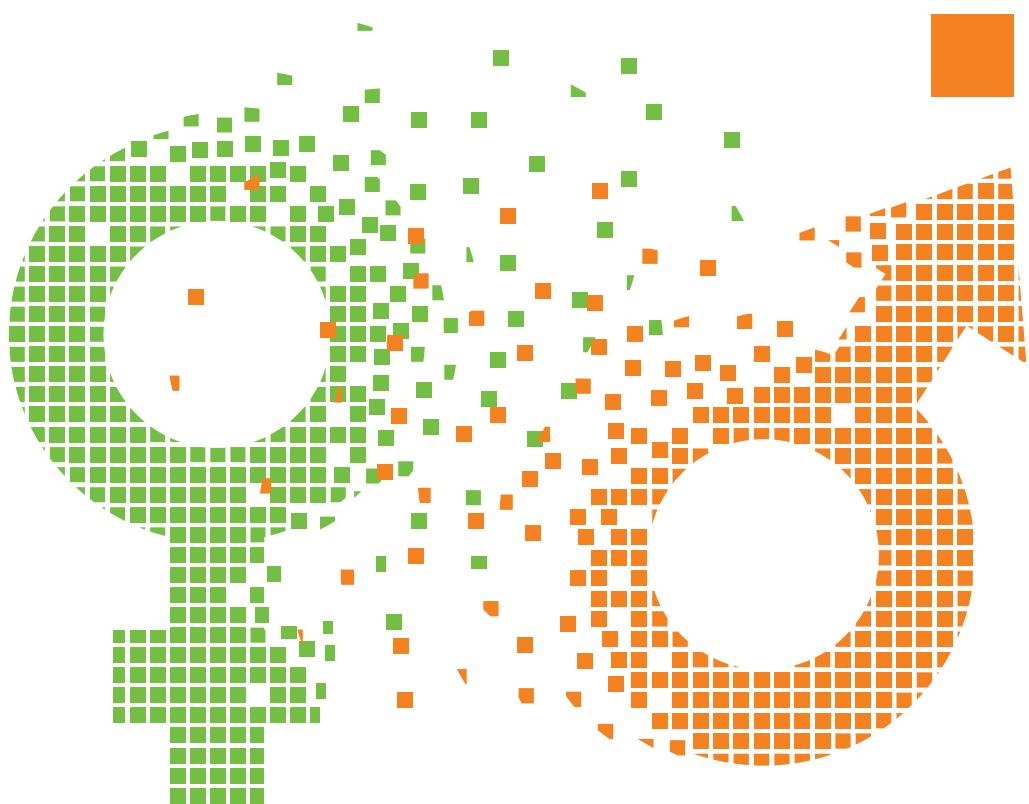


This project is funded by
the European Union



DIMENSIUNEA DE GEN ȘI ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTUL UȘOR

ÎN EUROPA DE SUD-EST



DIMENSIUNEA DE GEN ȘI ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTUL UȘOR

PRINCIPALELE PREOCUPĂRI ȘI RĂSPUNSUL
POLITIC ÎN EUROPA DE SUD-EST

Agenția Sud-Est Europeană pentru Controlul Armelor Mici și Armamentului Ușor (SEESAC) are mandatul din partea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a Consiliului de Cooperare Regională pentru a sprijini toate părțile interesate internaționale și naționale prin consolidarea capacitatii naționale și regionale de a controla și de a reduce proliferarea și utilizarea abuzivă a armelor de calibră mică și a armamentului ușor, contribuind astfel la creșterea stabilității, securității și dezvoltării în Europa de Sud-Est și de Est.

SEESAC pune în aplicare DECIZIA CONSILIULUI UE 2013/730 /PESC, în sprijinul activităților SEESAC de dezarmare și control al armamentelor în Europa de Sud-Est. Elaborarea acestui raport a beneficiat de un sprijin important din partea Uniunii Europene prin Decizia Consiliului menționată anterior.

Pentru informații suplimentare, contactați:

Coordonator SEESAC

Bulevard Zorana Đindića 64, 11070 Belgrad / SERBIA

Telefon: +381 (11) 4155 300

Fax: +381 (11) 4155 499

E-mail: seesac@undp.org

www.seesac.org

© SEESAC 2016 – Toate drepturile rezervate

Acest instrument a fost elaborat de Dragan Bozanic. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorului și nu reflectă neapărat viziunile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Consiliului de Cooperare Regională, sau a Uniunii Europene. Denumirile utilizate și prezentarea materialului în această publicație nu exprimă opinia Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Consiliului de Cooperare Regională, sau a Uniunii Europene în ceea ce privește 1) statutul juridic al oricărei țări, teritoriu sau regiuni, sau a autorităților sale sau a grupurilor armate; sau 2) delimitarea frontierelor sau limitelor sale.

Mulțumiri

Exprimăm recunoștință următoarelor persoane pentru sugestiile detaliate și comentariile privind proiectul acestui instrument:

Profesor, Dr. Erica Bowen, membru asociat al Societății britanice de psihologie

Psiholog expert și psiholog juridic înregistrat, profesor de prevenire a violenței și abuzului

Centrul Național pentru Studierea și Prevenirea Violenței și Abuzului, Universitatea din Worcester

Vanja Macanovic, avocat

Centrul Femeilor Autonome

Biljana Nastovska

Specialist pe probleme de gen - UNDP FRI Macedonia

Dezvoltarea acestui instrument, de asemenea, a beneficiat de opinii și comentariile parvenite de la următorii membri ai echipei SEESAC: Dr. Ivan Zveržhanovski; Bojana Balon; Danijela Đurović; Juliana Buzi; Slobodan Bošković; Alain E. Lapon; Violeta Gaši și Francesco Buscemi.

Traducerea în limba română a reportului a fost realizată de Elena Dolghii.

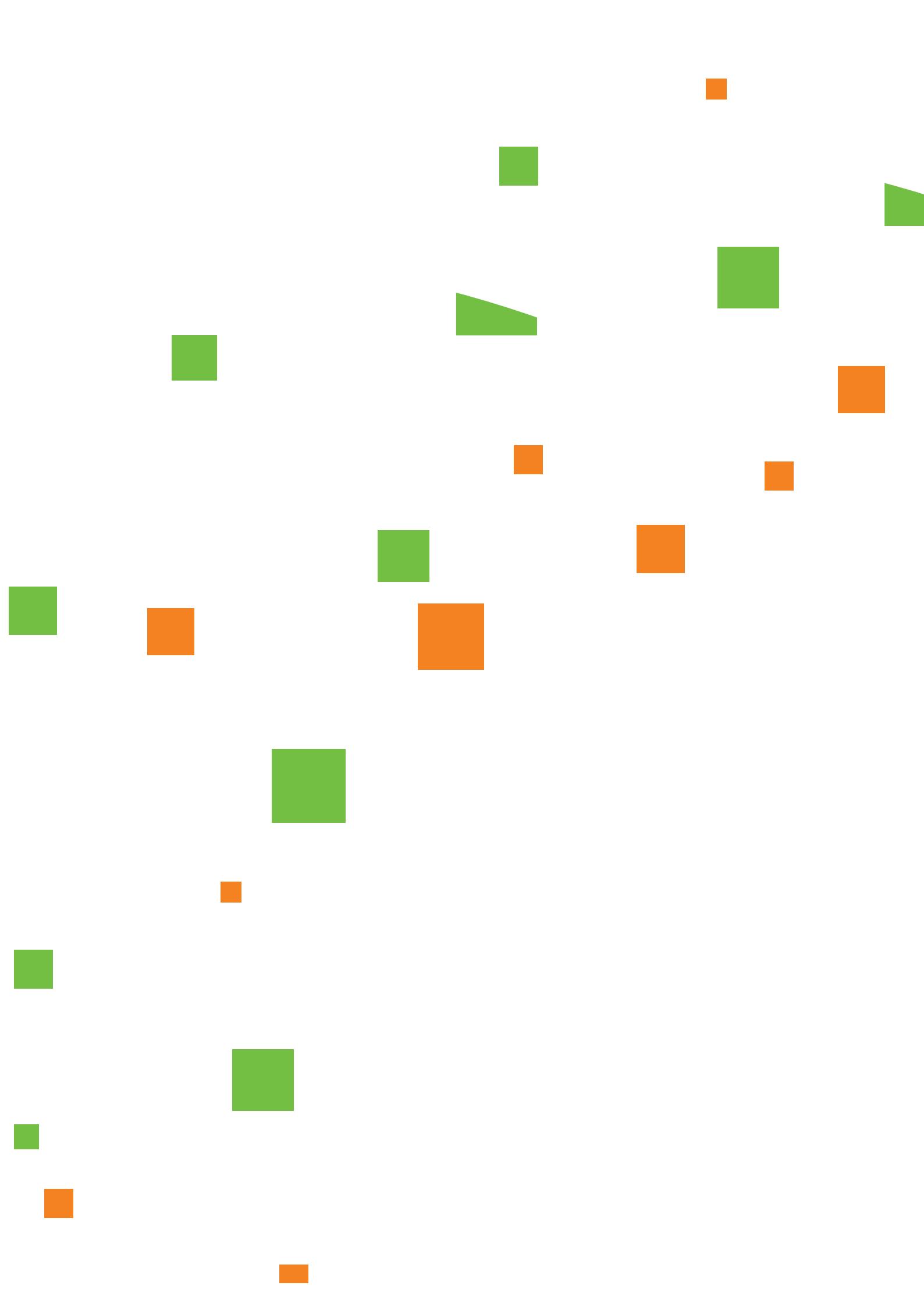
Abrevieri

- AI - Amnesty International
CCA - Coaliția pentru controlul armelor
CDU - Centrul pentru Dialog Umanitar
DG - Declarația de la Geneva privind violența armată și dezvoltarea
ESE - Europa de Sud-Est
IANSA - Rețeaua de acțiune internațională privind armamentul ușor
ISACS - Standardele internationale pentru controlul armelor de calibrul mic
MAI - Ministerul Afacerilor Interne
OI - Oxfam International
OMS - Organizația Mondială a Sănătății
ONU - Organizația Națiunilor Unite
OSAGI - Biroul consilierului special al Secretarului General pe probleme de gen și promovare a
femeilor
PI - Partener intim
PNUD - Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
SALW - Arme de calibrul mic și armamentul ușor
SAS - Studiul privind armele de calibrul mic
SEESAC - Agenția Sud-Est Europeană pentru Controlul Armelor Mici și Armamentului Ușor
UE - Uniunea Europeană
UIP - Uniunea Interparlamentară
UN CASA - acțiunea coordonată a Națiunilor Unite privind armele de calibrul mic
UN ODA - Departamentul Națiunilor Unite pentru Probleme de Dezarmare
UNODC - Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate
UN Women - Entitatea ONU pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor
VBG - violența bazată pe gen
VD - Violența domestică
VIP - violența partenerului intim

CUPRINS

1 INTRODUCERE	9
1.1 Despre acest studiu	9
1.1.1 Scop	9
1.1.2 Obiective	10
1.1.3 Domeniul de aplicare al studiului	10
1.1.4 Metodologie	10
1.1.5 Provocări și limite	11
1.1.6 Structura	11
1.2 Definiții	12
2 DIMENSIUNEA DE GEN ȘI ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTUL UȘOR – PRINCIPALELE PREOCUPĂRI ÎN MATERIE DE POLITICI	14
2.1 Determinarea legăturilor între dimensiunea de gen și armele de calibrul mic și armamentul ușor	14
2.2 Principalele preocupări în materie de politici	15
2.2.1 Dimensiunea de gen și efectele armelor de calibrul mic	15
2.2.2 Efecte diferențiate ale armelor de calibrul mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților în Europa de Sud - Est: tendințe relevante	17
2.2.3 Violența domestică	24
2.2.4 Dimensiunea de gen și cererea de arme de calibrul mic – masculinitate și cultură	32
2.2.5 Dimensiunea de gen și atitudinile față de armele de calibrul mic și reglementare	37
2.2.6 Dimensiunea de gen și procesele politice	38
3 RĂSPUNSUL POLITIC - ANALIZA DOCUMENTELOR	40
3.1 Strategiile de control a armelor de calibrul mic și armamentul ușor și principalele preocupări de politică de gen	40
3.1.1 Angajamentul față de egalitatea de gen	41
3.1.2 Date dezagregate de gen și observații pe dimensiunea de gen	42
3.1.3 Stabilirea agendei – reflectarea dimensiunii de gen în scopuri și obiective	43
3.1.4 Planuri de acțiune: transpunerea angajamentelor în activități	43

3.1.5 Care preocupări pe dimensiunea de gen sunt abordate?	44
3.1.6 Urmărirea modificărilor - monitorizare și evaluare	46
3.1.7 Provocări în elaborarea politicii sensibile la dimensiunea de gen bazată pe date factuale	48
3.2 Cadrul legislativ privind armele de calibră mic și armamentul ușor: importanța combaterii violenței domestice	50
3.2.1 Violența domestică ca factor în restricționarea autorizării deținerii armelor de foc	50
3.2.2 Violența domestică și retragerea armelor de foc	51
3.2.3 Legislația împotriva violenței domestice și a armelor de calibră mic și armamentului ușor	52
3.2.4 Provocări pentru intervențiile politice	54
3.2.5 Bune practici: Australia și Canada	56
3.3 Cadrul strategic și legislativ privind egalitatea de gen în Europa de Sud-Est și controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor	57
4 PREZENTAREA GENERALĂ A CONSTATĂRILOR RELEVANTE	59
4.1.1 Principalele preocupări de gen legate de armele de calibră mic și armamentul ușor în Europa de Sud-Est	59
4.1.2 Legislația și răspunsul politic în Europa de Sud-Est	59
5 RECOMANDĂRI	61
5.1.1 Colectarea de date	61
5.1.2 Dezvoltarea capacităților și promovarea unui mediu benefic	62
5.1.3 Managementul cercetării și cunoștințelor	62
5.1.4 Răspunsul politic la preocupările principale	63
6 ANEXE	64
6.1 Anexa 1: Lista documentelor analizate	64
6.2 Anexa 2: Lista persoanelor interviewate	65
6.3 Anexa 3: Referințe	66
6.4 Anexa 4: Chestionar	70
6.5 Anexa 5: Lista de figuri, tabele și casete	73



PREFATĂ

Proliferarea extinsă și necontrolată a armelor de calibrul mic și armamentului ușor (SALW) a fost recunoscută pe larg ca prezentând o amenințare serioasă la adresa securității cetățenilor, care alimentează criminalitatea și instabilitatea și afectează negativ dezvoltarea socială și economică. Acest lucru este valabil mai ales în Europa de Sud-Est (ESE).

Începând cu 2002, prin intermediul SEESAC, PNUD a sprijinit eforturile de contracarare a acestei amenințări prin dezvoltarea unor cadre politice și legislative, precum și stabilirea și capacitatea mecanismelor instituționale. Activitatea noastră de acordare a suportului în materie de politică, în special, a devenit din ce în ce mai sofisticată, în conformitate cu necesitățile părților interesate din regiune.

Deși s-au realizat progrese semnificative, integrarea perspectivei de gen întârzie și încă nu a devenit o parte integrantă a strategiilor utilizate pentru abordarea cauzelor și consecințelor proliferării armelor de calibrul mic și armamentului ușor. În pofida numeroaselor angajamente la nivel mondial și național, această provocare a fost doar tangențial abordată în cadrul eforturilor continue de control a armelor de calibrul mic și armamentului ușor. Cu toate acestea, în cazul în care ne concentrăm pe dimensiunea de gen, este foarte dificil să ne imaginăm altă problemă decât utilizarea abuzivă a armelor de calibrul mic și armamentului ușor în care să predomine mai mult factorul de gen.

În ESE, ca și în altă parte, bărbații sunt marea majoritate a celor care dețin arme de foc, care le utilizează și, de multe ori, le utilizează abuziv. Aceștea reprezintă majoritatea infractorilor și victimelor incidentelor legate de arme de foc. În cazul în care aceștea sunt victime, deseori sunt uciși de alți bărbați. Dar armele de calibrul mic și armamentul

ușor prezintă și efecte negative asupra securității și bunăstării femeilor. Femeile rareori dețin o armă, aproape că nu le folosesc niciodată și, spre deosebire de bărbați, acestea sunt mult mai des victime decât infractori. Acest lucru este deosebit de uluitor în contextul violenței domestice. Majoritatea violențelor cu arme împotriva femeilor sunt comise de partenerii actuali sau foști, prezența unei arme de foc crește dramatic probabilitatea rezultatului letal. Prin urmare, femeile sunt mai predispuse de a vedea prezența armelor de foc ca o amenințare pentru propria lor securitate și a familiilor lor.

Este surprinzător modul în care politicile de reglementare a controlului armelor de calibrul mic și armamentului ușor nu conțin mențiuni cu privire la aceste legături și nu reușesc să recunoască faptul că unele probleme de securitate afectează femeile și bărbații în diferite moduri. Prezentul raport arată că perspectiva de gen nu este nici recunoscută, nici abordată în mod adecvat de către cadrele politice și legislative care reglementează controlul armelor de calibrul mic și armamentului ușor în ESE, ceea ce face aceste eforturi mai puțin eficiente în asigurarea securității tuturor cetățenilor, fie femei, bărbați, fete sau băieți - ceea ce împiedică realizarea Obiectivele de dezvoltare durabilă 5 (privind egalitatea de gen) și 16 (cu privire la pace, dreptate și instituții puternice).

Exprim speranța că constatarilor prezentate în acest raport vor iniția discuții suplimentare. În cazul în care societățile trebuie să răspundă în mod eficient la problemele complexe de securitate cu care se confruntă, politicile în acest domeniu nu trebuie să rămână ignore dimensiunea de gen. Prin urmare, sper că acest raport și instrumentul ce-l însoțește va marca o schimbare a abordării și va conduce la integrarea dimensiunii de gen în politicile de control a armelor de calibrul mic și armamentului ușor.

Cihan Sultanoglu
Director și Administrator Asistent
Biroul Regional pentru Europa și CSI
Programul Națiunilor Unite pentru
Dezvoltare



1 INTRODUCERE

Ca o parte a abordării sale globale și integrate a controlului armelor de calibră mic și armamentului ușor și reformei sectorului de securitate, SEESAC a inițiat dezvoltarea acestui studiu privind dimensiunea de gen și armele de calibră mic și armamentul ușor, obiectivul pe termen lung fiind creșterea sensibilității la dimensiunea de gen a politicilor de control a armelor de calibră mic și armamentului ușor în ESE. Raportul și instrumentul care îl însoțește au fost elaborate în cadrul Deciziei Consiliului UE 2013/730/PESC. Acestea constituie produsul realizării faptului că eforturile practice care urmăresc să ofere beneficii tuturor cetățenilor fie femei, bărbați, fete sau băieți sunt la fel de ineficiente prestate, dacă nu iau în considerare pe deplin perspectiva egalității de gen.

Analiza prezentată în acest raport constată că perspectiva de gen nu este nici recunoscută, nici abordată în mod adecvat de către cadrele politice și legislative care reglementează controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor în ESE. Aceste politici ignoră dimensiunea de gen și, prin urmare, majoritatea măsurilor de control a armelor de calibră mic și armamentului ușor, nu iau în considerare preoccupările și nevoile de securitate diferite ale femeilor, bărbaților, fetelor și băieților. Acest fapt împiedică succesul măsurilor întreprinse pentru a asigura securitatea tuturor cetățenilor.

Raportul evidențiază legăturile cu niveluri multiple între dimensiunea de gen și armele de calibră mic și armamentul ușor, prezintă diferite moduri în care dimensiunea de gen modelează riscurile legate de armele de calibră mic și armamentul ușor, comportamentele și practicile și subliniază necesitatea integrării perspectivei de gen în cadrul legislativ și de politici în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor. Instrumentul care însoțește studiul încearcă să transpună recomandările generate bazate pe dovezi în măsuri practice și specifice contextului care răspund dimensiunii de gen. Acestea ar trebui să ajute în mod semnificativ factorii de decizie politică în garantarea faptului că toate intervențiile legate de armele de calibră mic și armamentul ușor integrează dimensiunea de gen.

1.1 DESPRE ACEST STUDIU

1.1.1 SCOP

Scopul acestui studiu este de a contribui la creșterea capacității de reacție a dimensiunii de gen a politicilor care reglementează problemele privind armele de calibră mic și armament ușor în Europa de Sud-Est.

Studiul are drept scop creșterea gradului de conștientizare cu privire la legăturile dintre dimensiunile de gen și armele de calibră mic din ESE între părțile interesate dar și publicul larg și identificarea tendințelor dominante și lacunelor în răspunsul politic. Pe baza acestor constatări,

studiu propune un instrument practic destinat să sprijine dezvoltarea politicilor care să țină cont de dimensiunile de gen în cunoștință de cauză și bazată pe dovezi, și în acest sens să contribuie la dezvoltarea capacitatei factorilor de decizie în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor în regiunea ESE și la eficiența generală a politicilor privind armele de calibră mic și armamentul ușor.

Dincolo de aceasta, rezultatele acestui studiu ar trebui să servească drept bază pentru inițierea unui dialog între factorii de decizie politică cu privire la rolul normelor dominante sociale și practicilor de gen, precum și riscurile specifice cu care se confruntă femeile, bărbații, băieții și fetele în ceea ce privește armele de calibră mic și armamentul ușor.

1.1.2 OBIECTIVE

Obiectivele studiului sunt:

1. Identificarea preocupărilor privind de egalitatea de gen legate în general de armele de calibrul mic și armamentul ușor, cu o atenție deosebită pe ESE (capitolul 2),
2. Evaluarea dacă și în ce măsură perspectiva de gen este integrată în politicile privind armele de calibrul mic și armamentul ușor în ESE (cadrul legislativ și cel strategic), precum și evaluarea dacă aspectele privind armele de calibrul mic și armamentul ușor sunt abordate în cadrul politicilor privind egalitatea de gen și politicile împotriva violenței bazate pe gen (capitolul 3),
3. Determinarea celor mai bune practici în elaborarea politicilor care înglobează aspectele de gen în controlul armelor de calibrul mic și armamentului ușor, precum și identificarea factorilor care permit desfășurarea acestor inițiative (capitolele 3 și 4),
4. Elaborarea recomandărilor bazate pe dovezi și a unui instrument practic pentru integrarea perspectivelor de gen în cadrul legislativ și strategic privind armele de calibrul mic și armamentul ușor (capitolul 5).

Acestea fiind menționate, studiul nu intenționează să analizeze punerea în aplicare efectivă a cadrului legislativ și a politicii de control al armelor de calibrul mic și armamentului ușor în regiunea ESE sau să evaluateze impactul sau efectele care pot fi atribuite acestor intervenții politice în regiune. Referirile privind punerea în aplicare sunt menționate în mare parte, cu intenția de a identifica unele provocări conceptuale în soluții de politici.

1.1.3 DOMENIUL DE APLICARE

Domeniul de aplicare analitic -Analiza prezentată în acest raport cuprinde două părți:

- a) Analiza datelor statistice disponibile privind diversele legături între dimensiunile de gen și armele de calibrul mic și armamentul ușor; și
- b) Examinarea legislației naționale privind armele de foc, strategiilor naționale și a planurilor de acțiune privind controlul armelor de calibrul mic și armamentului ușor, legislației naționale, strategiilor și planurilor de acțiune privind egalitatea de gen, legislației naționale, strategiilor și planurilor de

acțiune pentru combaterea violenței împotriva femeilor, și a violenței domestice și violenței bazată pe gen.

Domeniul geografic de aplicare este determinat de aria activităților curente SEESAC privind controlul armelor de calibrul mic și armamentului ușor în perioada 2013-2016 și cuprinde: Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo*, Moldova, Muntenegru, Republica Serbia, și Fosta Republie Iugoslavă a Macedoniei. În al doilea capitol se fac referințe la țările din afara regiunii ESE, în primul rând cu scopul de a determina tendințele generale și de a permite realizarea unor comparații.

1.1.4 METODOLOGIE

A fost aplicată o gamă largă de metode, cu instrumentele cele mai potrivite selectate pentru diferite componente ale studiului. Metodele includ:

- **Analiza bibliografiei:** O trecere în revistă amplă a bibliografiei relevante și recente și a rapoartelor internaționale, regionale și naționale și a studiilor cu privire la aspectele legate de dimensiunile de gen și armele de calibrul mic și armamentul ușor (Anexa 3).
- **Examinarea documentelor:** Legile privind armele de foc și strategiile de control a armelor de calibrul mic și armamentului ușor și a planurilor de acțiune în ESE au fost analizate pentru a determina dacă și în ce măsură perspectiva de gen este integrată în cadrul legislativ și de politici în domeniul armelor de calibrul mic și armamentului ușor. În plus, a fost realizată examinarea legislației privind egalitatea de gen și a strategiilor și politicilor referitoare la violența bazată pe gen pentru a evalua dacă au fost abordate aspectele privind armele de calibrul mic și armamentul ușor (Anexa 2).
- **Interviuri semi-structurate cu** membrii comisiilor din domeniul armelor de calibrul mic și armamentului ușor, reprezentanți a instituțiilor de stat și a organizațiilor de femei care se ocupă de protecția împotriva violenței în familie și a violenței pe motive de gen (Anexa 1).
- **Un chestionar** a fost elaborat în consultare cu reprezentanții Comisiilor beneficiare din domeniul armelor de calibrul mic și armamentului ușor, în scopul de a determina și documenta modelele și tendințele dimensiunilor de gen legate de aspectele de arme de calibrul mic și armamentul ușor. Scopul chestionarului viza obținerea datelor comparabile la nivel regional cu privire

* Referințele la Kosovo se interpretează ca fiind în contextul Rezoluției Consiliului de Securitate 1244 (1999).

la cele mai importante aspecte ale dimensiunilor de gen ale armelor de calibră mic și armamentului ușor, cum ar fi datele dezagregate de gen ale autorilor acestor infracțiuni și a victimelor incidentelor legate de armele de foc, deținătorii de arme de foc, victimele violenței domestice comise de arme de foc, persoanele care au depus armele de calibră mic și armamentul ușor în timpul campaniilor de colectare, reprezentarea femeilor și a bărbaților în rândul membrilor comisiilor privind armele de calibră mic și armamentul ușor și restricții în procedurile de autorizare din cauza violenței domestice. De asemenea, s-a încercat de a identifica caracteristicile de vârstă ale victimelor și a autorilor incidentelor legate de armele de foc și de a obține o perspectivă asupra modului în care genul se intersectează cu vârsta (Anexa 4).

1.1.5 PROVOCĂRI ȘI LIMITE

Provocarea metodologică principală provine din lipsa de date diferențiate pe sexe în regiunea ESE și absența unei abordări uniforme a colectării datelor. Practica de colectare a datelor este, în general subdezvoltată, dar, și variază semnificativ în întreaga regiune, la fel ca și disponibilitatea și calitatea datelor. Acest fapt creează, în consecință, dificultăți în determinarea și documentarea modelelor dimensiunii de gen și tendințele din regiune. Date insuficiente sunt furnizate pentru anumite probleme acute, cum ar fi femicidul și violența domestică, în timp ce deseori lipsesc datele de bază privind structura de gen a autorilor acestor infracțiuni și a victimelor violenței armate. În anumite cazuri, legislația privind protecția datelor cu caracter personal definește dimensiunea de gen ca informații deosebit de sensibile și din cauza restricțiilor legale, anumite informații, cum ar fi numărul de femei și bărbați care solicită autorizarea deținerii de arme de foc nu sunt disponibile.

Pentru a depăși parțial obstacolele legate de statisticile limitate dezagregate pe sexe disponibile, chestionarul menționat mai sus, a fost conceput ca o încercare de a corela colectarea datelor cu principalele preocupări politice prezentate în secțiunea de mai jos. Aceasta prevede, de asemenea, o perspectivă asupra limitelor și lacunelor în practicile administrative privind colectarea datelor existente și dezvăluie dificultățile cu care se confruntă în cazul în care urmează să fie întreprinse eforturile de a avansa elaborarea de politici bazate pe date concrete. În pofida răspunsurilor bune de la comisiile beneficiare din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor¹, ar trebui să se ia în considerare faptul

că pentru multe dintre ele aceasta a fost prima dată când datele dezagregate de gen au fost colectate într-un astfel de mod, și s-au confruntat cu numeroase provocări în timpul acestui proces: de la baze de date care nu reflectă dimensiunea de gen ceea ce împiedică colectarea de date la necesitatea de a extrage manual datele, ceea ce a însemnat un volum de muncă semnificativ.

Pe lângă chestionar, au fost utilizate diferite surse, cum ar fi rapoartele și bazele de date ale SEESAC, UNODC, OMS, Small Arms Survey (SAS), Declarația de la Geneva privind violența armată și dezvoltarea (DG), Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor. Pentru analiza legislației privind armele de calibră mic și armamentul ușor și armele de foc în ESE, a fost utilizat Compendiumul SEESAC privind legislația regională în domeniul armelor. Compendiumul servește ca un ghid eficient de referință pentru legislația privind armele de calibră mic și armamentul ușor în regiune și este disponibil în albaneză, BCMS², engleză și română.

Cu toate acestea, din cauza limitării disponibilității datelor, acest studiu nu încearcă să ofere o imagine de ansamblu cuprinzătoare pentru fiecare țară și teritoriu în regiunea ESE, și nici nu era scopul său. Mai degrabă încearcă să inițieze discuții suplimentare cu privire la necesitatea de a îmbunătăți și de a promova practicile actuale de colectare a datelor administrative, atât în ceea ce privește domeniul de aplicare cât și disponibilitatea datelor.

Pentru o înțelegere mai aprofundată a situației contextului specific fiecărei țări, trebuie întreprinse studii și analize suplimentare, în special atunci când este vorba de interacțiunea complexă a ideologiilor dominante în funcție de gen, evenimentele istorice recente, situația socio-economică și politică, precum și practicile curente din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor. Prin urmare, raportul reiterează o urgență deja semnalată atât în cercetarea academică și de politică (Cukier 2009, Schroeder, Farr și Schnabel, 2005; Alvazzi del Frate del Frate, 2011; Carapic, 2014), precum că "cercetarea legată de dimensiunea de gen este necesară pentru a informa politici eficiente de reducere a violenței ce implică arme" (Donges, 2014, p. 4).

1.1.6 STRUCTURA

Acest raport este structurat în patru capitole. Primul capitol oferă informații de bază despre studiu: scopul, obiectivele, publicul și domeniul de aplicare al conținutului său. Sunt

¹ Notă: La momentul finalizării acestui raport, au fost prezentate datele de către Ministerul de Interne al Albaniei și Comisiile în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor din Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Muntenegru și Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei. Datele respective sunt denumite în continuare ca baza de date SEESAC. SEESAC nu este responsabil pentru corectitudinea informațiilor.

² Abrevierea BCMS se referă la limbile bosniacă, croată, muntenegru și sârbă.

prezentate succint instrumentele metodologice principale aplicate și sunt identificate provocările în procesul de colectare a datelor. Al doilea capitol se focusează pe principalele preocupări de politică în ceea ce privește dimensiunea de gen și armele de calibrul mic și armamentul ușor. Astfel, acest capitol analizează o gamă largă de studii existente cu privire la dimensiunea de gen al armelor de calibrul mic și a violenței armate în ESE. Al treilea capitol rezumă principalele concluzii ale analizei dimensiunii de gen a cadrului legislativ și cadrului strategic de control al armelor de calibrul mic și armamentului ușor în ESE. De asemenea, au fost luate în considerare bunele practici dezvoltate în alte țări. În cele din urmă, ultimul capitol prezintă recomandări bazate pe constatărilor principale ale raportului.

1.2 DEFINIȚII

Dimensiunea de gen, regimul de gen, rolurile de gen

În acest raport, **dimensiunea de gen** este înțeleasă ca un principiu superior care structurează fundamental viețile femeilor și bărbaților. Aceasta include un set de practici care formează un model dominant uneori denumit **regimul gender** "care poziționează femeile și bărbații în anumite relații, astfel încât caracteristicile lor de grup, cât și viața lor individuală, pot fi înțelese prin acest model" (Blagojevic, 2013, p. 33). Regimurile gender constituie relațiile relativ structurate dintre femei și bărbați care iau formă în roluri de gen și identități de gen și sunt conditionate din punct de vedere social, cultural și istoric (Ibid., pag. 33-37).

Dimensiunea de gen (gender) se referă la rolurile sociale - **rolurile de gen** - și comportamentele care, într-o societate, sunt înțelese ca adevărate pentru femei și bărbați, și se așteaptă ca femeile și bărbații să se conformeze normelor legate de gen. Dimensiunea de gen tine de diferențele sociale (nu diferențele biologice denumite în continuare sex) între femei și bărbați. Fiind condiționate social, ele sunt schimbătoare în timp. Dimensiunea de gen nu se referă numai la femei, dar atât la femei cât și la bărbați, fete și băieți, precum și relația dintre ei. Dimensiunea de gen determină ceea ce se așteaptă de la, ceea ce este permis să ceea ce este apreciat la femei și bărbați într-un anumit context. De asemenea, aceasta determină activitățile întreprinse între femei și bărbați, accesul la și controlul și puterea asupra resurselor, precum și oportunități de luare a deciziilor (OSAGI, 2001). În contextul acestui raport, accentul este pus pe rolul dimensiunii de gen în formarea

comportamentului și practicilor legate de armele de calibrul mic și armamentul ușor, precum și riscurile specifice de gen în ceea ce privește armele de calibrul mic și armamentul ușor.

Termenii **integrarea egalității de gen și abordarea integratoare a egalității de gen** în acest raport sunt utilizati interschimbabil și sunt înțeleși ca fiind "procesul de evaluare a implicațiilor pentru femei și bărbați a oricărei acțiuni planificate, inclusiv legislație, politici sau programe, în toate domeniile și la toate nivelurile. Este o strategie pentru a face ca preocupările și experiențele femeilor și bărbaților să constituie o dimensiune integrală la elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și programelor în toate sferele politice, economice și sociale, astfel încât femeile și bărbații să beneficieze în mod egal și inegalitatea să nu fie perpetuată. Scopul final este acela de a realiza egalitatea de gen" (ECOSOC, 1997, p. 2).

Violența împotriva femeilor și violența domestică

În acest raport violența împotriva femeilor și violența domestică sunt înțelese în conformitate cu Convenția Consiliului European privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (denumită în continuare Convenția de la Istanbul). Violența împotriva femeilor este înțeleasă drept o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor și va însemna toate acțiunile de violență de gen care rezultă în sau care sunt probabile a rezulta în vătămarea sau suferința fizică, sexuală, psihologică sau economică cauzată femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, constrângerea sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă se produce în public sau în viață privată. Violența domestică înseamnă toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care se produc în mediul familial sau domestic ori între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărtit același domiciliu cu victima (2011, p. 3).

Femicidul se înțelege în general că implică o infracțiune intenționată asupra femeilor, deoarece acestea sunt femei, dar definiții mai largi includ asasinarea femeilor sau fetelor (OMS). În contextul acestui raport se pune accentul pe **femicid** în sensul restrâns de **femicidul partenerului intim** ca uciderea unei femei de către un actual sau fost partener. **Omorul de sex feminin** este folosit pentru a se referi la toate cazurile de omucideri cu victime de sex feminin. (Pentru discuții suplimentare privind operaționalizarea și utilizarea acestor termeni a se vedea Alvazzi del Frate, 2011, p. 116, OMS, 2012. Racovita, 2015, p. 89).

Arme de calibră mic și armament ușor (SALW)³ sunt în continuare înțelese în conformitate cu standardele internaționale de control al armelor mici (UN CASA, 2016, p. 13, 19). **Armele de calibră mic** se referă la `orice arme letale portabile concepute pentru uz individual care poate expulza sau lansa, este proiectat pentru a expulza sau lansa, sau poate fi transformată cu ușurință pentru a expulza sau lansa o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie (Idem., pag. 13).

În sensul prezentului raport, termenii "arme de foc" și "arme de calibră mic" sunt utilizati în mod interschimbabil.

Armament ușor⁴ este orice armă portabilă letală concepută pentru a fi utilizată de două sau trei persoane care servesc ca un echipaj (deși unele pot fi transportate și utilizate de către

o singură persoană), care poate să arunce sau să lanseze, este concepută pentru a arunca sau lansa, sau poate fi cu ușurință transformată pentru a arunca sau a lansa o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie (Idem., pag. 19).

O Comisie în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor (în funcție de regiune și de proces poate fi numită Punct național de contact / Comisii naționale de coordonare a armelor de calibră mic și armamentului ușor / Consilii / Agenții de Coordonare) este 'un organism național inter-agenții, care este responsabil de elaborarea politicilor, coordonarea, implementarea și monitorizarea eforturilor pentru abordarea tuturor aspectelor legate de armele de calibră mic și armamentul ușor în cadrul unui teritoriu național (PNUD, 2008a, p. 2).

³ NOTA include, printre altele, revolvere și pistoale cu auto-încărcare, puști și carabine, puști mitraliere, puști de asalt și pistoale mitraliere, precum și piesele componente ale acestora și muniției.

NOTA 2 Exclude arme de calibră mic de tip vechi și copiile lor.

⁴ NOTA 1 include, printre altele, mitraliere grele, lansatoare de grenade portabile, montate, termobarice, arme antiaeriene portabile, arme antitanc portabile, arme de foc, lansatoare portabile de sisteme de rachete antitanc și aeronave, lansatoare portabile de sisteme antiaeriene, rachete și mortiere de un calibră mai mic de 100 de milimetri, precum și piese, componente ale acestora și muniției.

NOTA 2 Exclude armamente ușoare de tip vechi și copiile lor.

2 DIMENSIUNEA DE GEN ȘI ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR - PRINCIPALELE PREOCUPĂRI ÎN MATERIE DE POLITICI

2.1 DETERMINAREA LEGĂTURILOR ÎNTRE DIMENSIUNEA DE GEN ȘI ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR

Bibliografia tot mai vastă și datele disponibile dezaggregate pe gen au contribuit în mod semnificativ la creșterea vizibilității legăturilor dintre gen și armele de calibră mic și armament ușor. După cum s-a menționat, gradul mare de discrepanță în statistici "sugerează că este nevoie de diferențele de gen în mediile socioculturale pentru a explica diferențele de gen în violențele comise cu arma" (Mankowski, 2013, p. 14). În ceea ce privește răspunsul de către politică, s-a susținut că impactul diferențiat al armelor de calibră mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților solicită integrarea coerentă a preocupărilor legate de gen în cadrul legislativ și de politici în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor (SEESAC, 2007a), și că este necesar să se analizeze diferențele de gen pentru a dezvolta strategii adecvate de a contracara utilizarea abuzivă și proliferarea armelor de calibră mic și armamentului ușor (Cukier, 2009, p. 19).

Indiferent dacă în scopul creșterii înțelegerii sau informării procesului de elaborare a politicilor, au fost întreprinse eforturi continue de către diverse părți interesate printre care mediul academic, cercetători, practicieni în domeniul

egalității de gen, ONG-uri și organizații internaționale ale femeilor pentru a pune în lumină diferențele moduri în care se intersectează practicile dimensiunii de gen și armele de calibră mic și armament ușor. În acest sens, cercetătorii s-au străduit să exploreze perspectivele de gen ale armelor de calibră mic și armamentului ușor, în special utilizarea abuzivă a armelor de calibră mic și armamentului ușor, precum și interacțiunea complexă dintre gen și proliferarea armelor de calibră mic, reglementarea și utilizarea necorespunzătoare (Farr și Gebre-Wold, 2002; Cukier, Kooistra și Anto, 2002; Cukier și Cairns, 2009). De asemenea, există numeroase încercări notabile de a explica efectele complexe și multiple ale proliferării armelor de calibră mic și armamentului ușor, cu o atenție deosebită asupra violenței împotriva femeilor în mediile de conflict și non-conflict, și în special legăturile dintre prezența armelor de calibră mic și armamentului ușor și violența domestică (AI, IANSA, OI, 2005 ; Alvazzi del Frate, 2011, Shaw, 2013; Dziewanski, LeBrun și Racoviță, 2014). Cercetările au fost inițiate în scopul de a identifica factorii care formează comportamentul și practicile legate de armele de calibră mic și armament ușor a bărbaților, acordând o atenție specială tinerilor bărbați datorită reprezentării lor ridicate atât în rândul infractorilor cât și victimelor violenței comise de arme. În acest sens, au fost investigate riscurile specifice și condițiile sociale, culturale și ideologice care stau la baza acestor probleme. (Bevan și Florquin, 2006; Page, 2009; Mankowski 2013). Mai mult decât atât, au fost depuse eforturi pentru a analiza critic aspectul de gen al rezoluțiilor multilaterale, tratatelor și angajamentelor privind armele

convenționale și drepturile femeilor și participarea (Farr, 2002; Acheson, 2015) sau pentru a explora capacitatea de a ține cont de dimensiunea de gen a legislației față de violență domestică într-un context geografic anume (Krkeljic, 2007; Dokmanović, 2007). În ESE, au fost inițiate încercări pentru a depăși cel puțin parțial lipsa datelor dezaggregate de gen prin stabilirea unei baze de date și o analiză privind conștientizarea dimensiunii de gen de către mass-media privind raportarea violenței comise de arme de foc (SEESAC, 2015; SEESAC, 2016; SEESAC, 2016a). În ceea ce privește rezultatele politice, s-au documentat rapoarte recente pentru a permite urmărirea practicilor emergente cu privire la rezultatele unor programe specifice în reducerea violenței legate de arme de foc în rândul tinerilor (Abt și Winship, 2016).

Aceste confirmări au câștigat o atenție critică sporită, atât în ceea ce privește necesitatea de cercetare pentru a facilita în continuare înțelegerea subiectului și necesitatea de a articula cererea de încercări practice de a preveni sau a remedia consecințele distructive pe care violența cu utilizarea armelor o are asupra societății. Cu toate acestea, în ciuda practicilor emergente, precum și a recentelor evoluții inovatoare, cum ar fi adoptarea Tratatului privind comerțul cu arme, care îndeamnă țările să ia în considerare riscurile de violență pe motive de gen atunci când exportă arme, toate cunoștințele generate încă nu au avut un impact suficient asupra politicilor.

Totuși, aceste constatări au conferit o nouă urgență problemei și au oferit numeroase perspective a diferitor aspecte ale controlului armelor de calibru mic și armamentului ușor, care, în consecință, îndeamnă să fie luate în considerare cu atenție preocupările de gen atunci când sunt proiectate soluții. Wendy Cukier clasifică aceste aspecte diverse în cinci preocupări principale în care aspectele de gen joacă un rol important în formarea și înțelegerea practicilor privind armele de calibru mic și armament ușor (2009):

1. Dimensiunea de gen și efectele armelor de calibru mic,
2. Violența domestică (și reglementarea deținerii civile),
3. Dimensiunea de gen și cererea pentru arme de calibru mic,
4. Dimensiunea de gen și atitudinea față de arme de calibru mic și reglementare,
5. Dimensiunea de gen și procesele politice.

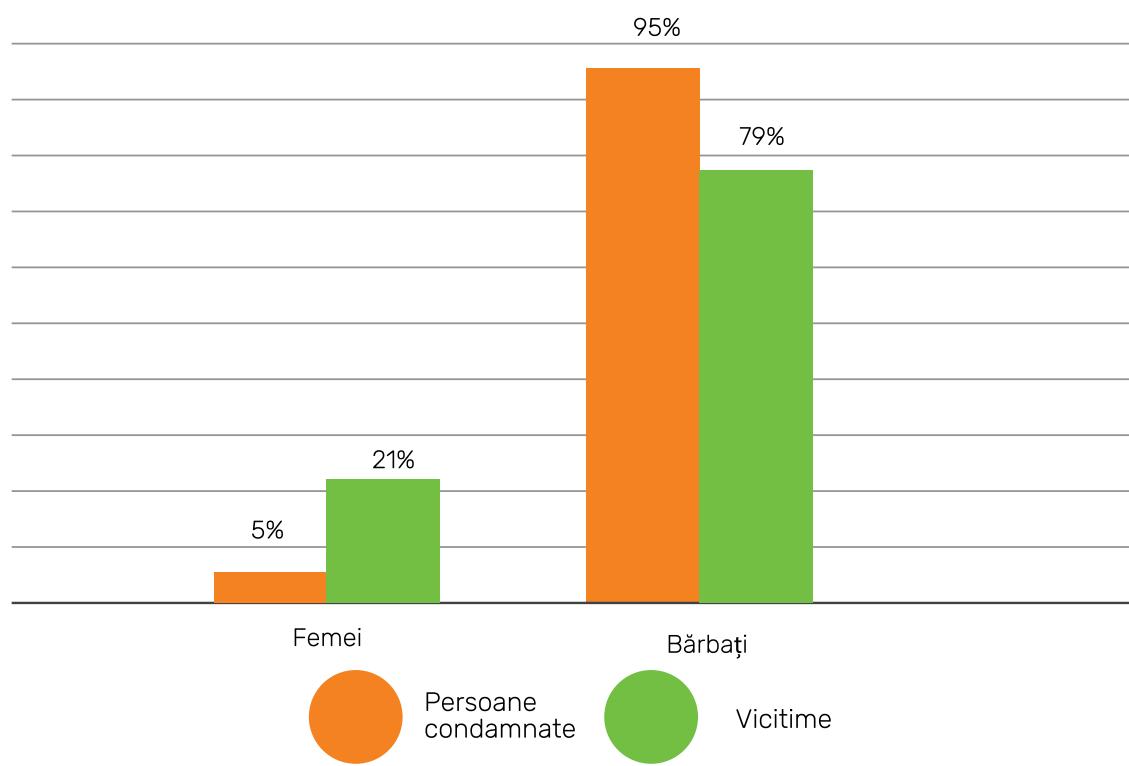
În baza acestei clasificări, în secțiunea următoare aceste cinci aspecte sunt prezentate pe scurt, și, se prezintă date relevante, atunci când sunt disponibile, în scopul de a stabili o legătură mai strânsă și de a descrie contextul și provocările politice din ESE.

2.2 PRINCIPALELE PREOCUPĂRÌ ÎN MATERIE DE POLITICI

2.2.1 DIMENSIUNILE DE GEN ȘI EFECTELE ARMELOR DE CALIBRU MIC

Efectele diferențiate ale armelor de calibru mic asupra femeilor și bărbaților au fost bine documentate. Datele disponibile privind omuciderile la nivel mondial indică o polarizare puternică în ceea ce privește distribuția de gen privind omuciderile și efectele armelor de calibru mic asupra femeilor și bărbaților (UNODC, 2013, SDG, 2015). Bărbații domină atât în rândul infractorilor cât și a victimelor - potrivit UNODC, aceștea reprezintă 95 la sută din cei condamnați pentru toate omuciderile cu intenție și 79 la sută din victime. Rata omuciderilor de sex masculin (9,7 la 100.000), este de aproximativ 1,5 ori mai mare decât media globală (6,2 la 100.000) și de 3,6 ori mai mare decât rata omuciderilor de sex feminin (2,7 la 100.000) (UNODC, 2013, p. 13, 21).

FIGURA 1: PROCENTAJUL DE BĂRBAȚI ȘI FEMEI VICTIME ALE OMUCIDERILOR ȘI PROCEN- TAJUL DE BĂRBAȚI ȘI FEMEI CONDAMNAȚI PENTRU OMUCIDERI INTENȚIONATE



Sursa: UNODC Studiu global privind omuciderile 2013

Cu toate acestea, în timp ce femeile alcătuiesc doar 5 la sută din persoanele condamnate pentru omor, acestea reprezintă 21 la sută din victime (UNODC, 2013, p. 13), ceea ce indică o diferențiere puternică de gen a modelelor de omucidere și desemnează genul ca un factor de risc specific. Datele furnizate în Problemele globale ale violenței comise de arme ușor diferă, estimând că femeile au reprezentat 16 la sută (în număr total de aproximativ 60.000) de victime ale omuciderii în 2012 (GDS, 2015, p. 90).

Cu toate că ratele de omucidere variază drastic în diferite regiuni, raportul gen masculin - gen feminin rămâne relativ constant, indiferent de țară. Ratele din

Europa sunt semnificativ mai mici decât media la nivel mondial, dar ponderea femeilor în Europa este mai mare atât în rândul infractorilor condamnați cât și a victimelor omuciderii - 8 la sută și 28 la sută respectiv (UNODC 2013, p. 13).

În ceea ce privește armele de foc, estimările cu privire la rata armelor de foc ca un mecanism de omucidere variază de la 40 % (UNODC, 2013, p. 15) până la 48 % (OMS, UNODC, PNUD, 2014) la nivel global, ceea ce denotă că este arma cea mai răspândită atunci când se comite o omucidere (UNODC, 2013, p. 15). Modelele de gen ale omuciderilor comise cu arme de foc urmăresc îndeaproape modelele de omucidere în general. Bărbații

rezintă majoritatea absolută a victimelor în incidente care implică arme de foc, cu estimări mai mari de 90 % la nivel mondial (UIP, CHD, 2007, p. 81) și 76 % în Europa (Duquetand și Van Alstein, 2015, p. 27). Cu toate acestea, ținând cont de faptul că femeile sunt mult mai puțin reprezentate printre cumpărătorii, deținătorii sau utilizatorii unor astfel de arme, acestea sunt afectate în mod disproportional de consecințele armelor de calibru mic (Farr 2006, p. 17). Un astfel de impact disproportional al armelor de foc asupra femeilor este susținut în continuare de rezultatele unui studiu care se concentrează pe țările cu venituri mari, și care a indicat faptul că există o corelație puternică între disponibilitatea armelor și ratele de omucidere feminină decât ratele de omucidere masculină (Hemenway și Miller, 2000). Dintr-o perspectivă de politică, încă din anii 1990, s-a constatat că această discrepanță pledează ferm pentru "pozitionarea acestei dezbateri în contextul drepturilor omului și a echității" (Cukier).

Folosirea abuzivă a armelor de calibru mic și armamentului ușor nu este limitată doar la evenimente fatale, deoarece sunt frecvent folosite ca un instrument pentru a provoca violență psihologică, vătămare emoțională, intimidare, viol, abuz sexual, constrângere și alte forme de violență (UIP, CDU, 2007; Alvazzi del frate, 2011, Shaw, 2013), care pot avea consecințe grave asupra victimelor, dar care sunt, de obicei subraportate și insuficient de cercetate. Cel mai adesea aceste forme

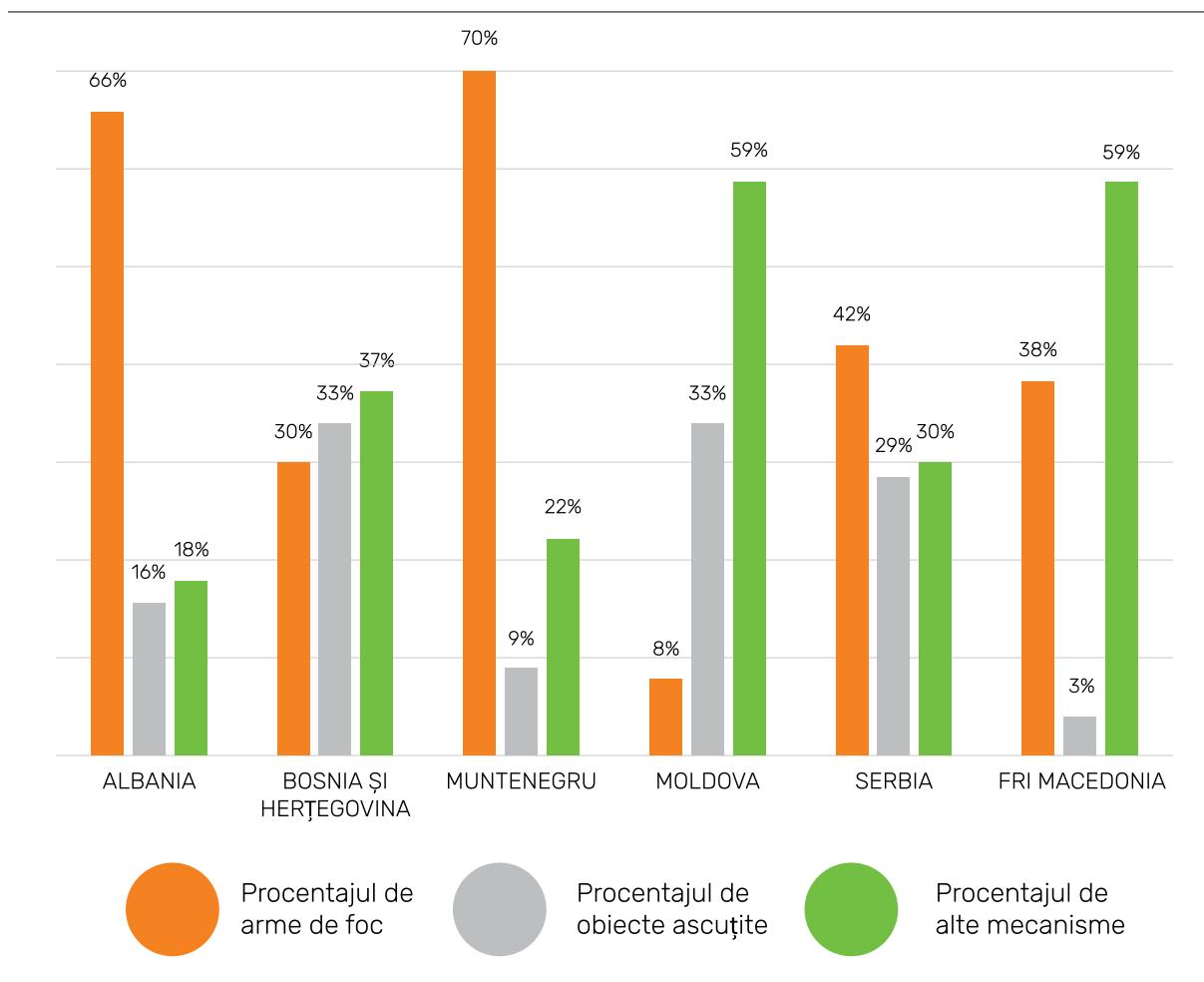
de violență se întâmplă în sectorul privat în primul rând, și anume în familie (Shaw, 2013), și sunt tolerate sau nu sunt recunoscute de către instituțiile competente.

2.2.2 EFECTE DIFERENȚIATE ALE ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTULUI UȘOR ASUPRA FEMEILOR ȘI BĂRBAȚILOR ÎN ESE: TENDINȚE MAJORE

În ceea ce privește metodele utilizate pentru comiterea omuciderilor în țările analizate din ESE⁵, utilizarea armelor de foc variază foarte mult în regiune. Așa cum este indicat în figura 2, în Muntenegru (70 %) și Albania (66 %), armele de foc depășesc considerabil toate celelalte metode combinate împreună, în timp ce armele de foc din Serbia sunt arme la alegere (42 %) mai des decât obiectele ascuțite (29 %), precum și alte mecanisme (30 %). Cu toate că armele de foc sunt utilizate pe scară largă în Bosnia și Herțegovina (30 %) și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (38 %), discrepanțele existente între utilizarea armelor de foc și a altor mecanisme sunt mai puțin evidente decât în Muntenegru, Albania și Serbia. Numai în Moldova armele de foc sunt folosite foarte rar (8 %) în comparație cu alte mecanisme.

⁵ Date pentru Kosovo nu au fost disponibile.

**FIGURA 2:
RATA DE OMUCIDERI PRIN MECANISME
ESTIMATĂ DE OMS (2012)**

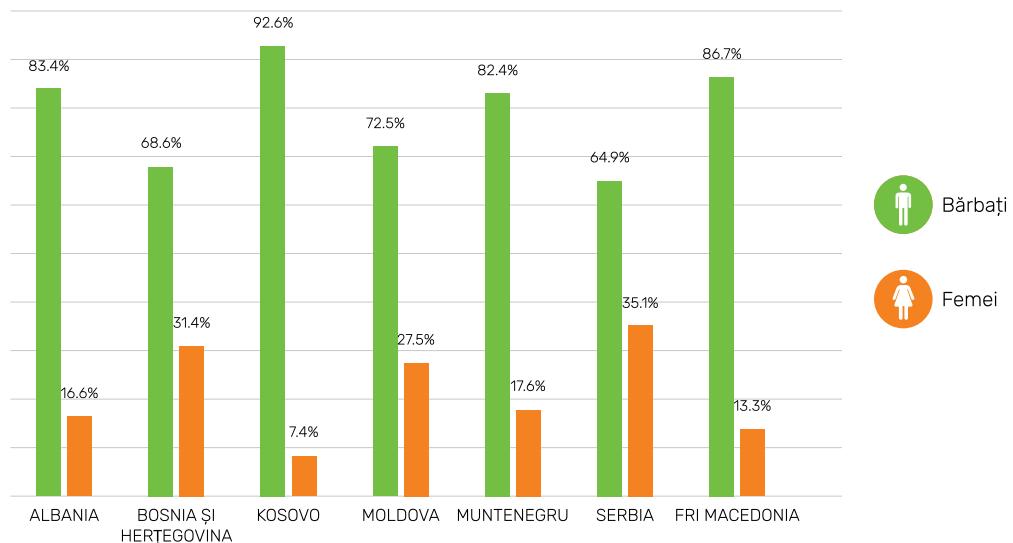


Sursa: OMS, UNODC, PNUD: Raportul privind starea globală de prevenire a violenței 2014

Modelele de gen ale victimelor omuciderii cu intenție în ESE reproduc modelele globale – bărbații de departe constituie majoritatea, indiferent de țară sau teritoriu. Cu toate acestea, ponderea lor printre numărul total

al victimelor variază semnificativ, cuprinsă între aproximativ două treimi (Serbia, Bosnia și Herțegovina), și aproape nouă din zece (Albania, Kosovo, Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei).

FIGURA 3: **PROCENTAJUL VICTIMELOR DE SEX MASCULIN ȘI FEMININ ALE OMUCIDERILOR INTENȚIONATE**



Sursa: UNODC, Studiu global privind Omoruri 2013, Datele pentru Kosovo: baza de date SEESAC, 2016.

În consecință, ponderea femeilor din numărul total al victimelor omuciderilor variază semnificativ în regiune (de la 7,3 % în Kosovo, la 35,1 % în Serbia).

Aceste discrepanțe evidente solicită de urgență studii specifice suplimentare privind astfel de distribuții în fiecare țară.

TABELUL 1: **VICTIMELE OMUCIDERILOR PREMEDITATE, ÎN FUNCȚIE DE GEN**

	2015		2014		2013		2012		2011	
	femei	bărbați								
Albania	14	54	13	104	20	104	26	131	18	124
Kosovo	1	14	1	23	1	28	4	28	2	20
Muntenegru	11	40	7	27	12	33	14	24	8	29
FRI Macedonia	5	19	10	23	7	15	11	18	4	28

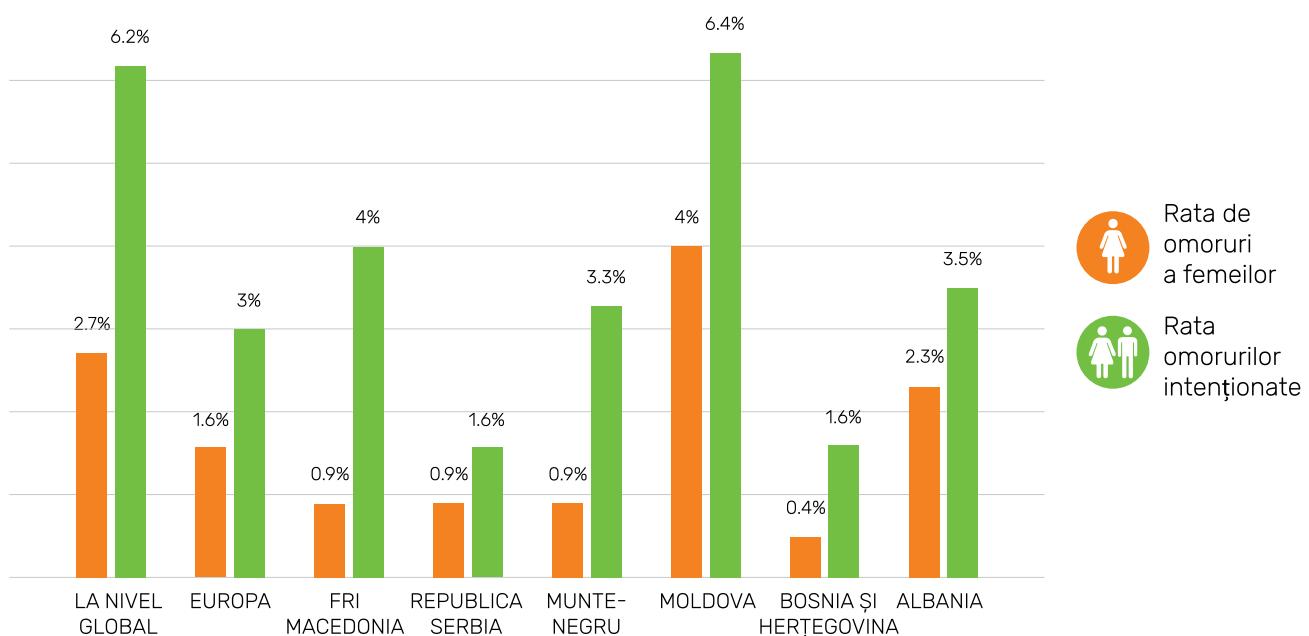
Sursa: Baza de date SEESAC 2016

Așa cum s-a observat, nivelul omuciderilor premeditate⁶ în țările ESE a scăzut semnificativ începând cu 1995, odată cu încetarea conflictelor violente, și ratele de omucideri sunt semnificativ mai mici decât media la nivel mondial, dar încă mai mari decât ratele din Europa de Vest (Carapic, 2014, p. 1). Singura excepție este Moldova, care are o rată de omucidere puțin peste medie la nivel mondial, dar foarte mare în comparație cu ratele din alte țări examineate.

Dacă să luăm în considerare ratele femicidului, Figura 3 prezintă comparativ rate reduse ale femicidului în Bosnia și Herțegovina, Muntenegru și Serbia, care se clasează în

partea de jos a scalei și se încadrează în grupul țărilor cu o rată foarte scăzută a femicidului (<1), în timp ce Albania prezintă o rată scăzută (1-3). Moldova, ieșe în evidență ca fiind singura țară analizată cu o rată medie, care este de aproximativ patru ori mai mare decât rata europeană. Cu toate acestea, dintr-o perspectivă de politică există o tendință demn de remarcat și bine documentată faptul că în țările cu un nivel scăzut de omucideri a femeilor majoritatea omuciderilor sunt omucideri interpersonale comise de un partener intim, fapt care solicită un răspuns instituțional adecvat și utilizarea unor strategii specifice care să vizeze această problemă (Racovita, 2015, p. 88).

FIGURA 4: RATA OMUCIDERILOR: MEDIA PENTRU ANII 2007-2012



Sursa: Povara mondială a violenței armate - toată lumea contează 2015

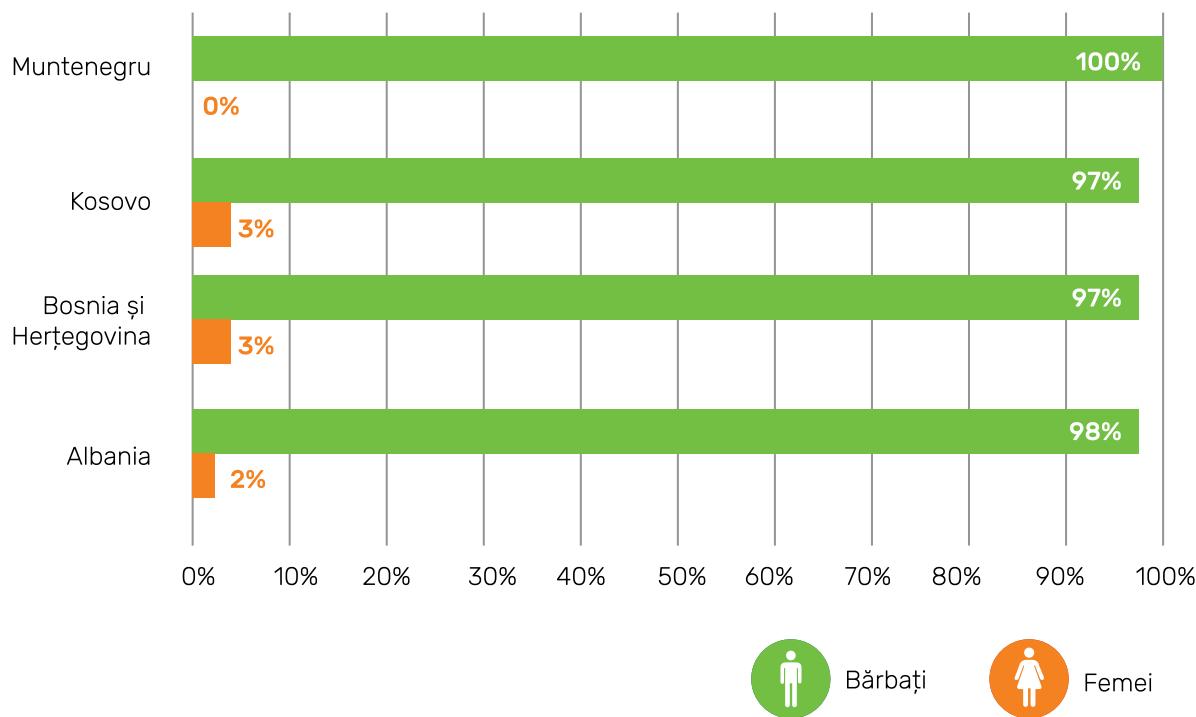
⁶ Omuciderea premeditata este definită ca moarte ilegală intenționată provocată unei persoane de către o altă persoană (UNODC). Pentru explicații suplimentare, consultați:

<https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/IHS%20methodology.pdf>

Datele colectate de comisiile în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor în ESE demonstrează în mod clar că majoritatea aproape absolută a incidentelor legate de arme de foc⁷ sunt comise de bărbați - 97 % în Bosnia și Herțegovina, Kosovo, 98 % în Albania, în timp

ce în Muntenegru toate incidentele înregistrate au fost comise de bărbați. În contrast, femeile extrem de rar comit incidente legate de armele de foc (2 % în Albania și Bosnia și Herțegovina, 3 % în Kosovo), în cazul în care comit vreodată (nici un caz în Muntenegru) (Figura 5).

FIGURA 5: AUTORII INCIDENTELOR LEGATE DE ARME DE FOC ÎN FUNCȚIE DE GEN



Sursa: Baza de date SEESAC, 2016. Notă: Datele pentru Bosnia și Herțegovina, Kosovo și Muntenegru sunt prevăzute pentru perioada 2011-2015, pentru Albania pentru 2015.

⁷ În cadrul acestui studiu, incidente legate de arme de foc includ: omor, omor deosebit de grav, tentativă de omor, suicid, tentativă de suicid, care reprezintă un pericol general, focuri de armă în public, detinere neautorizată, controlul sau detinerea de arme, utilizarea de arme sau instrumente periculoase, violență domestică

Aceste tendințe sunt foarte stabile în timp, indiferent de țară sau teritoriu, aşa cum se arată în tabelul 1.

TABELUL 1A: AUTORII INCIDENTELOR LEGATE DE ARME DE FOC, ÎN FUNCȚIE DE GEN

	2015		2014		2013		2012		2011	
	femei	bărbați								
Bosnia și Herțegovina	18	817	7	716	19	730	66	956	11	875
Kosovo	21	749	21	1127	32	1263	28	1210	27	1078
Muntenegru	0	387	0	473	0	406	0	342	0	404

Sursa: Baza de date SEESAC 2016

TABELUL 2: VICTIMELE INCIDENTELOR LEGATE DE ARME DE FOC, ÎN FUNCȚIE DE GEN

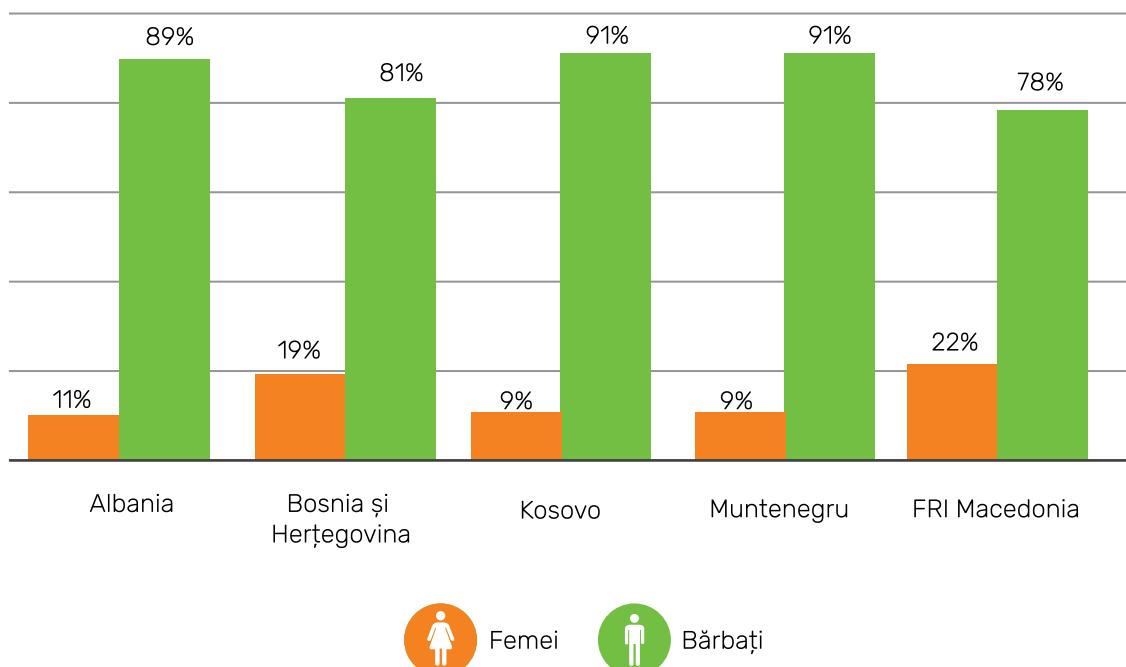
	2015		2014		2013		2012		2011	
	femei	bărbați	femei	bărbați	Femei	bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați
Albania	8	38	5	65					Nici o informație disponibilă	
Bosnia și Herțegovina	8	37	6	32	5	37	12	26	3	13
Kosovo	1	11	1	17	1	25	/	/	2	/
Muntenegru	1	11	2	10	0	6	0	10	2	16
FRI Macedonia	2	15	8	13	3	10	4	12	2	19

Sursa: Baza de date SEESAC 2016

În ceea ce privește diferențierea de gen a victimelor, tendințele prezintă același nivel constant (tabelul 2), dar și similarități cu tendințe predominante în altă parte, aşa cum se arată în figura 6. Cu toate acestea, diferențele în cadrul regiunii sunt evidente. Totuși, deși bărbații constituie marea majoritate a victimelor incidentelor

legate de arme de foc, femeile sunt reprezentate în mod disproportional în rândul victimelor, în comparație cu ponderea lor în rândul infractorilor și, prin urmare, se confruntă cu o frecvență mult mai mare de victimizare cu cote deosebit de ridicate în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Bosnia și Herțegovina.

FIGURA 6: **VICTIMELE OMUCIDERILOR INTENȚIONATE ÎN INCIDENTE LEGATE DE ARME DE FOC, ÎN FUNCȚIE DE GEN**



Sursa: Baza de date SEESAC 2015. Notă: Datele pentru Albania reflectă perioada 2014-2015, pentru Kosovo - 2013-2015, în timp ce datele privind Bosnia și Herțegovina, Muntenegru și Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei reflectă perioada 2011-2015.

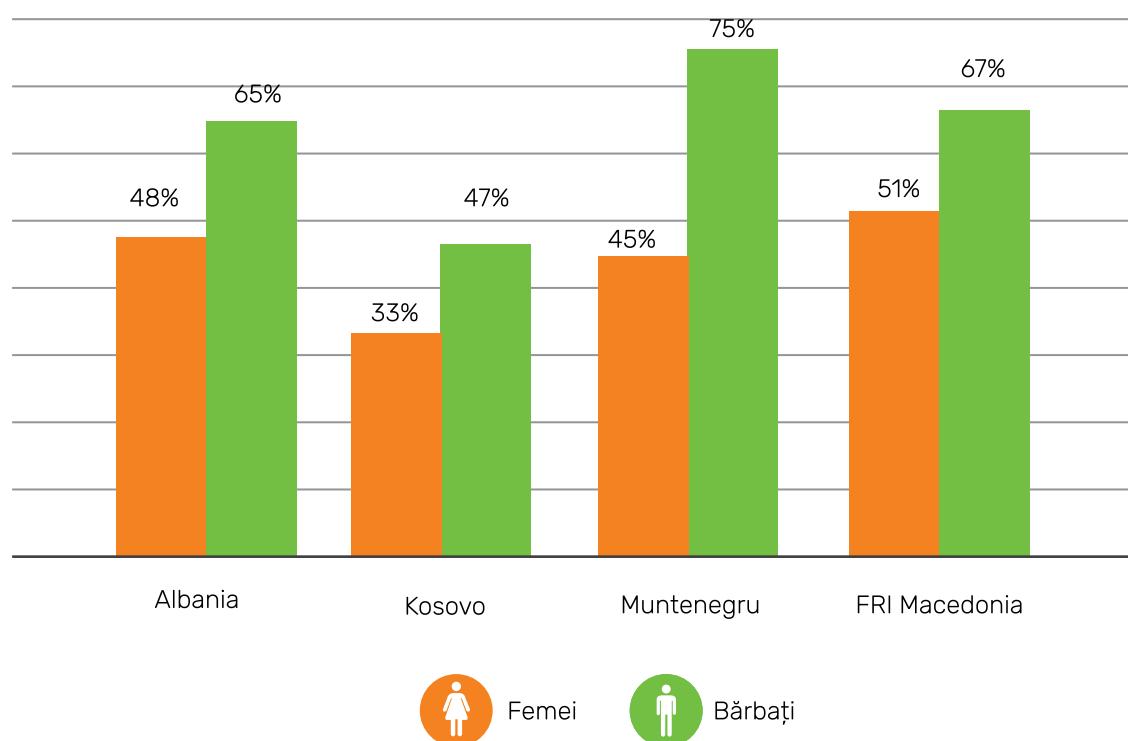
Studiile efectuate în Serbia, Albania și Kosovo furnizează dovezi suplimentare cu privire la efectele diferențiate ale armelor de calibră mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților. O analiză media realizată în Serbia, a arătat că bărbații au comis cel mult 97 la sută din incidentele care implică arme de foc și au constituit 83 la sută din victime. Pe de altă parte, femeile au reprezentat doar 3 la sută din agresori, dar au constituit 17 la sută din victime (SEESAC 2015: p. 13, 17), ceea ce confirmă faptul că același model se aplică în întreaga regiune.

Analiza arată că există, și o diferență de gen în rezultatul incidentelor în care se utilizează arme de foc. Aceste diferențe sunt deosebit de mari în cazul Serbiei unde decesul constituia cel mai frecvent rezultat pentru femei, reprezentând 44 % din incidentele cu arme de foc care implică femei, în timp ce

în cazul bărbaților, leziunile sunt cel mai frecvent întâlnite la 54 la sută, care sunt urmate de decesul ca rezultat, în 34 la sută din incidente sunt implicați bărbați. În Albania "atât la bărbați cât și la femei, leziunile sunt rezultatul cel mai frecvent întâlnit atât la femei (38 la sută) cât și la bărbați (39,9 la sută) din totalul incidentelor cunoscute", în timp ce "decesul este al doilea rezultat cel mai frecvent, prezentat la 26,1 la sută pentru bărbați și 29,6 la sută pentru femei. Cele mai răspândite în al treilea rând sunt incidentele în care victimele au fost amenințate cu o armă de foc la 19,7 la sută din incidente pentru bărbați și 25,9 la sută pentru femei" (SEESAC 2016: p. 24). În ceea ce privește rezultatele, constatăriile studiului indică faptul că victimele de sex feminin au fost mai des amenințate decât victimele de sex masculin, 44,4 la sută comparativ cu 21,1 la sută din bărbați. (Idem, Pag. 25).

FIGURA 7:

PONDEREA OMUCIDERILOR LEGATE DE ARME DE FOC ÎN TOTALUL OMUCIDERILOR, ÎN FUNCȚIE DE GEN



Sursa: SEESAC Baza de date, 2016.

Așa cum este indicat în Figura 7, decesele legate de armele de foc sunt mai frecvente în rândul bărbaților, dar, și arma pentru aproximativ jumătate din omuciderile de sex feminin.

Spre deosebire de ratele scăzute sau relativ moderate ale femicidului, în general în ESE, există un procent mediu ridicat de omucideri de sex feminin comise cu arme de foc în anumite părți ale regiunii. Conform bazei de date pentru 48 de țări a Secretariatului Declarației de la Geneva, care conține date fiabile disponibile pentru perioada 2007 - 2012, printre țările ESE, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei se placează în vîrful topului pe locul al XII-lea, cu mai mult de 40 % din omuciderile de sex feminin comise cu arme de foc, și este urmată de Republica Serbia, pe poziția XVII, în timp ce Moldova se situează în partea de jos a listei pe locul 42

(Racoviță, 2015, p. 104). Mai multe date recente colectate de SEESAC confirmă stabilitatea tendinței prezentate în Figura 7. **Ponderea ridicată a femeilor omorâte de arme de calibrul mic reflectă letalitatea mare a armelor de foc și atrage atenție asupra controlului acestora, în special în contextul violenței în familie.**

2.2.3 VIOLENȚA DOMESTICĂ

Datele extinse disponibile dezvăluie modele extrem de bazate pe gen și diferențiate ale violenței la care sunt supuși femeile și bărbații. În baza premeditării, contextului motivației, instrumentalității și relației autor - victimă, UNODC clasifică toate cazurile de omucidere în: 1. **omucideri legate de alte**

activități infractionale (în cazul în care scopul principal este de a obține profit ilicit sau din alte motive aferente); 2. **omucidere interpersonală** (comise de către un partener intim / membru de familie, fără nici un obiectiv secundar, ci ca un mijloc de rezolvare a unui conflict și / sau de a pedepsi victimă prin violență); și 3. **omucidere socio-politică** (în cazul în care omuciderea este comisă în scopul de a urmări anumite obiective sociale sau politice, legată de prejudecăți sociale, agende politice, sau alte agende social-politice) (UNODC, 2013, p. 39-49).

Având în vedere datele statistice disponibile, omuciderile legate de activitățile infractionale sau cele legate de agendele socio-politice afectează bărbații într-o măsură mult mai mare decât femeile, în timp ce pe de altă parte, omuciderile interpersonale afectează în mod disproportional femeile. În cadrul acestor modele diferențiate, femeile sunt între ale unor tipuri specifice de violență bazată pe gen, cum ar fi violența domestică și violența sexuală (Cukier, 2002, p. 28). În consecință, acest lucru înseamnă că, în timp ce majoritatea oamenilor sunt cel mai adesea expuși riscului utilizării necorespunzătoare a armelor de foc de către cunoșcuții lor de sex masculin dar care nu sunt prieteni intimi (sau chiar de persoane pe care s-ar putea să nu le cunoască), femeile sunt mai expuse riscului într-un context intern, familial de către partenerii lor intimi (Ibid., p. 28-29). În acest sens, este de asemenea important de remarcat faptul că "prevalența violenței cu utilizarea armelor depinde în mare măsură nu numai de sexul infractorului, ci și de relația infractorului cu victimă și locul violenței" (Sorenson, 2006).

O serie de studii furnizează dovezi că prezența unei arme crește riscul unui rezultat letal pentru femei în contextul intern, familial (SAS, 2013; Cukier 2006; Alvazzi del del FRATE Frate, 2011, Shaw, 2013). În analiza efectuată în peste 26 națiuni cu venituri mari și 10 națiuni cu venituri medii superioare, Hemenway și Miller atestă o corelație puternică și consecventă între disponibilitatea armelor de foc și ratele de omucidere - "în cazul în care sunt disponibile mai multe arme, există mai multe omoruri" (2000). În SUA, care înregistrează una dintre cele mai mari rate de proprietate a armelor de foc, 84 % din toate femeile ucise au fost omorâte cu arme de foc (AI, IANSA, OI, 2005, p. 11), ceea ce depășește de două ori media globală. Un studiu efectuat în SUA a demonstrat că, detinerea unei arme în casă crește cu 41 la sută riscul general ca cineva din gospodărie să fie omorât, pentru femei acest risc aproape se triplează - 272 la sută. (Idem., pag. 12). Conform altor estimări, prezența armelor de calibră mic și armamentului ușor crește probabilitatea unui rezultat letal pentru femei de la cinci până la douăsprezece ori, în comparație cu cazurile în care armele de foc nu sunt

implicate, în contextul în care "femeile abuzate sunt expuse de cinci ori mai mult riscului de a fi ucise de agresorul lor, în cazul în care acesta deține o armă de foc", în timp ce "atacurile de violență în familie care implică un pistol sunt expuse riscului de 12 ori mai mult de a duce la deces decât cele care implică alte arme sau forță corporală" (Centrul Juridic pentru prevenirea violenței cu arme).

Datorită acestui fapt, s-a susținut că, în contextul social mai larg al inegalităților de gen existente, armele de calibră mic și armament ușor "sporesc dezechilibrele de putere și consolidează ierarhiile sociale care oferă bărbaților dominația asupra femeilor" (Farr, 2006, p 111.) - care, în consecință, adoptă cea mai radicală expresie în contextul violenței în familie și violența cauzată de partenerul intim, iar rezultatul său cel mai fatal – femicidul partenerului intim.

Mai mulți factori cresc probabilitatea unui rezultat letal în violența cauzată de partenerul intim, atunci când armele de foc sunt implicate (AI, IANSA, OI, 2005, p.13):

- gravitatea leziunilor cauzate de arma de foc
- capacitatea redusă a femeilor pentru a opune rezistență
- sanse reduse pentru femei de a scăpa sau pentru cei din afară să intervină și să le ajute, și, de asemenea
- sanse mai mari ca agresorul să utilizeze de fapt de arme de foc în cazurile de violență domestică (Campbell, 2003)

Armele de foc, de asemenea, joacă un rol atunci când se comite violența sexuală și alte forme de violență pe motive de gen, atât în situațiile de conflict și non-conflict. Mai mult decât atât, după cum s-a menționat mai sus, prezența armelor de foc poate avea ca rezultat rănirea și mutilarea și este asociată cu violența psihologică împotriva femeilor de către partenerii lor, care poate lua diferite forme (amenințare, intimidare, etc.).

Violența împotriva femeilor este larg răspândită în ESE. În Albania, rata generală de prevalență a violenței domestice împotriva femeilor (în timpul duratei de viață) este de 59,4 la sută, violența psihologică fiind cea mai frecventă (58,2 la sută), urmărată de violența fizică (23,7%) (INSTAT, 2013. p. 34). Aproape fiecare a două femeie din Bosnia și Herțegovina (47,2 la sută), s-a confruntat cu cel puțin o formă de violență de la vîrstă de 15 ani, cel mai adesea violența psihologică (41,9 la sută) și violența fizică (24,3) (Babović, Ginić, Vuković, Karadinovic, 2013, p. 13.) Datele furnizate de un sondaj realizat în Serbia în 2010 documentează aceeași tendință - prevalența generală a violenței împotriva femeilor este de

54,2 la sută, 48,7 la sută violența psihologică și 21,6 violența fizică.

În ceea ce privește răspunsul politic la această problemă, numai recent țările din regiune au început să o abordeze în mod sistematic, prin dezvoltarea unor cadre legislative și strategice de combatere a violenței împotriva femeilor și, mai recent, semnarea și ratificarea Convenției Consiliului European privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. În pofida semnelor de creștere a gradului de conștientizare a violenței în familie,

diferite aspecte ale problemei sunt încă insuficient studiate, în timp ce practicile subdezvoltate înregistrate prezintă un obstacol serios în înțelegerea deplină a caracteristicilor, domeniului de aplicare și prevalenței acesteia, precum și a răspunsului instituțional, care împiedică în totalitate dezvoltarea în continuare a soluțiilor în materie de politici. Datorită eforturilor comisiilor din domeniul armelor de calibră mic și armament ușor în ESE, sunt colectate unele date fundamentale privind armele de foc și violența în familie, ceea ce dezvăluie tendințele majore și identifică riscurile specifice de gen.

TABELUL 3:

TABELUL 3: NUMĂRUL DE PERSOANE UCISE DE CĂTRE PARTENERUL LOR INTIM, ÎN FUNCȚIE DE GEN

	2015		2014		2013		2012		2011	
	femei	bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați	femei	bărbați
Albania	9	2	Nici o informație disponibilă							
Kosovo	1	0	0	0	1	1	0	0	2	0
Muntenegru	3	0	4	0	1	1	2	0	1	0
F.R.I Macedonia	2	0	4	2	2	0	5	0	2	2

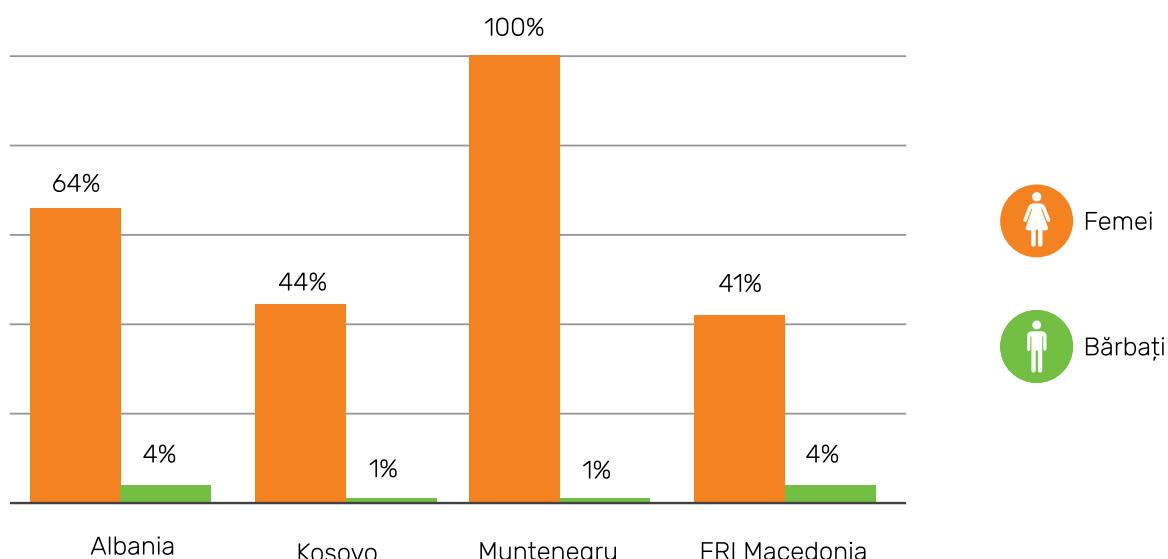
Sursa: Baza de date SEESAC 2016

După cum reiese din Tabelul 3 și Figura 8, care indică rata de omucidere a partenerului intim din numărul total de omucideri pentru femei și bărbați pentru Albania, Kosovo, Muntenegru și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei,

violența în familie cu un rezultat letal afectează în mod disproportionat femeile și foarte rar se produce în rândul bărbaților, care cuprinde doar o pondere mică în numărul total de omucideri de sex masculin.

FIGURA 8:

ONDAREA OMUCIDERILOR PARTENERULUI INTIM ÎN NUMĂRUL TOTAL DE OMUCIDERI, ÎN FUNCȚIE DE GEN



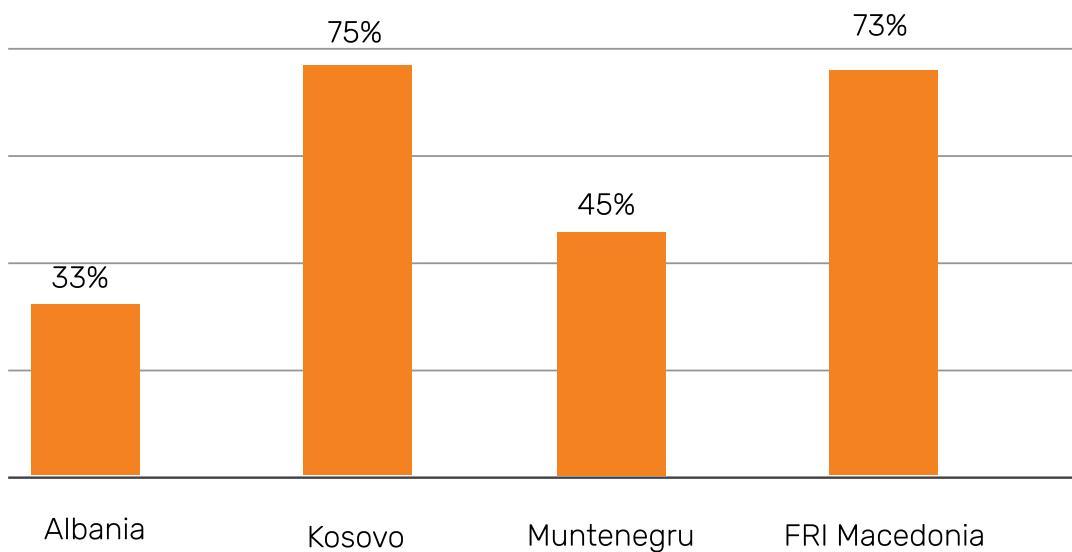
Sursa: Baza de date SEESAC 2016

Așa cum s-a observat deja în cazurile cu nivel de infracționalitate relativ scăzut atât de omucidere intenționată cât și de femicid, care este o trăsătură comună pentru cea mai mare parte a regiunii ESE, majoritatea omuciderilor feminine din ESE sunt legate de contextul intern, de familie, adică de partenerul intim, violentă. Timp de cinci ani (2011-2015) ponderea femeilor ucise de către partenerul lor intim în cota totală a femeilor ucise a fost de

41 la sută în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, 44 la sută în Kosovo, în timp ce în Muntenegru toate femeile ucise au fost omorâte în contextul intern, familial, ceea ce confirmă faptul că **crima comisă de către un partener intim este cea mai comună formă de omucidere a femeilor**. Datele referitor la Albania sunt disponibile numai pentru 2015, ceea ce face imposibilă urmărirea tendințelor, dar a reprezentat 64 la sută.

FIGURA 9:

PONDAREA FEMICIDULUI PARTENERULUI INTIM COMIS CU ARME DE FOC ÎN NUMĂRUL TOTAL DE FEMICID AL PARTENERULUI INTIM



Sursa: baza de date SEESAC 2016

În ceea ce privește utilizarea abuzivă a armelor de foc, din numărul total al femeilor ucise în contextul intern, de familie, rata femeilor ucise de către partenerul lor intim cu arme de foc este de 33 la sută în Albania, 45 la sută în Muntenegru, 73 la sută în Fosta Republie Jugoslavă a Macedoniei și 100 la sută în Kosovo, ceea ce confirmă letalitatea mare a armelor în contextul violenței domestice.

Rapoartele emise de organizațiile de femei, care sunt de multe ori singura sursă de informații cu privire la femicidul partenerului intim, furnizează, de asemenea, informații care arată că există legături clare între rezultatul fatal al

violenței domestice și prezența armelor de foc. Datele colectate de Rețeaua Femei împotriva Violenței din Serbia, începând cu 2010 clarifică aceste legături. În 2015, această cifră a atins un apogeu, 45,7 % dintre femeile victime ale violenței cauzate de partenerul intim au fost omorâte de arme de foc. Deoarece în cele mai multe cazuri, nu s-a raportat dacă armele de foc folosite erau în posesiune legală sau ilegală, este imposibil de emis o concluzie informată cu privire la aceste legături. Cu toate acestea, datorită disponibilității pe scară largă a armelor de foc ilegale, ar trebui să fie inițiate cercetări suplimentare pentru a identifica această problemă.

TABELUL 4: FEMICIDUL PARTENERULUI INTIM ÎN SERBIA

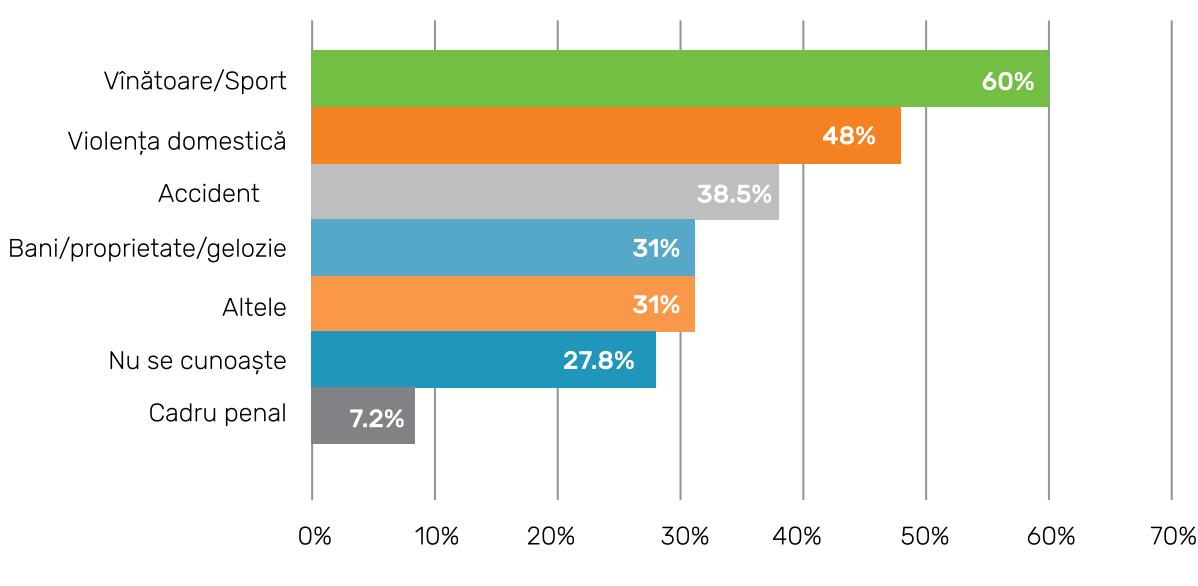
	Numărul de femei ucise în contextul VD și PI	Numărul de femei ucise cu arme de foc	Ponderea femeilor ucise cu arme de foc
2010	26	10	38.6
2011	29	12	41.4
2012	32	11	34.4
2013	43	13	30.2
2014	27	8	29.6
2015	35	16	45.7

Sursa: Rețeaua Femeile împotriva Violenței

Un alt studiu realizat în Serbia, arată că numărul absolut al deceselor în contextul violenței domestice (12) era mai mare decât numărul absolut de decese într-un context penal (11) și era mai mare decât orice alt tip de incident legat de arme de foc (SEESAC , 2015, p .22). Mai mult decât atât, probabilitatea ca rezultatul să fie fatal în cazul în care a fost implicată o armă de foc a fost al doilea cel mai mare în contextul violenței domestice, numai după

vânătoare. De asemenea, este surprinzător faptul că rezultatele letale ale incidentelor de violență domestică erau deja de șapte ori mai mari decât a incidentelor comise într-un context penal, care sunt cele mai frecvent raportate în mass-media (ibid., p. 23). Aceste date confirmă constatărilor din alte țări, menționate mai sus, că prezența armelor de foc în mod disproportional crește riscurile pentru femei.

FIGURA 10: FRECVENȚA EVOLUȚIEI LETALE ÎN FUNCȚIE DE TIPUL INCIDENTULUI - SERBIA



Sursa: SEESAC 2015

De asemenea, trebuie remarcat faptul că femeile erau mai des victime ale violenței legate de arme de foc în spațiul privat, decât în locuri publice (de exemplu, stradă, parc, drum, pădure, câmp, în afara orașului), sau în baruri și restaurante, unde oamenii erau considerabil mai mult susceptibili de a fi victime (Idem., pag. 24). De exemplu, în Kosovo, "violența armată împotriva femeilor

s-a produs cel mai des în casă sau curte (63 la sută din totalul micro-locațiilor cunoscute), în timp ce acest fapt este relativ rar în cazul bărbaților (23,6 la sută). Din contra, bărbații au fost cel mai frecvent expuși violenței legate de arme de foc în spații publice - străzi sau trotuar (45,9 la sută, comparativ cu 14,8 la sută pentru femei) "(SEESAC, 2016a).

După cum s-a menționat deja, utilizarea abuzivă a armelor de calibră mic și armament ușor nu se limitează doar la femicid sau omuciderea partenerului intim, din moment ce sunt frecvent utilizate pentru a incita forme psihologice, sexuale, economice și de altă natură ale violenței și de a exercita un control de ansamblu asupra femeilor, care în total prezintă efecte negative asupra victimelor. Datele disponibile confirmă utilizarea abuzivă la scară largă a armelor de calibră mic și armamentului ușor în această privință. Conform datelor din Kosovo, furnizate de către ONG-Medica, care oferă suport psihologic femeilor care au supraviețuit violenței masculine, în 23 la sută din aceste incidente, au fost folosite arme de foc (SEESAC, 2006, p. 27). Fiecare al cincilea respondent de sex feminin dintr-un studiu privind violența domestică din Muntenegru a declarat că autorul violențelor la care au fost supuse deținea o armă de foc, în timp ce în 36,6 la sută din incidente au fost amenințate de arma de foc, iar în 25 la sută au fost atacate (PNUD 2012, p. 67), ceea ce susține constatarea că afișarea armelor de foc constituie un indicator al utilizării reale (Alvazzi del Frate, 2011, p. 131).

Rezultatele unui studiu efectuat în Serbia pentru Provincia Autonomă Voivodina indică corelația relativ scăzută între amenințările făcute cu arme de foc și agresiuni reale / atacuri, ceea ce duce la concluzia că armele de foc au fost de fapt mai des folosite ca un instrument pentru amenințare (Nikolic-Ristanovic, 2010). În 34,9 la sută din incidente, armele de foc au fost folosite ca un instrument pentru a amenința, în timp ce în 6,3 la sută din cazuri, amenințarea s-a încheiat cu un atac. De asemenea, trebuie menționat că studiul a indicat o corelație între disponibilitatea de a folosi arme de foc și participarea făptașilor în război / conflicte militare. 22,2 la sută dintre făptași care au participat în război / conflicte militare au folosit arme de foc în incidente de violență domestică, în comparație cu 8,8 la sută din cei care nu au luat parte la conflicte militare (Nikolic-Ristanovic, 2010, p. 76). Cu toate că acest aspect este încă puțin analizat în cercetări, există dovezi empirice de la Centrul pentru studiul traumelor de război care sugerează că

există o legătură între participarea la război, trauma cauzată de acesta și creșterea riscului ca violență să se producă (Beara și Miljanovic, 2007).

CASETA 1 ÎMPUȘCĂRILE ÎN MASĂ, VIOLENȚA DOMESTICĂ ȘI SIGURANȚA COMUNITARĂ ÎN SERBIA

Pe baza raportărilor mass-media, cinci din șase împușcături mortale în masă care au avut loc în Serbia, începând cu anul 2000 încoace sunt rezultatul direct al utilizării abuzive a armelor de foc în cadrul violenței domestice sau a implicat uciderea unui membru al familiei sau a fostului / actualului partener. În fiecare dintre aceste cinci împușcături, infractorul era de gen masculin și în total patruzeci de oameni au fost uciși și douăzeci și opt răniți. Femeile reprezintă majoritatea (55 la sută) dintre victimele acestor împușcări în masă, ceea ce este semnificativ mai mare decât reprezentarea femeilor în rândul victimelor legate de arme de foc, în general. Pe baza raportărilor mass-media, în cel puțin trei cazuri au existat dovezi că, înainte de împușcările în masă faptulitorul a avut antecedente de comitere a violenței domestice.

(Taskovic, 2016)

CASETA 2 RESPONSABILII DE APLICARE A LEGII ȘI VIOLENȚA DOMESTICĂ

După cum s-a subliniat deja, bărbații predomină în profesiile cu un acces facil la arme de foc - poliția și armata, cea ce poate avea implicații importante asupra incidenței activităților legate de arme de foc, în special în contextul violenței în familie. Cu toate că această problemă este încă insuficient cercetată în ESE și nu există dovezi consistente precum că responsabilitii de aplicare a legii sunt mai implicați în violența domestică decât bărbații din populația generală (Dan, 2014), există o serie de preocupări care sporesc vulnerabilitatea femeilor și a riscului rezultatelor fatale, ceea ce atrage atenție asupra acestei chestiuni. Așa cum s-a mentionat, ofițerii de poliție și alții au acces direct la arme, ei sunt pregătiți să le folosească, lucrează într-o cultură instituționalizată extrem de masculină și au acces la informație, sunt familiarizați cu procedurile etc. (Ibid.).

2.2.4 DIMENSIUNEA DE GEN ȘI CEREREA DE ARME DE CALIBRU MIC – MASCULINITATE ȘI CULTURĂ

Încercările de a înțelege și de a aborda practic poziția dominantă a bărbaților printre infractorii și victimele incidentelor legate de arme de foc de obicei posedă forme specifice de masculinitate în societate ca punct de plecare. Au fost întreprinse eforturi suplimentare pentru a identifica mecanismele modului social și cultural care predomină conceptualizările masculinității / bărbației și și a regimurilor dominante de gen, inclusiv conceptul de *masculinitate hegemonică* (Connell), și influența utilizării armelor de calibru mic și armamentului ușor și a utilizării abuzive a acestora (Bevan și Florquin, 2006; CHD, UPI 2007; Page, 2009; Mankowski 2013).

Conceptul de masculinitate hegemonică a fost utilizat pe scară largă pentru a explica practicile de gen referitoare la "genul masculin și ierarhia socială" (Connell și Messerschmitt, 2005, p. 829) și cuprinde un set de caracteristici care *întruchipează*

modul cel mai onorat de a fi un bărbat, este necesar ca toți ceilalți bărbați să se poziționeze în raport cu aceasta și să aspire la ea și ea legitimează ideologic subordonarea globală a femeilor față de bărbați (Ibid., p. 829), și a unor bărbați față de alți bărbați (Page, 2009, p. 2). În acest sens, este atât normativ și cel mai aprobat punct de vedere social, deși aceste caracteristici nu sunt, de fapt, cele mai predominante în societate (Ibid., 2009, p. 2). Totuși idealul joacă un rol mai important în condiționarea conceptului de masculinitate și atribuie anumite roluri bărbaților, cum ar fi cel de protector, apărător, războinic care ar putea avea o relevanță pentru practicile de arme de calibru mic și armament ușor. Această formă de masculinitate este istorică și poate suferi modificări, și, prin urmare, cea mai puțin apăsătoare formă de masculinitate care ar putea să fie mai evidențiată și să preia modelul dominant al masculinității (Connell și Messerschmitt, 2005, p. 833). Prin urmare, acest fapt oferă spațiu pentru traducerea acestor concepe în cadrul unei intervenții politice, o reducere a violenței și, eventual, transformarea relațiilor inegale de gen.

Cu toate acestea, atunci când corelăm ideea de masculinitate cu utilizarea armelor de calibru mic și armamentului ușor și utilizarea necorespunzătoare a armelor de calibru mic și armamentului ușor, este esențial să nu "alunecăm în concluzia că toți bărbații sunt violenți" (Connell, 2000) și să explorăm de ce bărbații alcătuiesc majoritatea atât a deținătorilor de arme de foc cât și a autorilor incidentelor legate de arme de foc, precum și de ce majoritatea bărbaților nu se implică în acte de violență armată (Mankowski, 2014, p. 14).

După cum s-a menționat mai sus, forma dominantă a masculinității este, în practică, construită în mod eficient prin setul de caracteristici care includ un comportament agresiv și asumarea de riscuri, restrictivitate emoțională, competitivitate, heterosexualitate (Ibid., p.15), dar, și curaj fizic și emoțional, capacitatea de a îndura greutățile, de a nu ceda emoțional în fața ororii" (Page, 2009, p. 2). Centralitatea categoriei de putere în această privință, trebuie, de asemenea, să fie luată în considerare. Așa cum s-a observat, violența poate fi declanșată de semnificația atașată puterii în relațiile sociale ale bărbaților, acțiuni și experiență (Hearn) și încercarea de a-și exercita această putere. Acest lucru este deosebit de relevant în situații în care există o tensiune între dreptul percepții la putere, lipsa de putere și starea de a fi "condiționat social să caute puterea" (Bevan și Florquin, 2006). Unele dintre aceste caracteristici sunt direct corelate de numeroși factori legați de violența comisă de arme (Mankowski, 2014, p. 15), dat fiind că, în absența acestor trăsături bărbăția unei persoane este contestată (ibid., 14). În ceea ce privește răspunsul politic la violența armată, este necesar de a explora interacțiunea dintre această formă de masculinitate și armele de calibru mic și armament ușor și de a examina "atât noțiunile de masculinitate cât și rolul armelor în cultura masculină și de a dezvolta strategii practice pentru a le decupla" (Cukier, 2009, p. 29).

În ceea ce privește cererea pentru arme de foc, diverși factori care influențează deciziile oamenilor de a poseda și de a folosi

arme variază de la "sentimentul lipsei de putere socială și economică și necesitatea de a reafirma puterea prin utilizarea pistolului, să solicite să respecte înțelegerea predominantă a masculinității, instrument pentru a obține puterea, respectul sau statutul material sau un mijloc de a păstra o poziție dominantă în schimbarea circumstanțelor" (Page, 2009, p. 3).

Având în vedere dovezile statistice, în cadrul eforturilor globale de reducere a violenței armate, o atenție deosebită, atât în ceea ce privește opțiunile de cercetare și de politici, ar trebui să se acorde tinerilor, pentru că "violența bărbaților este legată de vîrstă" (Hearn și Pringle, 2006, p. 149) și genul și vîrsta sunt indicatori puternici ai comportamentului violent. În ceea ce privește armele de calibru mic și armamentul ușor, tinerii reprezentă, în general, ponderea disproportională de mare de victime și autori ai actelor de violență legate de arme de foc (Bevan și Florquin, 2006, p 296; UIP, CDU, 2007, p 82). Bărbații tineri adesea "percep violența – în mod special violența comisă cu arme de calibru mic - ca un mijloc de a ajunge la o poziție de statut social și economic pe care au dreptul să o dețină", iar în acest proces armele de calibru mic pot prezenta o atraktivitate deosebită pentru ei, deoarece acestea le oferă "abilitate în fața excluderii din rolurile masculine definite social" și poate fi un simbol puternic al puterii pentru bărbații tineri marginalizați" (Bevan și Florquin, 2006, p. 295, 296). Cu toate acestea, este important de observat că "genul unui Tânăr nu este singurul determinant al asocierii sale cu sau dorința de a folosi violența armată; în fapt, înțelegerea și utilizarea unor ideologii sociale și culturale ale masculinității sale se va determina în mare măsură dacă el se întoarce la violență armată" (ibid., p. 301). Acestea fiind spuse, este la fel de important să nu se minimalizeze rolul contextului social mai larg și setul complex de alți factori care determină recurgerea la violență a tinerilor. Printre acești factori, cercetătorii subliniază control parental violent coercitiv, controlul parental limitat, socializarea cu colegii delinvenți, care au fost brutalizați, care au fost martori sau s-au confruntat cu violența domestică sau în comunitate, etc." (Idem, pag. 300). Prin urmare, **dimensiunea de gen este un factor predictiv puternic, dar este activat numai în cazul în care o serie de alți factori sociali sunt prezenți**. Adoptarea acestei "abordări situaționale" ajută la explicarea faptului că, deși bărbații tineri domină în comiterea violenței armate, majoritatea bărbaților tineri nu se implică în acte de violență cu arme de foc (ibid., p. 300). În povida faptului că bărbații tineri săvârșesc majoritatea violențelor legate de arme de foc, aceasta este de fapt doar o "mică rată a bărbaților tineri responsabili pentru cea mai mare parte a violenței comise cu arme de foc" (ibid., p. 298), iar acest fapt este un stimulent important pentru răspunsul politiciei, deoarece atrage atenția unei intervenții concentrate a politicii.

Rezultatul final subliniat de acest studiu constă în necesitatea de a aborda sistemele dominante de gen ca parte integrantă a politicilor de control al armelor de calibru mic și armamentului ușor prin reiterarea că "combaterea asociației construite social între arme, violență, putere și masculinitate este o componentă esențială a oricărei strategii eficiente, de prevenire pe termen

lung" (Idem., pag. 296). Rolul mass-media în susținerea formării identității hegemonice ar trebui, de asemenea, luat în considerare în această privință, precum și alți factori care contribuie la reproducerea regimurilor dominante de gen.

În ESE, armele sunt de asemenea asociate cu bărbație și masculinitate și, aşa cum s-a menționat, "măsura în care armele definesc construcția de gen a masculinității va afecta activitatea de control a armelor de calibru mic și armamentului ușor" (SEESAC, 2006a, p. 23-24). Există, de asemenea, eforturi pentru a înțelege violența bărbaților în cadrul conceptului de masculinitate hegemonică și a studiilor critice ale masculinității, dar în cadrul specific SEE, și anume Balcani, contextul socio-politic (Blagojević, 2015).

CASETA 3 SUICIDUL ȘI ARME DE FOC

În conformitate cu Baza de date detaliată privind mortalitatea europeană pentru 33 de țări europene (OMS), Muntenegru a fost clasat pe primul loc, iar Republica Serbia pe al treilea în ceea ce privește rata de suicid cu pistol la 100.000 de persoane.

Sinuciderea este un fenomen puternic axat pe gen, și mare majoritatea sinuciderilor cu arma implică bărbați (96%). În ceea ce privește tipurile de arme de foc folosite pentru sinuciderile cu arme în Serbia, armele portabile cu descărcare domină la 60 %, urmate de puști, pușcă cu țeava lisă / arme de foc cu descărcare mai mare constituie 14%. (Duquet și Van Alstein, 2015, p. 24).

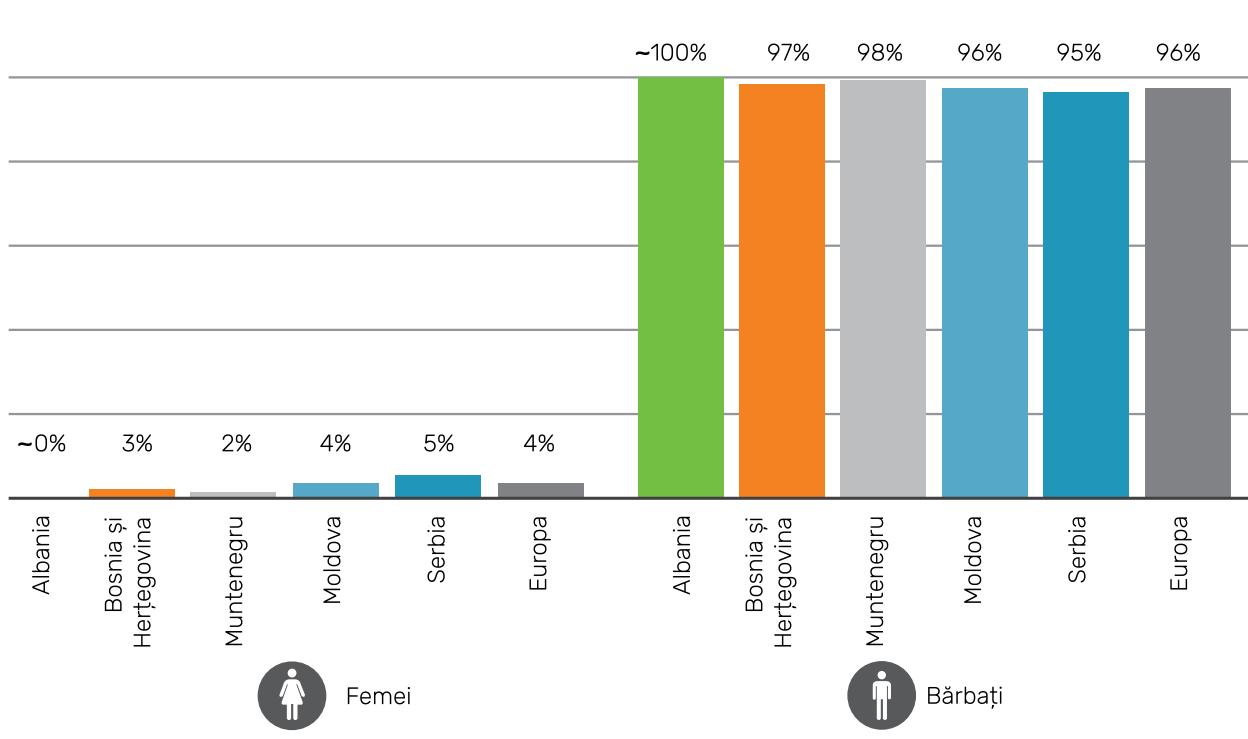
În strânsă legătură cu rata de suicid în rândul bărbaților este modelul crimă - sinucidere în care "infractorul ucide unul sau mai mulți oameni și, ulterior, comite suicidul într-o perioadă scurtă de timp" (Shaw, 26 Prea aproape de casă). Există dovezi care arată că acest lucru se întâmplă cel mai adesea în contextul unui partener intim sau a violenței domestice, bărbații fiind făptuitorul, în timp ce femeile sunt victima, cel mai adesea armă aleasă este o armă de foc (Idem, pag. 26-27).

Un studiu privind condiționarea culturală a problemelor armelor de calibru mic și armamentului ușor în ESE subliniază faptul că, în scopul de a "înțelege rolul armelor în definirea rolurilor de gen, este necesar să se înceleagă modul în care armele definesc relațiile bărbat - femeie și să se definească rolul unui bărbat în familie și în societate mai general", inclusiv ca protector și vânător, dar, și ca "cineva care este capabil să exerceze o putere în societate și control asupra femeilor" (SEESAC, 2006a).

Relațiile dintre normele culturale și practicile incorecte ale armelor de calibru mic și armamentului ușor sunt duble, și, prin urmare, mai multe cercetări trebuie inițiate în scopul de a pune în lumină modul în care disponibilitatea pe scară largă a armelor de calibru mic formează cererea pentru acestea. În această privință, trebuie subliniat faptul că, în țările și

teritoriile cu o rată inferioară de deținere a armelor, există un procent mai mare de persoane care afirmă că nu le plac armele (Bulgaria și Moldova), și nu a existat nici o discrepanță semnificativă între atitudinea de sex masculin și feminin față de deținerea armelor. Studiul conchide că, în plus, dreptul de deținere a armelor este "în mare măsură un fenomen de sex masculin în teritoriile și țările cu un nivel ridicat de deținere a armelor" (cum ar fi Muntenegru și Serbia) (SEESAC, 2006, p. 25). În plus, există dovezi că un comportament dominant legat de arme de foc poate fi influențat mai mult de politici de stat sau circumstanțe social-politice decât în mod exclusiv de factori legați de tradiție și cultură, care sunt adesea considerați a fi explicații sau dificil de orientat (Shwandner-Sievers și Cattaneo, 2005, p. 213-214). În ceea ce privește cererea, deținerea armelor în ESE este extrem de dominată de genul masculin, ca și în alte părți.

FIGURA 11: DEȚINEREA ARMEI DE FOC, ÎN FUNCȚIE DE GEN



În Serbia, bărbații reprezintă 95 la sută din deținătorii de arme, comparativ cu doar 5 la sută din femei, în timp ce în Muntenegru, Bosnia și Herțegovina și Moldova această discrepanță între sexe este chiar ușor mai mare pentru bărbați, reprezentând 98 la sută, 97 la sută și 96 la sută și respectiv pentru femei doar 2 la sută, 3 la sută și 4 la sută din proprietarii de arme. În Albania deținătorii de arme sunt aproape exclusiv bărbați. Rata medie pentru opt țări europene, pe baza datelor disponibile este de 96 la sută bărbați și 4 la sută femei (SAS, 2014b).

Se pare că aceste corapoporturi / rate nu sunt doar stabile, dar și sunt reproduse în timp. După cum reiese din tabelul de mai jos, exemplul Bosniei și Herțegovinei, dominația bărbaților în achiziționarea armelor de foc este persistentă și relațiile nu s-au schimbat în mod semnificativ pe parcursul perioadei de cinci ani. Tendințe similare sunt prezente în Albania și Muntenegru chiar cu o rată mai mică de femei.

Datele insuficiente, de asemenea, indică faptul că, în anumite contexte, armele de foc pot juca un rol în ritualurile de trecere. De exemplu, cercetările efectuate la Belgrad de către ONG Uniunea Tineretului din Balcani, au indicat că, deși băieții cât și fetele aveau un nivel ridicat de experiență cu arme de foc s-a remarcat o diferență notabilă între sexe: 29 % din băieți și 48 % din fete au afirmat că nu au deținut o armă de foc niciodată (SACISCG, 2005). Aceste date indică faptul că tinerii sunt oarecum mai expuși la arme de calibrul mic și armament ușor, ceea ce ar trebui să fie luat în considerare atunci când se elaborează răspunsul politic. În anumite regiuni, cum ar fi Albania de Nord și Muntenegru, armele de foc sunt parte a ritualurilor de trecere, însă datele sunt insuficiente. Un studiu privind cultura armelor în ESE, deasemenea, prezintă dovezi empirice privind rolul armelor de calibrul mic pentru tinerii infractori, în special în ceea ce privește puterea, și care văd un pistol ca un instrument pentru a "menține statutul lor ca oameni să se teamă și să nu-i provoace" (Ibid., p.23).

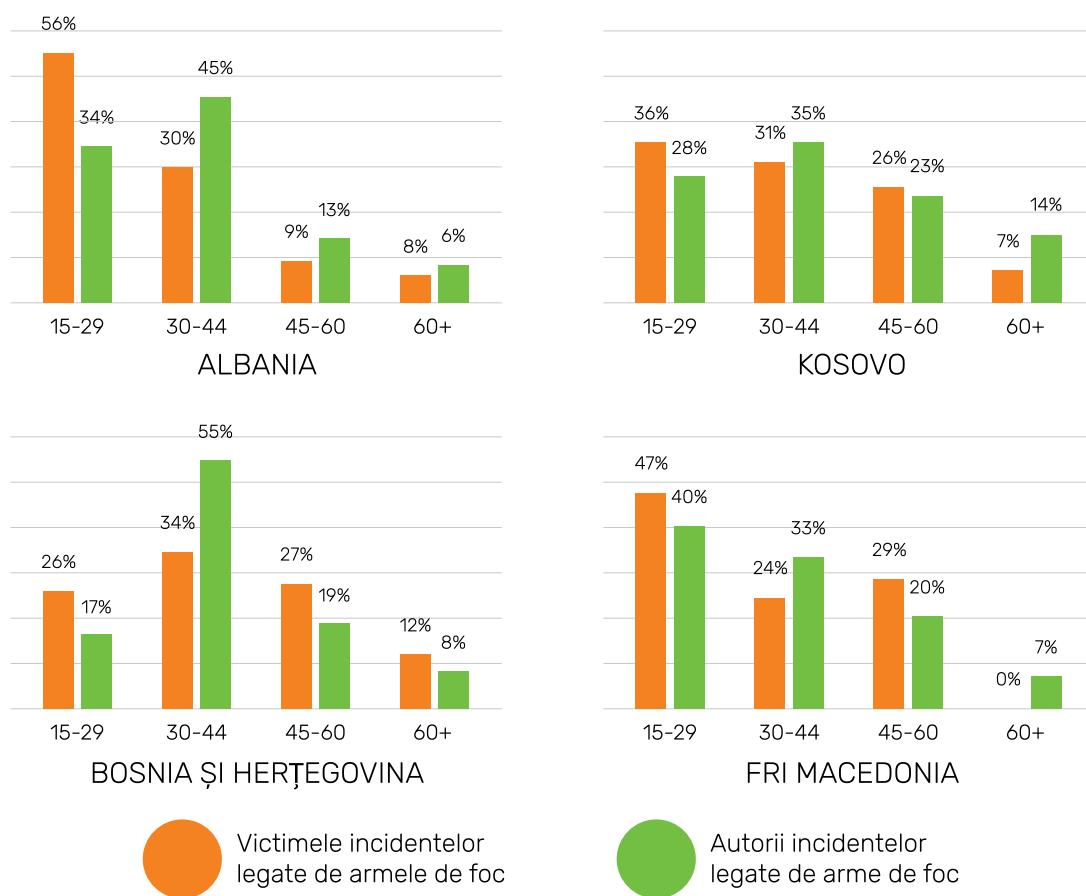
TABELUL 5: **BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA: NUMĂRUL DE AUTORIZAȚII EMISE PENTRU A ACHIZIȚIONA ARME DE FOC**

	2015	2014	2013	2012	2011
Femei	3%	2%	2%	2%	1%
Bărbați	97%	98%	98%	98%	98%

Sursa: baza de date SEESAC 2016

FIGURA 12:

AUTORII ȘI VICTIMELE DE GEN MASCULIN A INCIDENTELOR LEGATE DE ARME DE FOC ÎN FUNCȚIE DE VÂRSTĂ ÎN ALBANIA, KOSOVO, BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA ȘI FOSTA REPUBLICĂ IUGOSLAVĂ A MACEDONIEI, 2015



Sursa: Baza de date SEESAC

Datele colectate de SEESAC și comisiile din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor sau instituțiile relevante în Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei confirmă tendința persistentă că tinerii sunt reprezentați în mod disproportional atât în rândul infractorilor cât și a victimelor. În fiecare țară și teritoriu, în afară de Bosnia și Herțegovina, majoritatea incidentelor legate de arme de foc au fost comise de către cei cu vârste cuprinse între 15 și 29, de la 36 % în Kosovo la 56 % în Albania. În ceea ce privește victimele, în acest grup domină bărbații în vîrstă de 30-44 ani. Având în vedere aceste dovezi statistice, este evident că tinerii și expunerea lor la comportamente ce presupun asumarea riscului necesită urgență în materie de politici. Cu toate acestea, pentru a aborda această problemă în mod eficient, este nevoie de studii suplimentare pentru a înțelege pe deplin într-un mod nuanțat modul în care normele culturale și rolurile sociale dominante atribuite oamenilor au un impact asupra comportamentului și armele de calibră mic și armament ușor și modul în care acestea se intersecează cu statutul social și economic, perspectivele de angajare, antecedentele penale anterioare și răspunsul instituțional.

În plus, trebuie remarcat faptul că majoritatea activităților legate de arme de foc, cum ar fi vânătoarea, sunt orientate spre sexul masculin și că în mare parte bărbații domină profesiile cu acces facil la arme de foc - poliție și armată, care pot avea implicații importante asupra incidenței activităților conexe cu armele de foc, în special în contextul violenței domestice.

Cu toate acestea, relațiile ambiguie și datele disponibile solicită continuarea cercetărilor privind interacțiunea complexă dintre masculinitate și abuzul de arme, atât pentru a crește gradul de înțelegere a legăturilor și pentru a facilita dezvoltarea răspunsurilor în materie de politici. Așa cum indică dovezile, rapoartele cu privire la politicile care vizează tinerii din SUA furnizează dovezi că programele specifice și proactive îmbinăte cu programele de intervenție comportamentală au fost eficiente în reducerea violenței cu utilizarea armelor în rândul tinerilor (Abt și Winship, 2016).

În cele din urmă, așa cum s-a menționat la început, masculinitatea nu este omogenă și de neschimbăt. Paralel cu aceste tendințe, există forme alternative și mai puțin opresive ale masculinității, care, de asemenea, au influențat în mod activ schimbarea normelor asociate cu masculinitatea dominantă care alimentează comportamentul. De exemplu, trebuie remarcat grupurile sau inițiativele organizate de către bărbați în parteneriat strâns cu inițiative ale ONG-urilor ce reflectă problemele femeilor, cum ar fi Panglica albă, MenEngage, Rețeaua ONU a Secretarului General a bărbaților lideri sau Centrul E8 al activiștilor locali.

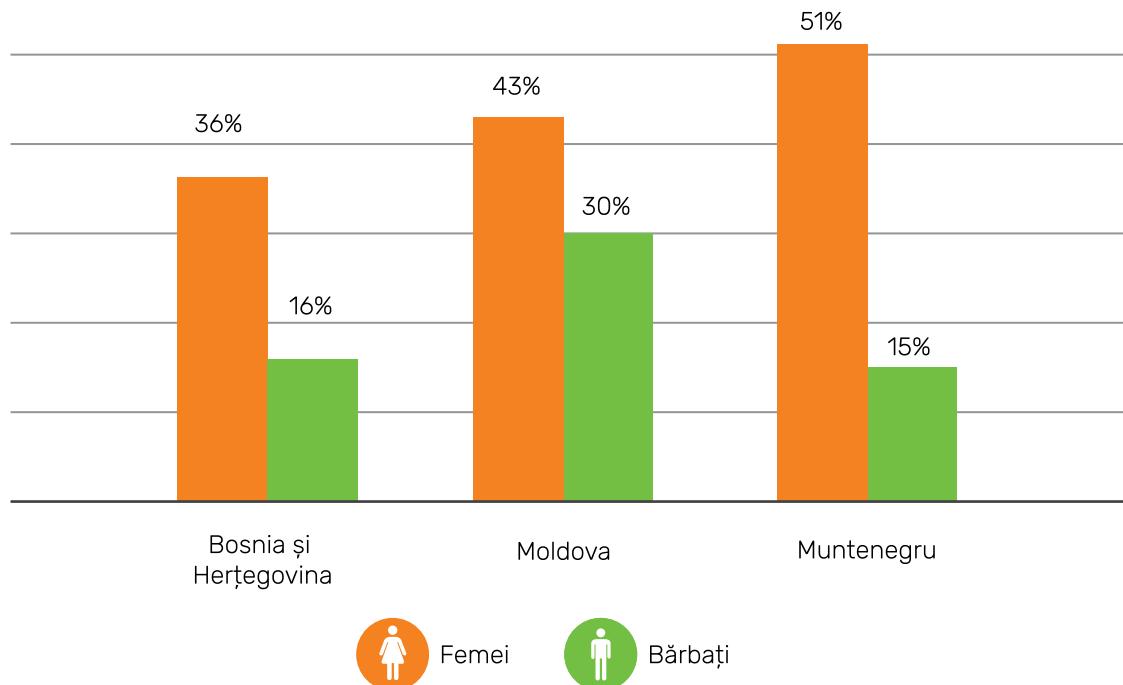
2.2.5 DIMENSIUNEA DE GEN ȘI ATITUDINILE FAȚĂ DE ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI REGLEMENTARE

Diferențele de gen între femei și bărbați în ceea ce privește armele de calibră mic și armament ușor pot fi urmărite, de asemenea, în ceea ce privește atitudinea față de armele de calibră mic. Discrepanța între atitudinile între femei și bărbați în această privință este strâns legată de "experiențele diferite ale bărbaților și femeilor cu arme de calibră mic, precum și problematica de gen generalizată a armelor în societate și chiar și în dezbatările privind controlul" (Cukier și Cairns, 2009, p. 36). Sondajele de opinie efectuate în diferite țări din regiune arată că diferența de atitudine față de armele de calibră mic și armament ușor rămâne destul de stabilă, indiferent de o țară anume. Femeile tind în general să aibă cel mai adesea o opinie negativă față de armele de calibră mic decât bărbații și sunt, în general, mai predispuse să opteze pentru reglementări mai stricte (Idem, pag. 36-38). Cu toate acestea, în afară de motivele de gen, nu ar trebui să fie trecute cu vederea alte motive de diferențiere între atitudini cum ar fi factorii culturali, de clasă, geografici, etnici și rasiali în funcție de context.

Femeile pot avea, de asemenea, un rol diferit și pot să sprijine utilizarea armelor de foc, așa cum s-a constatat în anumite comunități, dar care reprezintă o provocare considerabilă pentru modelele de gen predominant (Farr, 2002, AI, IANSA, OI, 2005, p. 6). În regiunea ESE femeile, au indicat mai frecvent decât bărbații că nu ar detine arme de foc, pentru că nu le plac armele. De exemplu, 36 la sută dintre femei și 16 la sută din bărbați din Bosnia și Herțegovina au spus că nu le plac armele, în timp ce în Muntenegru, discrepanța dintre sexe este și mai evidentă, cu 51 la sută din femei și 15 la sută din bărbați (SEESAC 2006, p. 24). În Bosnia, femeile mai des decât bărbații au menționat că detinerea armelor de foc reprezintă o amenințare pentru siguranța familiei, mai degrabă decât un mijloc de protecție. Un studiu din Muntenegru a arătat că, deși atât femeile cât și bărbații considerau că erau prea multe arme de foc în societate, femeile erau mai predispuse decât bărbații să perceapă armele de foc ca un risc sau o amenințare decât un mijloc de a proteja familia - 32,8 la sută din bărbați și 43 la sută dintre femei consideră armele un pericol pentru familiile lor, în timp ce 32,8 la sută din bărbați și doar 14,8 la sută dintre femei considerau că a avea armă la domiciliu crește siguranța familiei. De asemenea, considerabil mai puține femei (20,2 la sută) decât bărbații (54,3 la sută) au menționat că ar achiziționa o armă în mod legal în cazul în care ar fi fost o oportunitate.

FIGURA 13:

CARE ESTE PRINCIPALUL MOTIV PENTRU CARE GOSPODĂRIA DVS. NU AR ALEGE SĂ DEȚINĂ O ARMĂ DE FOC? - "NU-MI PLAC ARMELE ÎN GENERAL"



Sursa: SEESAC 2007

Diferențele de atitudine au un potențial puternic de a influența elaborarea politicilor și acestea ar trebui să fie abordate în mod corespunzător atunci când politicele privind armele de calibră mic și armament ușor sunt concepute și puse în aplicare. Există dovezi care arată importanța contribuției femeilor în programele de colectare a armelor în diferite medii, precum și participarea, inclusiv asigurarea nevoilor specifice de dezarmare, demobilizare și reintegrare (Schroeder, Farr și Schnabel, 2005). Datele colectate de SEESAC confirmă faptul că femeile din ESE au jucat un rol important în aceste procese. Printre cei care au predat armele în timpul campaniilor de colectare a armelor de foc din Bosnia și Herțegovina, în perioada 2011-2015, 9 % au fost femei, în timp ce în Muntenegru în 2015 ponderea femeilor era de 12 %, ceea ce, în ambele cazuri, este semnificativ mai mare decât reprezentarea femeilor în rândul detinătorilor de arme de foc.

2.2.6 DIMENSIUNEA DE GEN ȘI PROCESELE POLITICE

În strânsă legătură cu discuția de mai sus este legătura dintre participare, reprezentare și rezultatele în materie de politici privind armele de calibră mic și armament ușor. Aducerea preocupărilor de gen în centrul elaborării politicilor de control al aranelor de calibră mic și armamentului ușor reprezintă o provocare pentru modul uzual în care sunt concepute politice atunci când aspectele de gen sunt în mare parte neobservate, sau după cum s-a menționat, de obicei, au puține implicații asupra dezvoltării politicilor. Prin urmare, este contestată înțelegerea comună a comportamentului legat de arme de foc, care cel mai adesea nu pune sub semnul întrebării modelele de gen care stau la baza utilizării aranelor de calibră mic și armamentului ușor

și a utilizării incorecte a armelor de calibră mic și armamentului ușor. În consecință, este necesară o modificare a structurii dominante, de obicei, al actorilor de sex masculin implicați în elaborarea politicilor, stabilirea unei reprezentări echilibrate a femeilor și bărbaților, precum și participarea organizațiilor de femei și / sau a practicienilor de gen în stabilirea agendei privind controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor.

După cum s-a subliniat deja, femeile și organizațiile de femei joacă un rol crucial în promovarea unei opțiuni mai stricte în ceea ce privește reglementările privind armele de calibră mic și armament ușor, precum și în procesele de dezarmare. Există dovezi ample în diferite țări și situații diverse, atât de conflict și non-conflict în care femeile s-au mobilizat pentru a minimiza problema sau au militat pentru soluționarea ei (Farr 2002 Cukier 2009, AI, IANSA, OI, 2005). Practici din Canada, Australia, Africa de Sud și Brazilia, care au condus la un control mai strict al armelor de calibră mic și armamentului ușor, demonstrează importanța participării femeilor la discuțiile privind problemele legate de armele de calibră mic și armament ușor. Cazul emblematic constituie activitatea de lobby a Rețelei femeilor IANSA, Liga Internațională pentru Pace și Libertate Internațională a femeilor și Amnesty International, pentru includerea violenței bazate pe gen în cadrul Tratatului privind comerțul cu arme, care este primul tratat internațional privind armele, pentru a obliga țările să evaluateze riscul violenței bazate pe gen atunci când are loc exportul de arme.

În mod similar, organizațiile de femei din regiunea ESE militează persistent pentru controlul strict al armelor de calibră mic și armamentului ușor în contextul reconstrucției post-conflict și demilitarizării sau de lobby pentru soluții în materie de politici care leagă proliferarea armelor de calibră mic și armamentului ușor și preocupările de violență domestică. Acest lucru a fost realizat prin intermediul a numeroase inițiative, cum ar fi creșterea vizibilității relației dintre femicid și rolul armelor de foc (*Rețeaua femeilor împotriva violenței în Serbia*), care pledează pentru elaborarea unui răspuns instituțional coordonat la violența domestică și participă la dezvoltarea de politici strategice subliniind controlul armelor de foc în contextul intern (*Centrul femeilor autonome*), care militează pentru includerea dispozițiilor legislative împotriva violenței domestice prin reglementarea sechestrării armelor în cazul comiterii violenței domestice (ONG Femeilor din Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei), sau calitatea de membru în coaliziile internaționale împotriva violenței armate (*Femeile în negru* este membru al IANSA). Alte eforturi includ participarea la campanii internaționale pentru combaterea efectelor negative ale armelor de foc prin reforme legislative (ONG *Societatea victimelor* din Serbia și ONG *Jurnalistii pentru copii și drepturile femeii și protecția mediului* din Macedonia s-au alăturat campaniei IANSA de a cere un control mai strict al armelor de foc, ONG *Femeile Unite din Banja Luka* au implementat activități de sensibilizare).

Cu toate că rolul femeilor în procesele de control și dezarmare a armelor de calibră mic și armamentului ușor a fost recunoscut în RCS ONU 1325 și reiterat în mai multe rezoluții ale Adunării Generale, există încă o tendință ca organizațiile de femei și femeile în general să fie insuficient incluse în procesul de luare a deciziilor și de elaborare a politicilor. Acest fapt este adesea legat de dominația masculină tradițională și persistentă în instituțiile de reglementare și de punere în aplicare a politicilor relevante pentru controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor. Așa cum s-a observat, includerea femeilor, organizarea femeilor și articularea perspectivei de gen poate fi de asemenea împiedicată de definiția preponderent tehnică a expertizei legate de armele de calibră mic și armament ușor, care este axată mai mult pe aspectele tehnice ale armelor de calibră mic și armamentului ușor unde încă predomină bărbații, mai degrabă decât pe cunoașterea violenței în cazul în care femeile au experiență de lungă durată, care, în consecință "modeleză modul în care o problemă este abordată" (Cukier, 2009, p. 42).

În ceea ce privește reprezentarea femeilor și a bărbaților în comisiile din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor, subrepräsentarea femeilor este evidentă. Femeile cuprind 14 - 29 % din membrii comisiilor din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor, iar bărbații îndeplinește funcția de președinte în fiecare din cele cinci comisii din ESE.

Mai mult, femeile, în special în cazul acordurilor internaționale sunt, de obicei private ca un grup vulnerabil (cel mai adesea împreună cu persoanele în vîrstă și copiii) și că "încadrarea automată și accentuarea femeilor în calitate de victime vulnerabile în primul rând și în calitate de civili nevinovați expuși violenței ulterioare din partea bărbaților îndepărtează femeile de la aceste activități" (Acheson, 2015, p. 9). Provocările unei participări semnificative sunt, de asemenea, legate de caracteristicile generale ale procesului politic în care acestea sunt implicate și care este de obicei caracterizat printr-o cultură instituțională masculinizată (Connell). Deși femeile și bărbații nu au neapărat opinii diferite, pentru femei "pozițiile sau ideile trebuie să se conformeze în mod obligatoriu perspectivei dominante - susținute prin noțiunile de masculinitate violentă în scopul de a fi luate în serios" (Idem., pag. 10).

Pentru a se asigura că sunt îndeplinite condițiile prealabile pentru integrarea perspectivei de gen, este important să se urmărească și să se exploreze în continuare modul în care este instituționalizată masculinitatea și modul în care aceasta guvernează atât elaborarea politicilor și punerea în aplicare a politiciei de control a armelor de calibră mic și armamentului ușor și să nu se ignore faptul că aceasta poate avea efecte "invizibile" asupra modalităților în care sunt construite dezbatările politice și studiile (Cukier, 2009). Una dintre modalitățile de a se asigura că dimensiunea de gen nu este absentă la dezbateri este acela de a asigura participarea organizațiilor de femei, instituțiilor ce promovează egalitatea între sexe și a expertilor pe dimensiunea de gen și practicienilor.

3 RĂSPUNSUL POLITIC - ANALIZA DOCUMENTELOR

În scopul evaluării dacă și în ce măsură perspectiva de gen este integrată în politicile privind armele de calibră mic și armamentul ușor în ESE, a fost analizat un eșantion larg de acte normative și strategice care reglementează aspectele privind armele de calibră mic și armamentul ușor. Abordarea adoptată avea scopul de a analiza:

- *Legile privind armele de foc,*
- *Strategii privind armele de calibră mic și armamentul ușor și planurile de acțiune.*

În plus față de aceasta, au fost analizate următoarele tipuri de documente în scopul evaluării dacă au fost abordate aspecte privind armele de calibră mic și armamentul ușor:

- *Legislația privind egalitatea de gen,*
- *Legislația privind violența domestică,*
- *Strategii naționale privind egalitatea de gen și Planurile de acțiune,*
- *Strategii naționale de combatere a violenței împotriva femeilor și Planuri de acțiune.*

O listă detaliată a documentelor analizate este inclusă în Anexa 1.

În scop orientativ, acest capitol este structurat după cum urmează:

- *Analiza strategiilor de reglementare a aspectelor de control a armelor de calibră mic și armamentului ușor cu intenția de a identifica dacă și în ce măsură principalele preocupări în materie de politică sunt abordate într-un răspuns strategic.*
- *Analiza cadrului legislativ cu o atenție sporită pe legislația privind armele de foc, reglementarea civilă a detinerii armelor de foc și violenței în familie. Deși nu reprezintă centrul analizei, atunci când este necesar, se fac referințe la alte legi și proceduri relevante.*
- *Punctele de intrare în legislația și strategiile privind egalitatea de gen care ar putea juca un rol în eforturile de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor sunt prezentate pe scurt.*

3.1 STRATEGIILE DE CONTROL A ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR ȘI PRINCIPALELE PREOCUPĂRI DE POLITICĂ DE GEN

În scopul de a aborda diferite provocări legate de armele de calibră mic și armamentul ușor și pentru a îndeplini

obligațiile internaționale ale acestora, majoritatea guvernelor din ESE au dezvoltat și au adoptat recent strategii de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor și planuri de acțiune însوțitoare. Odată cu aceasta, s-au stabilit mecanisme instituționale pentru coordonarea și punerea în aplicare a măsurilor planificate - comisii naționale privind armele de calibră mic și armamentul ușor, consilii sau puncte de contact desemnate. În momentul editării raportului, strategii de control privind armele de calibră mic și armament ușor și planuri de acțiune erau în vigoare în Bosnia și Herțegovina (revizuite în 2016 pentru a include perioada 2016-2020), Muntenegru (2013-2018), Kosovo

(2013-2016) și Fosta Repubăcă Iugoslavă a Macedoniei (adoptate în 2005). În Republica Serbia strategia a fost eficace pentru perioada 2010 -2015 și în prezent este în curs de evaluare, în timp ce în Albania și Moldova încă lipsește un cadru strategic și instituțional. Datorită unor provocări similare în cauză, strategiile privind armele de calibră mic și armament ușor și planurile de acțiune care le însotesc prezintă unele caracteristici comune în regiunea ESE, dar, și unele particularități notabile în ceea ce privește domeniul de aplicare și activitățile desfășurate în planurile de acțiune.

În ceea ce privește egalitatea de gen, în pofida dovezilor eforturilor inițiale întreprinse pentru abordarea legăturilor dintre perspectiva de gen și armele de calibră mic și armament ușor, tendințele predominante în integrarea perspectivei de gen relevă o manieră comună de abordare a genului (Bastick și Valasek, 2014, p. 54).

Abordarea metodologică în analiza strategiilor de control a armelor de calibră mic și armamentului ușor și a planurilor de acțiune a fost utilizată pentru a:

- Identifica prezența angajamentului formal al egalității de gen și abordării integratoare a dimensiunii de gen,
- Identifica utilizarea datelor de gen dezaggregate și prezența observațiilor de gen sau aplicarea analizei dimensiunii de gen în analiza situației,
- Examina scopurile și în special obiectivele față de receptivitatea la cele cinci preocupări principale discutate în materie de politică. Scopurile și obiectivele sunt considerate ca luând în considerare dimensiunea de gen în cazul în care aceasta se adresează în mod explicit cel puțin uneia dintre principalele preocupări în materie de politică,
- Examina planurile de acțiune și de a determina dacă angajamentele identificate au fost transpusă în măsuri și activități și alocări bugetare pentru a răspunde preocupărilor identificate legate de gen,
- Examina monitorizarea și evaluarea abordărilor în scopul stabilirii dacă acestea oferă posibilitatea de urmărire a efectelor cadrului strategic asupra femeilor și bărbaților.

În funcție de extinderea cadrului de politici al armelor de calibră mic și armament ușor în regiune care să răspundă acestor preocupări, se propune următoarea clasificare:

- **cadrul de politici care ia în considerare dimensiunea de gen** conține un angajament formal pentru egalitatea de gen și abordarea integratoare a dimensiunii de gen, utilizarea datelor din perspectiva de gen și observațiile de gen sunt prezente în analiza situației în ceea ce privește cel puțin trei preocupări majore, cel puțin o treime din obiective și activități identifică perspectiva de gen a a problemei și indicatorii de gen dezaggregate sunt elaborați în matricea de monitorizare și evaluare. În acest grup

dimensiunea de gen pătrunde în întreg ciclul politic de la proiectare și planificare la evaluare.

- **integrarea fragmentară a dimensiunii de gen** conține unele dintre elementele prezentate mai sus, dar fără o abordare coerentă și holistică a abordării integratoare a dimensiunii de gen și mai puțin de o treime din obiective și activități abordează preocupările de gen,
- **nu a fost inițiată abordarea integratoare a perspectivei de gen.** Nici unul dintre elementele nu este prezent și nu sunt eforturi de a integra sistemic dimensiunea de gen în controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor. Nu este recunoscută importanța egalității de gen în controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor și, prin urmare, nu sunt stabilite obiective și nici nu sunt prevăzute activități în planul de acțiune.

Toate referințele la principalele preocupări de politică discutate în Capitolul 2 sunt prezentate în tabelul 5, în scopul de a măsura modul în care activitățile planificate se potrivesc cu amploarea problemei. Pentru ușurință de referință, observații în această secțiune sunt organizate pentru a urmări, cât mai aproape posibil, abordarea metodologică prezentată mai sus.

3.1.1 ANGAJAMENTUL FAȚĂ DE EGALITATEA DE GEN

În ceea ce privește angajamentul, referirile la femei și bărbați și egalitatea de gen sunt articulate în mod oficial în *Strategia pentru controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor în Bosnia și Herțegovina pentru perioadele 2013-2016 și 2016-2020* (denumită în continuare Strategia privind armele de calibră mic și armament ușor a Bosniei și Herțegovinei), precum și *Strategia națională privind armele de calibră mic și armament ușor și de colectare a armelor de calibră mic și armament ușor și Planul de acțiune pentru anii 2013-2016 din Kosovo* (denumită în continuare Strategia privind armele de calibră mic și armament ușor din Kosovo).

În Strategia privind armele de calibră mic și armament ușor a Bosniei și Herțegovinei în cadrul secțiunii Principii utilizate în elaborarea Strategiei, se afirmă că "acest document strategic accentuează importanța unei abordări imparțiale a genurilor în procesul de punere în aplicare a mecanismelor de control relevante", împreună cu sprijinul prioritar acordat victimelor armelor de calibră mic și armamentului ușor și protecției mediului (pag. 9).

În Strategia privind armele de calibră mic și armament ușor în Kosovo, sunt două referințe relevante în conformitate cu secțiunea Principii generale unde se afirmă că obiectivele formulate în strategie vor fi ghidate de un set de principii, printre altele, Principiul constituțional al Protecției Drepturilor Omului, care "garantează drepturile a tuturor

cetățenilor din Kosovo și, în special, a femeilor și a copiilor, indiferent de origine etnică, gen, vârstă și religie" (p. 10). Cea de a doua referință se menționează în conformitate cu secțiunea Viziune și Misiune, în promovarea "participării grupurilor societății civile (cu o atenție sporită acordată incluziunii femeilor și a grupurilor vulnerabile), în dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor, prevenirea violenței și strategiei de dezarmare" (p. 8). In other documents under review, the SALW strategies in Montenegro, the Republic of Serbia and the former Yugoslav Republic of Macedonia, no references or explicit commitments are being made to gender equality or integration of gender equality in SALW control activities. At the same time, there are no other indications of alternatively framed commitments that gender will be consistently integrated in response to SALW challenges.

În alte documente analizate, Strategiile privind armele de calibră mic și armament ușor din Muntenegru, Republica Serbia și Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei, nu se fac referințe sau angajamente explicite privind egalitatea de gen sau integrarea egalității de gen în activitățile de control al armelor de calibră mic și armament ușor. În același timp, nu există alte indicații privind angajamente încadrate în mod alternativ care să ateste că dimensiunea de gen va fi integrată în mod constant ca răspuns la provocările armelor de calibră mic și armamentului ușor.

3.1.2 DATE DEZAGREGATE PE DIMENSIUNEA DE GEN ȘI OBSERVAȚII PRIVIND DIMENSIUNEA DE GEN

Analizele situației prezentate în strategiile de control privind armele de calibră mic și armamentul ușor eficiente în ESE nu prezintă dovezi a utilizării datelor dezagregate în funcție de gen atunci când provocările legate de armele de calibră mic și armament ușor sunt luate în considerare. Analiza strategiilor privind armele de calibră mic și armament ușor arată că acestea operează, de obicei, cu o cantitate mică de date comparabile, în primul rând privind disponibilitatea armelor de foc în deținerea civililor și a statului, estimările armelor de calibră mic și armamentului ușor deținute ilegal, precum și numărul de arme de foc confiscate sau distruse. Numărul de incidente legate de arme de foc este menționat mai rar.

În documentele analizate nu sunt furnizate date sau statistică pentru a sublinia efectele proliferării armelor de foc și a violenței armate asupra indivizilor. În această privință, niciuna dintre strategiile privind armele de

calibră mic și armamentul ușor nu furnizează date cu privire la numărul și caracteristicile victimelor violenței armate, autorii incidentelor legate de arme de foc, tipurile, rezultatele și caracteristicile incidentelor legate de arme de foc. Partial, acest lucru ar putea fi înțeles în contextul limitării modalității curente predominante în care sunt dezvoltate strategii în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor unde analiza situației servește ca o introducere în document, conține o prezentare generală a problemelor proliferării armelor de calibră mic și armamentului ușor în contextul dat, mai degrabă decât o analiză bazată pe date concrete. În această privință, nu este clar dacă sau în ce măsură o analiză mai cuprinzătoare a precedat elaborarea politicilor.

Cu toate acestea, nu se acordă spațiu pentru definirea mai detaliată a problemelor, care tind să fie slab articulate, ceea ce este evident în ceea ce privește legăturile cu proliferarea armelor de calibră mic și armament ușor și securitatea cetățenilor. Prin urmare, această abordare nu este favorabilă pentru articularea aspectelor de gen ale proliferării armelor de calibră mic și armamentului ușor. Nici un document nu conține date dezaggregate de gen, nici în ceea ce privește victimele, autorii sau proprietarii de arme de foc, sau date privind diferența în atitudinea față de armele de calibră mic și armamentul ușor a femeilor și bărbaților sau date cu privire la violența domestică.

Din cauza subutilizării datelor repartizate în funcție de gen sunt limitate, în cazul în care acestea există, oportunități de a integra analiza de gen în cadrul analizei situației și de a identifica modul în care anumite probleme afectează în mod specific femei și bărbați și leagă definițiile problemei.

OBSERVAȚII DOCUMENTATE ÎN ANALIZA SITUAȚIEI SE REFERĂ DOAR LA VIOLENȚA DOMESTICĂ ÎN STRATEGIILE DIN BOSNIA-HERTEGOVINA ȘI KOSOVO. ÎN STRATEGIA DE CONTROL A ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTULUI UȘOR A BOSNIEI ȘI HERTEGOVINEI PENTRU ANII 2016 -2020, PARTEA GENERALĂ SCOATE ÎN EVIDENȚĂ FAPTUL CĂ "PREZENȚA ARMELOR ILLEGAL CONTRIBUIE LA VIOLENȚA ÎN FAMILIE" (PAG. 2), ÎN TIMP CE STRATEGIA DIN KOSOVO MENȚIONEAZĂ CĂ "ESTE MULT MAI PROBABIL CĂ O ARMĂ AFLATĂ ÎN GOSPODĂRIE AR PUTEA FI FOLOSITĂ PENTRU A INTIMIDA PSIHIC SAU FIZIC MEMBRII DE FAMILIE DECÂT SĂ FIE FOLOSITĂ ÎMPOTRIVA UNUI INTRUS DIN AFARĂ" (PAG. 6). CU EXCEPTIA ACESTOR OBSERVAȚII, NU SUNT SUBLINIATE ALTE LEGĂTURI ÎNTR-EA DIMENSIUNEA DE GEN ȘI CEREREA PENTRU ARME DE CALIBRU MIC, CULTURA ARMELOR ȘI MASCULINITATE.

Relevanța preocupărilor de gen nu este menționată în cadrele strategice ale Muntenegrului, Republicii Serbia și Fostei Republiei Iugoslave a Macedoniei.

3.1.3 STABILIREA AGENDEI – REFLECTAREA DIMENSIUNII DE GEN ÎN SCOPURI ȘI OBIECTIVE

Documentele strategice analizate acoperă o gamă largă de activități diferite interconectate și abordează provocările complexe legate de proliferarea armelor de calibră mic și armamentului ușor. Acestea se referă în primul rând la stabilirea unui control eficient al armelor de calibră mic și armamentului ușor prin îmbunătățirea condițiilor legislative și tehnice de prevenire a utilizării incorecte a armelor de calibră mic și armamentului ușor, reducerea armelor de calibră mic și armamentului ușor ilegale și eforturile de sensibilizare menite să contribuie la **consolidarea securității generale a cetățenilor** și a societății. De exemplu, în strategia privind armele de calibră mic și armament ușor din Serbia obiectivul general este "de a stabili un sistem național unic de control efectiv al armelor de calibră mic și armamentului ușor asigurând reducerea numărului de arme aflate în posesie ilegală și numărul de abuzuri comise cu arme deținute legal și consolidarea securității generale a cetățenilor și a societății în ansamblu". În Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei, strategia urmărește "să asigure un mediu mai sigur și controlul armelor de calibră mic și armament ușor din cadrul societății, în scopul de a promova condițiile de **îmbunătățire a securității generale** din țară". În strategia din Kosovo "viziunea este că Kosovo va reprezenta **un mediu sigur** unde armele de calibră mic și armamentul ușor se află sub control". În strategia bosniacă sunt stipulate obiective specifice, însă nu este articulat un obiectiv general, în timp ce în Muntenegru, obiectivul general "constituie dezvoltarea generală a sistemului eficient de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor și muniției în toate segmentele sale".

Așa cum sunt ele prezentate, obiectivele definite în cadrul strategic privind armele de calibră mic și armament ușor în regiunea ESE acordă prioritate sarcinii complexe de stabilire a condițiilor prealabile legislative, în materie de politici și tehnice pentru un sistem eficient de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor și consolidarea securității cetățenilor. În context, acestea sunt importante pentru nevoie de securitate atât ale femeilor cât și bărbaților, chiar dacă nu prezintă un angajament care să explice care diferențe vor fi luate în considerare. Același lucru se referă la obiective. Deși multe dintre obiective sunt direct relevante pentru principalele preocupări de politică, aspectele de gen nu sunt menționate și nici una dintre strategii nu conține vre-un obiectiv care să se refere direct la dimensiunea de gen.

Cu toate acestea, chiar și în strategiile care fac eforturi pentru a integra dimensiunea de gen, abordarea dominantă este adesea incoerentă, astfel încât, de exemplu, un anumit obiectiv nu este definit într-un mod sensibil la dimensiunea de gen, dar în planul de acțiune apar activități relevante legate de dimensiunea de gen, sau vice - versa (dimensiunea de gen este enumerată printre obiective, dar nu și în cadrul planului de acțiune). În scopul de a identifica menționarea completă a preocupărilor legate de dimensiunea de gen abordate în documentul strategic, s-a realizat o identificare suplimentară după cum este prezentat în Tabelul 5. Studiul cartografic indică, de exemplu, că unele preocupări ce vizează dimensiunea de gen, deși nu sunt conținute în însăși formularea unui obiectiv, au fost articulate în explanația acestora, sau în descrierea activităților sunt furnizate informații cu privire la răspunsul la chestiuni legate de dimensiunea de gen.

După cum este reflectat în Tabelul 5, legăturile dintre dimensiunea de gen și armele de calibră mic și armament ușor sunt articulate numai în strategiile privind armele de calibră mic și armament ușor în Bosnia și Herțegovina. În Bosnia și Herțegovina, referințele relevante privind dimensiunea de gen, și anume violența domestică, dar și influențele diferite ale armelor asupra femeilor și bărbaților sunt stipulate în documentul strategic definit în conformitate cu Obiectivul 4: Cooperarea internațională și regională și cooperarea cu ONG-urile. În cazul Strategiei privind armele de calibră mic și armamentul ușor în Kosovo, angajamentul general față de egalitatea de gen nu a fost tradusă în scopuri și obiective, și nici nu au fost elaborate activități concrete.

În conformitate cu obiectivele celorlalte strategii revizuite privind armele de calibră mic și armamentul ușor (Muntenegru, Serbia și Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei), nici un obiectiv nu conține observații relevante legate de dimensiunea de gen și principalele preocupări de politică nu sunt abordate pe dimensiunea de gen.

3.1.4 PLANURI DE ACȚIUNE: TRANSPUNEREA ANGAJAMENTELOR ÎN ACTIVITĂȚI

Ca parte a procesului de analiză, au fost întreprinse eforturi pentru a identifica activitățile din planurile de acțiune care conțin o referire explicită la dimensiunea de gen și sunt legate de principalele preocupări în materie de politică. Tabelul de mai jos furnizează informații privind menționarea activităților în conformitate cu obiectivele.

TABELUL 6:

PREOCUPĂRILE PE DIMENSIUNEA DE GEN ÎN OBIECTIVELE DIN STRATEGIILE PRIVIND ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR ȘI PLANURILE DE ACȚIUNE

Bosnia și Herțegovina (2013-2016)

Obiectiv: Gestionarea armelor de calibru mic și armamentului ușor, care se află în posesia agențiilor și instituțiilor competente din Bosnia și Herțegovina

Activitate: Elaborarea unui studiu privind impactul armelor de calibru mic și armamentului ușor pentru Bosnia și Herțegovina și influența acestora asupra populației civile și dezvoltării.

Aspect legat de dimensiunea de gen: Procesul de evaluare va lua în considerare impactul diferit pe care armele îl au asupra bărbaților și femeilor.

Activitate: Program de formare și certificare a personalului pentru gestionarea munițiilor și a dispozitivelor explozive.

Aspect legat de dimensiunea de gen: Formarea va încerca să includă cât mai multe posibil persoane de gen feminin din cadrul Ministerului Apărării din Bosnia și Herțegovina, posibil, în scopul de a contribui la incluziunea echilibrată a personalului de gen feminin și masculin în procesul de instruire.

Obiectiv: Cooperarea internațională și regională și cooperarea cu ONG-urile.

În cadrul acestui obiectiv se menționează că *Un accent deosebit se va acorda utilizării armelor în cazurile de violență domestică, precum și influențelor diferite pe care armele le au asupra bărbaților și femeilor.*

Activitate: Cartografierea și identificarea victimelor armelor de calibru mic și armamentului ușor în localitățile selectate.

Aspect legat de dimensiunea de gen: dezvoltarea metodologiei nevoie diferențiate ale victimelor feminine și masculine vor fi luate în considerare și va fi asigurată o abordare egală și un tratament egal a femeilor și bărbaților.

Obiectiv: Reducerea armelor de calibru mic și armamentului ușor ilegale.

Activitate: Stabilirea colectării datelor coordonate cu privire la cazurile de **violență domestică** cu folosirea armelor de foc sau de amenințare (în toate instituțiile relevante / organisme și instituții de securitate judiciară)

Constatăm că, numai în planurile de acțiune din Bosnia și Herțegovina sunt prevăzute activități pentru a transpune angajamentele generale privind egalitatea de gen în activități concrete. Totuși, este important, aceste activități sensibile la dimensiunea de gen reprezintă doar o mică parte a planurilor de acțiune - în strategia Bosnia și Herțegovina pentru anii 2013-2016, ponderea activităților sensibile la dimensiunea de gen în planul de acțiune constituie 9 %, în timp ce în Strategia revizuită este prevăzută numai o astfel de activitate. Dacă va fi implementată, această pondere redusă ar putea fi înțeleasă în contextul pilotării unei noi abordări cu o experiență anterioară limitată și cu lipsa de exemple de bune practici în alte regiuni.

În alte planuri de acțiune nu sunt definite activități specifice ce vizează dimensiunea de gen, și nici nu sunt menționate angajamente pe care preocupările de gen să le ia în considerare în timpul realizării activităților. Prin urmare, fără cercetări

suplimentare în punerea în aplicare, nu se poate afirma dacă acestea vor reuși să abordeze oricare dintre preocupările principale, și dacă da, în ce măsură.

3.1.5 CARE PREOCUPĂRI PE DIMENSIUNEA DE GEN SUNT ABORDATE?

Tabelul 7 încearcă să identifice răspunsurile politice la principalele preocupări în materie de politică: efecte diferențiate de gen, violență domestică, dimensiunea de gen și cererea de arme de foc, discrepanță în atitudini și participarea echilibrată. Așa cum este evident și, în profida importanței acestor preocupări, există un răspuns foarte limitat la astfel de provocări în domeniu, iar aceste inițiative abordează doar un număr limitat de preocupări politice, lăsând cele mai multe dintre ele nesoluționate și, prin urmare, nu reușește să abordeze problema în complexitate..

TABELUL 7:

RĂSPUNSURILE POLITICE ÎN STRATEGIILE ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTULUI UȘOR LA PRINCIPALELE PREOCUPĂRI ÎN MATERIE DE POLITICĂ

	Principalele preocupări în materie de politică				
	efecte diferențiate pe dimensiunea de gen	violență domestică	gen și cerere, masculinitate	discrepanță în atitudini	participare echilibrată
Bosnia și Herțegovina (2016-2020)	ACTIVITATE: Cartografierea și identificarea victimelor armelor de calibru mic și armamentului ușor în localitățile selectate La elaborarea metodologiei, vor fi luate în considerare diferențele nevoii ale victimelor feminine și masculine și va fi asigurată o abordare egală și tratament egal al femeilor și bărbaților.	Un accent deosebit se va acorda utilizării armelor în cazurile de violență în familie			ACTIVITATE: Program de formare și certificare a personalului pentru gestionarea munițiilor și a explozivilor Va încerca să includă cât mai multe persoane posibil de gen feminin din cadrul Ministerului Apărării din Bosnia și Herțegovina, în scopul de a contribui la incluziunea echilibrată a personalului de gen feminin și masculin în procesul de instruire.
Bosnia și Herțegovina (2013-2016)		Prezența armelor de foc ilegale contribuie la violența în familie			
Kosovo (2013-2016)					
Muntenegru (2013-2018)					
Serbia (2010 -2015)					
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (2005)					

3.1.6 URMĂRIREA MODIFICĂRILOR - MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Dat fiind faptul că dimensiunea de gen nu este articulată în activități, aceasta este absență și în procesul de monitorizare și evaluare. În toate planurile de acțiune, sunt stabiliți indicatori doar la nivelul activităților și sunt definiți ca indicatori de rezultat. În această privință, cu excepția furnizării de informații privind faptul dacă a fost pusă în aplicare o activitate, nu poate fi urmărit nici un efect asupra nevoii de securitate a femeilor și bărbaților. Nici unul dintre

planurile de acțiuni examineate nu conțin indicatori concepuți ca sensibili la gen care să capteze impactul politicilor de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților, relațiile dintre aceștea în acest domeniu în particular, beneficiile implementării strategiei privind armele de calibră mic și armamentul ușor pentru femei și bărbați, ori indicatorii Alte acțiunii sunt inclusi pentru a urmări modificări în statut sau statutul femeilor și al bărbaților (Moser). Numai în Kosovo există o listă de monitorizare și evaluare a indicatorilor, concepută pentru evaluarea realizărilor Strategiei, dar nici unul dintre ei nu sunt dezagregate pe dimensiunea de gen.

CASETA 4 INIȚIATIVE EMERGENTE

În pofida tendințelor predominante în strategiile naționale de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor în care dimensiunea de gen în cea mai mare parte nu este menționată, se pare că sensibilizarea cu privire la necesitatea de a include aspecte de gen în răspunsul strategic la provocările armelor de calibră mic și armamentului ușor este în continuă creștere. Eforturi sporadice, dar de pionierat pentru a încorpora perspectiva de gen în măsuri și activități, au fost deja întreprinse, mai ales în Bosnia și Herțegovina, și într-o mai mică măsură, în Kosovo. Deși au fost prezentate în discuțiile de mai sus, aici sunt descrise succint.

Strategia de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor în Bosnia și Herțegovina pentru anii 2013-2016 oferă dovezi ale eforturilor de abordare integratoare a dimensiunii de gen, deși limitate și parțiale. În ceea ce privește

angajamentul "documentul strategic subliniază chestiunea sprijinului și asistenței victimelor armelor de calibră mic și armamentului ușor, importanța unei abordări imparțiale a bărbaților și femeilor în procesul de punere în aplicare a mecanismelor de control relevante". De asemenea, în cadrul obiectivului privind cooperarea cu ONG-urile și cooperarea internațională și regională, se afirmă că "o atenție deosebită trebuie acordată utilizării armelor în cazurile de violență domestică, precum și influenței diferite pe care armele o au asupra bărbaților și femeilor" (pag. 16). Sunt planificate câteva activități sensibile la gen:

1. *Elaborarea unui studiu privind povara pe care o reprezintă armele de calibră mic și armamentul ușor pentru Bosnia și Herțegovina, care va lua în considerare impactul diferit pe care îl au armele asupra bărbaților și femeilor".*
2. *Metodologia de cercetare pentru cartografierea și identificarea victimelor armelor de calibră mic și armamentului*

► ușor va lua în considerare nevoile diferite ale victimelor feminine și masculine și va asigura o abordare egală și un tratament egal pentru femei și bărbați.

3. În formarea pentru gestionarea muniției și a explozivilor se va acorda prioritate includerii echilibrate a personalului de gen feminin și masculin.

În Strategia revizuită în 2016, în conformitate cu obiectivul privind reducerea armelor de calibră mic și armamentului ușor ilegale, și cu sub-obiectivul care se referă la monitorizarea datelor statistice privind armele de calibră mic și armamentul ușor și muniției, este planificat să se stabilească colectarea coordonată trans-sectorială și să se înregistreze datele cu privire la cazurile de violență domestică comise cu arme de foc.

În Strategia națională de control și de colectare al armelor de calibră mic și armamentului ușor din Kosovo, în definirea Misiunii sale, se afirmă că unul dintre obiectivele Strategiei este de a promova participarea femeilor (a societății civile și a altor grupuri), în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor, prevenirea violenței și strategii privind dezarmarea. Totuși, această dispoziție generală are puține implicații asupra activităților concrete și a măsurilor planificate de document.

CARTOGRAFIEREA FACTORILOR DETERMINANȚI

În Bosnia și Herțegovina, normele de procedură pentru elaborarea de politici publice solicită consultări cu alte autorități de stat competente. În consecință, Agenția privind egalitatea de gen a fost inclusă în seminarele pregătitoare pentru dezvoltare și în etapele ulterioare de revizuire a strategiei armelor de calibră mic și armamentului ușor. În timpul acestui proces, Agenția a sugerat și a furnizat mai multe cerințe privind integrarea perspectivei de gen în proiectul de document care a fost adoptat ulterior. Odată cu aceasta, conștientizarea de către președintele Consiliului de Coordonare pentru controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor a obligației de integrare a perspectivei de gen stabilite în Planul de acțiune privind egalitatea și obligația autorităților statului de a contribui la progresul egalității între femei și bărbați a facilitat includerea propunerii sensibile la dimensiunea de gen. Abordarea proactivă a Agenției privind egalitatea de gen a jucat și un rol în procesul de facilitare. În sfârșit, dar nu în ultimul rând, a stipulat chiar în documentul Strategiei, că "importanța unei abordări imparțiale a bărbaților și femeilor în procesul de punere în aplicare a mecanismelor de control relevante" este unul dintre principiile utilizate în elaborarea Strategiei.

3.1.7 PROVOCĂRI ÎN ELABORAREA POLITICOII SENSIBILE LA DIMENSIUNEA DE GEN BAZATĂ PE DATE FACTUALE

În pofida eforturilor inițiale întreprinse pentru a integra perspectiva de gen în cadrul de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor, tendințele predominante relevă un nivel insuficient de prioritate generală a preocupărilor de gen în elaborarea politicilor în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor. Clasificarea elaborată la începutul acestui capitol indică faptul că o integrare importantă, dar fragmentară a dimensiunii de gen are loc numai în Bosnia și Herțegovina, care a fost limitată suplimentar în documentul revizuit. Acest lucru este mai puțin valabil pentru Kosovo, unde anumite prevederi relevante privind dimensiunea de gen sunt evidente, cu toate că implicațiile lor din activități nu sunt directe. În cadrul de politici al armelor de calibră mic și armamentului ușor în Muntenegru, Republica Serbia și Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei nu a fost inițiată nici o activitate relevantă care să reflecte dimensiunea de gen.

Nivelul insuficient de prioritate acordată dimensiunii de gen poate prezenta mai multe forme:

- Angajamente explicite privind integrarea dimensiunii de gen** ca o strategie cuprinzătoare pentru promovarea egalității de gen sunt rareori oferite. Chiar și atunci când preocupările de gen sunt menționate ca în cazul Bosnie-Herțegovina și Kosovo, integrarea dimensiunii de gen nu este înțeleasă ca un proces sistemic de creare din preocupările și experiențele bărbaților și femeilor; a unei dimensiuni integrale pentru proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și programelor" (ECOSOC, 1997). Dimensiunea de gen nu este poziționată ca principiu major care afectează expunerea femeilor și bărbaților la riscurile legate de armele de calibră mic și armamentul ușor și formează comportament și practici a armelor de calibră mic și armamentului ușor, și nici ca un răspuns în materie de politici. Cu toate că angajamentul formal de a integra dimensiunea de gen nu este singura condiție prealabilă pentru receptivitatea de gen a politicilor armelor de calibră mic și armamentului ușor, este evident că, atunci când acest angajament era prevăzut, deși parțial, conținea obiective și activități trasate.
- Datele dezagregate de gen nu sunt furnizate** nici într-un document strategic. Absența datelor dezagregate în funcție de gen are mai multe implicații suplimentare cu privire la posibilitatea de a integra dimensiunea de gen în răspunsul în materie de politici. Aceasta determină ca efectul major diferențiat al armelor de calibră mic și armamentului ușor să nu fie evident iar preocupările de gen discutate în secțiunea anterioară trec în mare parte, sau în unele cazuri, cu totul neobservate.

- Nu există **nici o evidență a utilizării analizei dimensiunii de gen** a provocărilor legate de armele de calibră mic și armament ușor. Datorită acestui fapt, rolul dimensiunii de gen în modelarea comportamentelor și practicilor armelor de calibră mic și armamentului ușor, precum și riscurile specifice pe bază de gen nu sunt considerate ca fiind relevante pentru provocările legate de armele de calibră mic și armament ușor, care, în consecință împiedică stabilirea acestora ca priorități a politicii. Deoarece modelele de gen nu sunt discutate sau contestate în răspunsul în materie de politică, rezultatul final al lipsei datelor dezaggregate în funcție de gen și a analizei dimensiunii de gen ar putea fi în continuarea "normalizării" și reproducerea tendințelor existente. Mai mult decât atât, conștientizarea scăzută cu privire la interacțiunea dintre dimensiunea de gen și armele de calibră mic și armamentul ușor este reprodusă, în timp ce necesitatea de a răspunde preocupărilor de gen nu este văzută ca o modalitate de a crește eficiența generală a eforturilor de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor.
- Din moment ce dimensiunea de gen nu este luată în considerare sau este marginalizată în analiza situației, aceasta nu a avut decât o influență slabă sau deloc asupra modului în care **scopurile și obiectivele au fost definite**. În acest sens, **preocupările de gen discutate în secțiunea anterioară trec în întregime neobservate** și, prin urmare, nu sunt abordate în răspunsurile strategice la proliferarea armelor de calibră mic și armamentului ușor în regiunea ESE. O astfel de abordare favorizează înțelegerea faptului că toți cetățenii au aceleași nevoi de securitate și nu recunoaște diferențele dintre ei. Subliniind acest fapt, se presupune că toate nevoile de securitate pot fi abordate și îndeplinite cu același set de măsuri, într-un mod uniform neutru pe dimensiunea de gen care, în consecință, justifică lipsa preocupărilor de gen în scopuri și obiective. Modalitățile practice în care dimensiunea de gen modeleză cererea pentru arme de foc diferențiază efectul asupra femeilor și bărbaților și îi expune la anumite forme de violență armată, care necesită intervenții specifice, constituie rareori obiectul politicii. În loc de o abordare sistemică a provocărilor legate de dimensiunea de gen, există doar dovezi empirice pentru a urmări încercările emergente. În consecință, în planurile de acțiune se desfășoară doar încercări sporadice de a aborda practic preocupările de gen în ceea ce privește armele de calibră mic și armamentul ușor, fără indicatori dezagregati de gen și instrumente adecvate de monitorizare și evaluare. În această privință, "experiența ne arată că, atunci când angajamentele pe dimensiunea de gen ... nu sunt măsurabile prin utilizarea indicatorilor, acestea nu sunt monitorizate și nu constituie responsabilitatea nimănui, acestea sunt rareori puse în aplicare. În contextul unui PNA privind armele de calibră mic, în plus, o preocupare specifică ar putea fi ca, cîțiva dintre funcționarii responsabili cu monitorizarea și punerea sa în aplicare să fie experti pe dimensiunea de gen

sau adepti ai utilizării unor indicatori într-un mod sensibil de gen" (Bastick și Valasek 2014, p. 54).

5. Având în vedere că **bugetele** pentru punerea în aplicare a planurilor de acțiune nu sunt definite în documentele disponibile, fără investigații suplimentare, nu este posibil să se facă concluzii informate dacă aceste eforturi inițiale legate de dimensiunea de gen au fost însoțite de o finanțare adekvată pentru punerea în aplicare a acestora. De asemenea, nu există dovezi de integrare a dimensiunii de gen în procesul bugetar.
6. În cele din urmă, există o tendință precum că **activitatea în domeniul egalității de gen este încadrată ca apartinând numai în cadrul cooperării sau a participării organizațiilor societății civile**. În timp ce aceasta este o recunoaștere importantă a activității catalitice a societății civile, în special a ONG-urilor pentru femei, aspectul de gen al controlului armelor de calibrul mic și armamentului ușor nu ar trebui să

fie redus la anumite domenii, ci să pătrundă în întregul cadru de politici și în mod deosebit părților interesate. În același mod, bunele practici în cooperare cu organizațiile societății civile și instituțiile privind egalitatea de gen ar trebui extinse.

7. Practicile emergente furnizează o abordare, deși importantă, încă fragmentară limitată în cea mai mare parte la mențiunea femeilor și a egalității de gen, departe de abordarea articulată și holistică necesară pentru a aprecia natura complexă a relației dintre egalizarea de gen și armele de calibrul mic și armamentul ușor. Din cauza tuturor provocărilor întâlnite în eforturile de a plasa dimensiunea de gen în agenda de control al armelor de calibrul mic și armamentului ușor, precum și de a menționa amploarea problemei, este chiar mai important de actualizat și extins bunele practici emergente și de a conferi o prioritate sporită integrării egalității de gen în cadrul de control al armelor de calibrul mic și armamentului ușor.

CASETA 5 DATELE DEZAGREGATE DE GEN

Neutilizarea datelor dezaggregate în funcție de gen în analiza situației este o problemă cu multiple fațete. Așa cum s-a menționat în secțiunea introductivă, practicile și procedurile administrative actuale de colectare a datelor nu furnizează întotdeauna astfel de date. Atunci când există date, acestea nu sunt prelucrate sau lansate cu regularitate într-un mod care ar face vizibil aspectul de gen. Pe de altă parte, aceste provocări consistente în obținerea de date dezaggregate în funcție de gen reflectă nivelul de prioritate sau conștientizare scăzută față de dimensiunea de gen ca factor în elaborarea politicilor. Cu toate că depășește domeniul de aplicare al acestui raport, aceste provocări pot fi, de asemenea, legate de o provocare mai largă de dezvoltarea abordării bazate pe dovezi în cadrul de control al armelor de calibrul mic și armamentului ușor. O trăsătură comună a strategiilor armelor de calibrul mic și armamentului ușor este faptul că aspectele umane legate de securitate și provocările în ceea ce privește

proliferarea armelor de foc tind să fie subliniate în general mai degrabă decât foarte bine articulate, ceea ce creează impresia că eforturile strategice de a reduce problema proliferării armelor, în special în ceea ce privește violența cu utilizarea armelor, nu sunt informate în mod suficient cu date, ceea ce reprezintă o tendință recurrentă și mai largă (OMS, UNODC, 2014, p. 25). Cu referire la dimensiunea de gen, sunt necesare mai multe cercetări pentru a explora dacă utilizarea redusă a datelor dezaggregate de gen este oarecum conectată sau dacă acesta reflectă caracterul procesului politic, inclusiv componența grupului de lucru și participarea insuficientă a practicienilor pe dimensiunea de gen (Cukier, 2009).

Cu toate acestea, este evident că comisiile din domeniul armelor de calibrul mic și armamentului ușor, la fel se confruntă cu lipsa de date în planurile de acțiune (de exemplu, unele strategii prevăd anumite activități care urmează să fie efectuate în ceea ce privește cercetarea sau colectarea datelor). De aceea apare necesitatea abordării problemei privind datele insuficiente.

3.2 CADRUL LEGISLATIV PRIVIND ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR: IMPORTANTĂ COMBATERII VIOLENȚEI DOMESTICE

În ceea ce privește preocupările în materie de politică legate de dimensiunea de gen prezентate în capitolul anterior, cadrul legislativ și cadrul de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor în ESE sunt luate în considerare în primul rând în ceea ce privește răspunsul lor la impactul armelor de foc asupra violenței domestice și violenței împotriva femeilor. În legile privind armele de foc în vigoare, în afară de violența domestică, s-au recunoscut în mod excepțional și alți factori care subliniază dimensiunea de gen și care joacă un rol atât în modelarea riscurilor și a comportamentului legate de armele de calibră mic și armamentul ușor, precum și în relația gen și vârstă, care va fi discutată mai târziu.

În ceea ce privește violența domestică, au fost puse în aplicare eforturi legislative pentru a aborda și reglementa riscurile legate de prezența armelor de calibră mic și armamentului ușor în contextul violenței domestice și a violenței comise de partenerul intim în primul rând prin **reglementarea deținerii civile**. Cu toate că afișează o serie de răspunsuri practice, documentate de cercetările anterioare (Cukier, 2002; Dokmanović, 2007, Shaw, 2013; GCA, 2015) abordarea dominantă în intervențiile legislative în acest sens sunt:

1. Restricția accesului la arme de foc a persoanelor implicate în acte de violență domestică, prin cerințele legale și criteriile de competență necesare pentru a obține o autorizație/permis de arme de foc,
2. Retragerea armelor de foc și revocarea autorizației/permiselor de arme de foc, atunci când armele de foc sunt deja în posesie și are loc violența domestică.

3.2.1 VIOLENȚA DOMESTICĂ CA FACTOR ÎN RESTRICTIONAREA AUTORIZAȚIEI DE DEȚINERE A ARMEI DE FOC

În ceea ce privește reglementarea posesiunii armelor de foc, dispozițiile legale privind armele de foc în ESE stabilesc un set de criterii de competență obligatorii pentru autorizarea de deținere a armelor de foc, achiziționare, deținere și / sau transportare. Cerințele de autorizare includ de obicei cetățenie, limită de vîrstă, lipsa antecedentelor penale, certificat de sănătate,

necesitatea reală / motive justificate și cunoștințe teoretice și practice ale utilizării armelor de foc.

În pofida recunoașterii sporite a legăturilor dintre armele de calibră mic și violența domestică, prevederile legislative în legile privind armele din ESE prezintă variații semnificative în ceea ce privește modul în care acestea se referă la violența domestică și calificarea juridică a unui incident de violență domestică, care este definit ca fiind o condiție prealabilă pentru restricția accesului la arme de foc. Acest fapt reflectă întelegerea riscului specific letal și prioritizarea politică acordată problemei, și, de asemenea, are un impact direct asupra nivelului de protecție prevăzut.

În acest sens, intervențiile menite să restricționeze accesul la arme de foc, și anume autorizarea unui permis de cumpărare, diferă în principal în modul în care acestea se referă la violența domestică și pot fi clasificate în două grupe:

- Motivele pentru care restricțiile privind accesul la armele de foc sunt conectate în mod explicit cu apariția sau antecedente penale de violență domestică sau se face referire la contextul intern (și / sau relații familiale tensionate),
- Restricțiile se bazează pe antecedentele penale al solicitantului ca atare și cuprind numai în mod indirect violența domestică, deoarece reprezintă un act criminal urmărit penal din oficiu și, prin urmare, constituie un motiv de refuz al autorizației de deținere.

Ca urmare a reformelor legislative recente, cele mai multe dintre țările și teritoriile din această regiune se încadrează în prima grupă cu legislația în vigoare, care să ia în considerare violența în familie.

- În Albania, Legea cu privire la arme (2014) prevede că o persoană pentru a "obține oricare dintre tipurile de autorizații trebuie să nu fi comis infracțiuni de violență domestică" (articulul 34).
- În Bosnia și Herțegovina, în ciuda unui sistem de reglementare descentralizat, răspunsurile legislative prezintă similitudini semnificative și este în general necesar ca, atunci când se examinează emitera unei autorizații să nu fie circumstanțe care să indice faptul că o armă ar putea fi utilizată în mod abuziv din cauza relațiilor familiale grav tensionate.
- Legea Kosovo cu privire la arme (2015) stipulează că "aprobarea de achiziționare a unei arme de foc nu poate fi eliberată unei persoane în cazul în care aceasta reprezintă un pericol pentru el însuși, ordinea publică și siguranța publică" (articulul 7), în timp ce circumstanțele care indică faptul că armele de foc pot fi utilizate în mod abuziv pentru violența domestică sunt considerate ca fiind un pericol pentru ordinea și siguranța publică (articulul 10).
- În Muntenegru, Legea cu privire la arme (2015) prevede că, în scopul de a obține o armă de foc, persoana nu a fost

condamnată printr-o hotărâre judecătorească executorie pentru infracțiuni împotriva căsătoriei și a familiei și nu a fost condamnată prin hotărâri definitive pentru infracțiuni contravenționale cu elemente de violență domestică. În plus, se solicită absența situațiilor cum ar fi relațiile familiale tensionate care indică faptul că armele de foc ar putea fi utilizate în mod abuziv.

- Legea cu privire la arme și muniții (2015), în Serbia, prevede că, pentru a obține o armă nici o "sentință executorie de pedeapsă cu închisoare pentru crime împotriva căsătoriei și a familiei sau nu au fost inițiate proceduri împotriva (unei persoane) pentru astfel de acte penale, și (persoana) în ultimii patru ani, nu a fost condamnată pentru infracțiuni minore, și anume că nu au fost inițiate proceduri legate de încălcarea păcii și ordinii publice, pentru care se impune pedeapsa cu închisoarea, sau pentru infracțiuni reglementate prin prezenta lege" (articolul 11). Este necesar de asemenea, ca comportamentul unei persoane să nu indice faptul că aceasta ar reprezenta o amenințare pentru sine sau alte persoane și pacea și ordinea publică, care urmează să fie verificat în materie de securitate la locul de reședință sau la locul de muncă (Articolul 11).
- Legea cu privire la arme (2010) eficace în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei nu se referă în mod direct la violența domestică, dar obținerea unei arme impune lipsa unor circumstanțe care să indice faptul că arma ar putea fi utilizată în mod abuziv", mai ales atunci când persoana este la evidență în registrul autorității competente) pentru relații grav tensionate în familie" (articolul 12).

Numai Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă a Republicii Moldova (2012), nu conține referiri explicite la violența domestică.

Diferențele dintre răspunsurile legislative la violența domestică pot fi urmărite pe baza etapei în cadrul procedurii relevante de refuz a autorizării de proprietate asupra armelor, care poate avea, în consecință, implicații semnificative de siguranță în special din cauza naturii complexe a violenței domestice. În această privință, legile din Albania, Bosnia, Kosovo și Muntenegru indică deja faptul că armele de foc pot fi utilizate în mod abuziv pentru comiterea **violenței domestice** și sunt considerate ca fiind un motiv pentru a nu oferi acordul pentru autorizare. În Moldova, Serbia și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei faptul că o persoană a primit o hotărâre executorie de condamnare sau că au fost inițiate procedurile este prezentat ca un motiv de a refuza acordarea autorizării. Aprobarea este refuzată în cazurile în care persoana respectivă ar reprezenta o amenințare pentru sine însuși, sau a altor persoane și sau la pacea și ordinea publică.

3.2.2 VIOLENȚA DOMESTICĂ ȘI REVOCAREA ARMELOR DE FOC

În timp ce măsurile descrise mai sus stabilesc interdicții la arme de foc pentru persoanele cu antecedente penale, o altă direcție a răspunsului legislativ care vizează reducerea riscurilor de utilizare abuzivă a armelor de foc în contextul intern este legat de suspendarea licenței sau confiscarea armelor de foc dacă are loc violența domestică.

În cele mai multe legi privind armele, motivele pentru retragerea armelor sau retragerea / suspendarea unei autorizații sunt, în general, definite ca fiind o violare sau o încălcare a cerințelor de acordare a autorizației, ceea ce face ca o persoană să fie neeligibilă pentru a le poseda. În ceea ce privește faptul că, comiterea violenței domestice prezintă motive, cu toate că de cele mai multe ori nu se menționează în mod explicit, dar este considerată o parte a infracțiunilor în general.

Numai Legea cu privire la arme în Muntenegru se referă în mod explicit la violența domestică și acordă Ministerului de Interne dreptul, în cazul în care circumstanțele indică faptul "că armele ar putea fi utilizate în mod abuziv ... mai ales din cauza ... relațiilor familiale tensionate, armamentul, muniția și documentele privind armele trebuie să fie luate imediat, chiar înainte de finalizarea procedurilor penale sau administrative, a delictului, și se retrag până la finalizarea procedurilor, în scopul de a întreprinde măsuri de **protectie împotriva violenței domestice** sau protecția ordinii publice, care trebuie să fie puse în aplicare fără întârziere, în timp ce faptele pe care se bazează decretul de a retrage armele sunt determinate sau cel puțin probabile" (articolul 50).

În ceea ce privește violența domestică, răspunsul relevant la riscuri legate de prezența armelor de calibru mic este, de asemenea, reglementat de alte acte legislative. În acest context, legile cu privire la poliție autorizează, în general, poliția pentru a efectua controale de securitate sau de a căuta obiecte, adică arme, și temporar să le confiște atunci când acest lucru este necesar pentru protejarea siguranței publice sau în cazul în care împrejurările sugerează că obiectul ar putea fi folosit pentru a comite o infracțiune sau delict. De exemplu, Legea privind poliția din Kosovo autorizează ofițerii de poliție să efectueze căutări preventive "în scopul de a elimina arme sau alte elemente care pot reprezenta un risc inevitabil pentru viață sau a proprietății SAU pentru a preveni activitățile care pot reprezenta un risc inevitabil pentru viață sau a proprietății (articolul 22). Dispoziții cu competențe polițienești similare sunt prezente în toate legile din regiune.

Dincolo de aceasta, codurile de procedură penală autorizează procurorii sau ofițerii de poliție să efectueze percheziții a

clădirilor sau a persoanelor, în scopul de a elimina o amenințare directă și gravă a persoanelor sau bunurilor. De exemplu, Codul privind procedura penală din Muntenegru stipulează că "angajații autorizați ai poliției pot... efectua o percheziție a persoanei, atunci când se execută un mandat privind reținerea obligatorie sau atunci când are loc privarea de libertate, în cazul în care există suspiciunea că persoana deține arme sau instrumente periculoase sau în cazul în care există suspiciunea că persoana în cauză va arunca, ascunde sau distrugе obiecte care trebuie să fie luate de la aceasta ca probe într-o procedură penală (articulul 83).

3.2.3 LEGISLAȚIA ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI DOMESTICE ȘI A ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR

În legislația împotriva violenței domestice adoptată relativ recent în întreaga regiune, există și eforturi vizibile pentru a aborda interconexiunea dintre violența domestică și arme de foc și să ofere măsuri pentru a evita sau atenua riscurile legate de prezența armelor de foc în contextul violenței domestice. **Tendința dominantă este de a acorda o atenție sporită scoaterii din folosință a armelor prin încadrarea acestora ca o măsură de protecție.** Totuși, aceste eforturi nu sunt nici coerente, nici prezente în toate regiunile, și nici toate țările nu au adoptat legi cu privire la violența domestică (de exemplu Republica Serbia).

- De exemplu, în Legea albaneză privind măsurile împotriva violenței în relații de familie, la capitolul referitor la măsurile de protecție, se afirmă că protecția împotriva violenței în familie este asigurată, printre alte măsuri, de "dispunerea de confiscare de către ofițerii de aplicare a legii a oricăror arme care aparțin făptuitorului, constatătate în timpul controalelor poliției, sau prin care se dispune ca infractorul să predea orice arme care îi aparțin". Se stipulează în continuare că în cazul în care armele au fost confiscate, acestea vor fi returnate numai după terminarea ordinului de protecție și primirea unui ordin judecătoresc. De asemenea, în cazul în care armele au fost confiscate, iar persoana are un permis de autorizare a armelor, instanța trebuie să notifice autoritatea administrativă competentă sau să suspende permisul până la expirarea ordinului de protecție (articulul 10).
- În Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie adoptată de Moldova în 2008, armele de foc sunt menționate în articuloul referitor la măsurile de protecție, în cazul în care este prescris că instanța de judecată emite, în termen de 24 de ore de la primirea cererii, o ordonanță de protecție, pentru a asista victimă, prin interzicerea de a păstra și purta armă.
- În Legea cu privire la protecția împotriva violenței domestice în Kosovo, retragerea armelor de foc și a altor arme este definită ca fiind o măsură de protecție

separată în Confiscarea obiectelor. În acest context, confiscarea obiectelor "prin intermediul cărora s-a comis actul de violență, sau obiecte prin intermediul cărora actul de violență este probabil de a fi repetat, se impune în scopul protecției persoanei împotriva căreia a fost comisă violență în familie" (articulul 10). În conformitate cu Legea privind prevenirea și protecția împotriva violenței domestice în Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei, un ofițer de poliție este autorizat să confiște o armă și permisul de autorizare pentru a elimina o amenințare directă și serioasă pentru viață și integritatea fizică a unei victime. Interzicerea armelor de foc și a altor arme este de asemenea definită ca o măsură de protecție.

- Legea cu privire la protecția de la violență domestică în Muntenegru nu se referă în mod explicit la armele de calibrul mic, dar în conformitate cu o intervenție de urgență (articulul 10) reiterează faptul că "la primirea unui raport privind incidentă violenței, poliția va lua imediat măsuri și măsuri de protecție a victimei, în conformitate cu prezentul act și legislația care reglementează activitatea poliției, procedura contravențională, procedura penală și de protecție a martorilor".
- În Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei, Legea privind prevenirea și protecția împotriva violenței domestice reglementează revocarea armelor de foc ca o încercare de a reduce la minimum riscul în cazurile VD (2015). Articolul 29 prevede confiscarea temporară de către ofițerii de poliție a armelor de la făptuitor și inițierea procedurilor în conformitate cu legea de revocare a armelor, armelor de colecție sau autorizarea permisului de arme.
- În Bosnia și Herțegovina, nici în legea în vigoare în Federatia Bosniei și Herțegovinei, cît și în Republica Serbia nu se fac referiri la armele de foc.

În plus, instrumente, cum ar fi protocoalele în cazurile de violență în familie recunosc în mod direct necesitatea de abordare a riscurilor în ceea ce privește prezența armelor de foc. De exemplu, Protocolul Special privind Conduita ofițerilor de poliție în cazuri de violență domestică și violență comisă de partenerul intim împotriva femeilor din Serbia se recunoaște că, cazurile de violență în familie implică riscuri sporite de securitate, atât pentru victime cât și ofițeri de poliție. În această privință, ofițerii de poliție sunt obligați să facă o "evaluare a riscurilor potențiale pentru propria lor siguranță, precum și cea a victimei, și să ia toate măsurile necesare și activitățile de precauție și protecția siguranței". Prezența armelor este enumerată printre primele cele mai frecvente riscuri în cazurile de violență în familie (Protocolul 2011, p. 11). Protocolul prevede, de asemenea, instrucțiuni detaliate pentru ofițerii de poliție cu privire la modul de acționare la sosirea la fața locului. Ofițerii de poliție sunt obligați să verifice dacă vreunul dintre membrii familiei posedă arme sau le pot dobândi, eventual. Dacă va fi găsită, orice armă se confiscă temporar și se va prezenta

ulterior propunerea de confiscare permanentă. Conform Codului de procedură penală, în cazul cunoașterii cazului de posesie ilegală a unei arme, se întreprind măsurile necesare pentru a o descoperi și confisca.

Protocol privind acțiuni de prevenire și protecție împotriva violenței în familie din Muntenegru obligă ofițerii de poliție să stabilească dacă sunt aplicate arme, și în caz afirmativ, să întreprindă toate acțiunile legale pentru confiscare, fie

că este armă legală sau ilegală. În Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, în cadrul procedurilor de implementare a măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie și membrii familiilor acestora, interdicția deținerii armelor de foc și confiscarea acestora, în conformitate cu Legea privind armele de foc este definită ca o măsură de protecție. Procedurile de evaluare a riscurilor obligă ofițerii de poliție să furnizeze informații dacă o armă a fost sau ar putea fi utilizată de către un agresor.

CASETA 6 STRATEGIILE DE PROTECTIE ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE ȘI ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTULUI UȘOR

Strategiile de combatere a violenței domestice și a violenței împotriva femeilor, adoptate de majoritatea țărilor, rareori abordează practicile armelor de calibrul mic și armamentului ușor, fie în ceea ce privește efectele asupra femeilor și bărbaților, și nici diferențele de gen în ceea ce privește proprietatea și utilizarea abuzivă a armelor de foc. În timp ce cele mai multe strategii privind egalitatea de gen și violența în familie prevăd un anumit set de măsuri care să vizeze schimbarea modelelor de gen dominante, nu sunt suficient recunoscute legăturile directe între rolurile de gen și practicile armelor de calibrul mic și armamentului ușor și violența cu arme, iar efectele diferențiate ale armelor de foc asupra femeilor și bărbaților, mecanismele în care rolurile de gen modeleză practicile dominante ale armelor de calibrul mic și armamentului ușor în ESE nu sunt abordate în mod corespunzător.

Totuși, Programul pentru 2015-2020 privind protecția femeilor împotriva violenței în familie și a violenței comise de partenerul intim și alte forme de violență bazate pe gen în provincia autonomă Voivodina precum și Strategia pentru protecția împotriva violenței domestice și alte forme ale violenței bazate pe gen din 2008 (care a precedat programul) conține recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ care reglementează armele de calibrul mic și armamentul

ușor în ceea ce privește violența în familie. S-au luat în considerare o gamă largă de recomandări, cum ar fi: creșterea cerințelor care trebuie îndeplinite pentru acordarea unui permis de achiziționare, poseda și transporta arme de foc; includerea tuturor infracțiunilor precum și a contravențiilor cu elemente de violență ca o restricție pentru a obține un permis indiferent de tip și de gradul sentinței; includerea măsurilor de protecție față de un solicitant sau de amânare a executării pedepsei / sentinței penale suspendate în Legea privind armele de foc și muniție drept motive care împiedică acordarea unui permis, de a reglementa confiscarea armelor de foc ale unui membru al forțelor de securitate, atunci când există măsuri de protecție împotriva acestora sau dacă a fost aplicată amânarea unei sentințe penale / condamnarea cu suspendare, introducerea notificării pentru soț și comunicarea altor membri ai familiei cu privire la cererile depuse pentru achiziționarea de arme de foc, și stabilirea unui registru al membrilor cluburilor de tir și de vânătoare.

Au fost depistați o serie de factori care au jucat un rol important. Procesul participativ larg de elaborare a politicilor a permis un dialog între diferiți actori. Autorul studiului comparativ privind experiența privind legăturile dintre posesia armelor de foc și violența domestică, sprijinit de SEESAC, a participat la activitatea grupurilor de lucru și a contribuit cu expertiză în acest studiu. Organizațiile de femei au facilitat soluții politice în domeniul violenței în familie și experiența practică privind utilizarea abuzivă a armelor de foc în contextul violenței în familie, în timp ce ofițerii de aplicare a legii au prezentat propuneri pentru modificarea legislației privind armele de foc.

CASETA 7 ÎNCADRAREA VIOLENȚEI

În pofida încercărilor vizibile de combatere a violenței în familie, există tendința notabilă în cadrele legislative privind armele de calibră mic și armamentul ușor în regiunea ESE, ca modurile în care violența domestică este încadrată să varieze foarte mult. Legile din Albania și Muntenegru se referă în mod explicit la violența în familie (Albania, Legea privind armele, articolul 34 (2014), Muntenegru, Legea cu privire la arme, articolul 13 (2015)), în timp ce în Kosovo domeniul violenței în familie este menționat în cadrul Pericol pentru ordinea publică și siguranța publică (Legea privind armele, articolele 7 și 10 (2015)). Legea sârbă privind armele se referă la infracțiuni împotriva căsătoriei și a familiei (Legea privind armele, articolul 11 (2015)), în timp ce Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei se referă la relațiile grav tensionate, ceea ce este, și cazul majorității legilor în vigoare în Bosnia și Herțegovina. Având în vedere faptul că această formă de violență afectează în mod disproportionat femeile, trebuie să se examineze dacă diferite încadrări ar putea avea implicații diferite în răspunsul instituțional. O terminologie specifică ar putea diminua gravitatea riscurilor reale și, ar ignora acest dezechilibru de gen sau de asimetrie de putere din perspectiva de gen și responsabilitate între victimă și făptuitor, precum și, ar ignora problemele de siguranță pentru victimă (Ignjatovic, 2011, p.31-32)..

3.2.4 PROVOCĂRI PENTRU INTERVENȚIILE POLITICE

În pofida recunoașterii riscurilor necesare asociate prezenței armeelor de foc în contextul intern, aceste intervenții legislative sunt încă restricționate în sfera de aplicare a acestora și nu reușesc să abordeze în mod adecvat complexitatea violenței în familie. Există mai multe aspecte ale violenței în familie care limitează eficacitatea legislației ce

reglementează armele de foc și necesită răspunsuri specifice.

Practicarea preponderentă a verificării obligatorii a antecedentelor poate împiedica în mod eficient achiziționarea sau transportarea aranelor de foc numai în cazul în care s-a emis o sentință executorie pentru violență în familie, fie ca infracțiune sau delict, iar acest fapt nu încorporează manifestarea completă a violenței în familie. În acest sens, "retragerea drepturilor de port armă în urma unor incidente legate de violență comisă de partenerul intim și utilizarea evaluării riscului pentru omuciderea partenerul intim poate ajuta la prevenirea violenței ulterioare, dar numai dacă sunt raportate cazurile, care la moment reprezintă o mică parte" (Shaw, 2013, p.17).

Așa cum s-a menționat anterior, în majoritatea cazurilor violența domestică rămâne nedeclarată, ceea ce împiedică eficiența intervențiilor în materie de politică și limitează aplicațiile prevederilor legale. De exemplu, două studii realizate în Serbia indică că violența domestică a fost raportată la poliție în mai puțin de aproximativ un sfert din cazuri (Nikolic - Ristanovic et al, 2009; Babović, Ginić, Vuković, 2010). Acest fapt constituie sub -rata de raportare a altor infracțiuni, ceea ce confirmă faptul că instituțiile competente de cele mai multe ori nu dispun de informații cu privire la violență și, prin urmare, nu pot acționa în baza acestor informații, ca să contribuie la eficacitatea măsurilor legale pentru a restricționa accesul agresorilor.

Mai mult decât atât, chiar și atunci când violența este raportată, politica penală fără caracter obligatoriu de multe ori duce la respingerea majorității acuzațiilor. De exemplu, un studiu privind răspunsul sistemului justiției penale față la violența domestică (Jovanovic, Simeunovic Pantic, Macanovic, 2012) a specificat că acuzațiile penale au fost respinse de către procurori în 66,7 la sută din cazuri, mai ales din cauza probelor insuficiente, în timp ce majoritatea acestor cazuri respinse sunt cele care implică violența partenerului. Așa cum s-a observat printre hotărârile judecătorești, predominantă sentințele cu suspendare (74,3 la sută) mai ales prin perioada de probăjune, în timp ce doar fiecare al cincilea infractor a fost condamnat. În 90,1 % din cazuri s-a constatat circumstanțe atenuante, printre care predominantă lipsa condamnărilor anterioare (23,7 la sută) și calitatea de părinte (21,4 la sută) (PSRZRP, 2013 p. 10) ceea ce indică lipsa înțelegерii violenței domestice și a relațiilor de putere în acest sens.

O analiză a deciziilor judecătorești în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei privind sancțiunile aplicate în cazul infracțiunilor comise în timpul producerii violenței în familie, concluzionează că "utilizarea unor măsuri alternative este mai frecventă în cazul persoanelor condamnate pentru violență domestică, ceea ce indică faptul că scopul pedepsei pentru această categorie de persoane condamnate este mai frecvent

de așteptat să fie realizat prin avertizarea cu amenințarea pedepsei. Acest lucru indică faptul că pedeapsa sistematică a autorilor acestei infracțiuni deosebit este părtinitoare și nu este consistentă" (Mircea, Caceva, Kenig 2014, p. 47).

Ar fi trebuit să se determine, de asemenea, dacă răspunsurile legislative la violența în familie, cum ar fi amânarea urmăririi penale afectează accesul la arme de foc și creșterea riscurilor de evoluție letală. Același lucru ar trebui să fie abordat în ceea ce privește anumite tendințe generale ale procedurilor judiciare de violență în familie, cum ar fi renunțarea frecventă de către femei în timpul procesului, sau emiterea unor avertismente simple de către poliție în incidente de violență în familie, ceea ce este, în unele cazuri, răspunsul dominant al poliției. Potrivit datelor furnizate de Ombudsmanul Provincial din Voivodina, în anul 2015 din 8,133 cereri de intervenții ale poliției pentru protecția împotriva violenței în familie, cele mai frecvente măsuri luate de către ofițerii de poliție au fost avertismentele - în total 77 % din incidente au fost rezolvate în acest fel.

Datele colectate de SEESAC în cooperare cu comisiile din domeniul armelor de calibrul mic și armamentului ușor în regiunile ESE indică faptul că violența domestică este rareori invocată ca motiv de restricționare a unei licențe arme de foc. De exemplu, în Bosnia și Herțegovina în perioada 2011-2015, motivele legate de violență în familie au fost invocate în doar 3,3 la sută din numărul total de cazuri de respingere a autorizației. În Muntenegru, în aceeași perioadă, nu au existat cazuri în care autorizarea să fi fost interzisă din cauza violenței în familie. În timp ce înregistrările insuficiente în alte țări împiedică o mai bună înțelegere a practicilor predominante, faptul că violența domestică constituie doar o mică parte a motivelor de refuz a armelor de foc, poate fi un indiciu și cu siguranță solicită continuarea cercetărilor și eventual, revizuirea legislației și a practicilor existente. În același timp, o perspectivă mai aprofundată în structura de ansamblu a celor mai frecvente motive pentru interzicerea autorizării permiselor armelor de foc constituie o urgență.

În acest sens, așa cum s-a remarcat, persistă lacune în punerea în aplicare (Dokmanović 2007). De exemplu, o investigație recentă efectuată de Ombudsmanul din Serbia, furnizează dovezi că, în pofida prevederilor legale, au fost raportate omisiuni grave în investigarea a 16 cazuri de femicid a partenerului intim, inițiate de această instituție. S-a indicat că ofițerii de poliție nu au verificat, în toate cazurile raportate de violență dacă o persoană suspectată de violență în familie

deținea arme de foc sau, și nu au sustras armele de foc de la o persoană suspectată. Mai mult decât atât, în anumite cazuri, o armă de foc nu a fost retrasă, deoarece persoana suspectată nu a fost înregistrată ca "o persoană care a comis o infracțiune penală sau delict", în timp ce în urma unui astfel de incident, o femeie a fost ucisă cu această armă de foc. Prin urmare, Ombudsmanul a recomandat Ministerului de Interne că "ar trebui să analizeze motivele acestor omisiuni în practică și de ce nu s-au efectuat controale privind armele de foc și măsurile de prevenire aplicate" (Zastitnik gradjana, 2016).

O analiză comparativă cu privire la punerea în aplicare a Convenției de la Istanbul în regiune și obligațiile instituțiilor de a efectua evaluarea riscului de letalitate, inclusiv posesia sau accesul la arme de foc (articulul 51⁸) subliniază faptul că evaluarea sistemică a riscului, cu scopul de management al riscului nu a fost încă pe deplin dezvoltată. Aceasta fie nu atinge standardele stabilite de Convenție (Serbia) sau prevederile legislative nu sunt puse în aplicare în mod adecvat (Bosnia și Herțegovina, Muntenegru și Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei) (Analiza bazei de date privind conformitatea standardelor naționale, legislației și politicilor publice cu Convenția de la Istanbul, 2016).

Legislația modificată recent poate oferi, de asemenea, doar un răspuns limitat la problemele legate de sau provocate de armele de foc aflate deja în circulație, în special de cele aflate în deținere ilegală. În acest context, este necesară dezvoltarea unui set de măsuri inovatoare în vederea abordării disponibilității extinse și a accesului facil la arme de foc și, de asemenea, de a transfera deținerea ilegală a armelor de foc în posesie legală. Înregistrarea armelor de foc ar fi un instrument-cheie "care ar permite poliției să retragă armele de foc în situații de violență în familie și să execute ordine de interdicție" (Cukier 2009).

În plus, în scopul de a combate mai eficient violența în familie, dincolo de măsurile generale de limitare a accesului la armele de foc discutate mai sus, este necesar un set de măsuri specifice, adaptate, care ar viza mai bine fenomenul violenței în familie și faptul că aceasta se întâmplă în sfera domestică. Acest lucru este necesar, deoarece de măsurile generale nu beneficiază neapărat atât femeile cât și bărbații. Rezultatele unui studiu în Africa de Sud, a arătat că reformele legislative (legislația privind controlul armelor) operate la sfârșitul anilor 1990 a dus la scăderea accentuată a omuciderilor legate de pistol și "o reducere a omuciderilor de sex feminin care este

8 Articolul 51 - Evaluarea riscurilor și managementul riscurilor

1 Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că toate autoritățile relevante realizează o evaluare a riscului de letalitate, a gravității situației și a riscului de violență repetată, în vederea gestionării riscului și, dacă este necesar, pentru a furniza siguranță și sprijin coordinate.

2 Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că evaluarea la care se face referire în alineatul 1 ia în considerare, în toate etapele investigării și aplicării măsurilor de protecție, faptul că autorii actelor de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții posedă sau au acces la arme de foc.

în concordanță cu declinul omuciderilor generale din Africa de Sud, dar declinul a fost mai mic în rândul (cazuri de) femicidului comis de partenerul intim" (Abrahams, Mathews, Jewkes, Martin și Lombard, 2012, p. 4). Acest lucru subliniază necesitatea ca orice consolidare generală a legislației armelor de foc trebuie să fie însotită de măsuri specifice de gen clar articulate pentru a fi eficiente în combaterea violenței în familie.

În pofida progreselor recente în adoptarea unui set de prevederi legale care reglementează posesia civilă și legătura extinsă a acesteia cu violența domestică, ponderea ridicată a femeilor ucise de arme de foc, în contextul intern din SEE este persistent. Prin urmare, este necesar să se controleze punerea în aplicare efectivă a cadrului legislativ care reglementează posesia civilă și să se identifice lacunile care conduc la ponderea ridicată a femeilor omorâte. În acest sens, "sunt necesare analize specifice pentru a identifica potențialele blocaje sau obstacole în calea aplicării eficiente a legislației existente, precum și problemele ulterioare legate de capacitatea de aplicare" (PNUD, 2008, p. 9). În acest context, este necesar să se "stabilească dacă o lege face de fapt ceea ce a fost concepută să facă" și în acest proces de a utiliza o "gamă largă de criterii" care ar capta mai bine complexitatea violenței în familie.

Legile privind armele de foc au un rol important, deoarece în principal, acestea reglementează autorizațiile de arme de foc. Totuși, în vederea promovării unor măsuri mai eficiente de combatere a violenței domestice, **este necesar să se stabilească un răspuns instituțional coordonat și coerent și să se construiască legături mai puternice între armele de foc și legislația referitoare la violența în familie**. În acest moment, o astfel de legislație nu este întotdeauna coerentă.

Odata cu aceasta, ar trebui, de asemenea, luat în considerare modul în care contextul mai larg al inegalității de gen precum și condiționarea socio-culturală a regimurilor dominante de gen afectează eficacitatea cadrelor de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor, precum și eforturile legislative pentru a stopa violența în familie. Un studiu recent cu privire la eficacitatea mecanismelor sistemicelor de prevenire a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie subliniază faptul că "problemele întâmpinate în aplicarea legilor poate fi clasificate în definiții contradictorii a ceea ce constituie violența în familie", care sunt agravate și mai mult de factorii sociali, culturali și cei asociați cu tradiția (Ignjatovic, Pavlovic, Babic, Lukic, 2015, p.198). Acești factori toti împreună prezintă un "cadru principal de interpretare", în care violența domestică este înțeleasă ca fiind "naturală, de așteptat și dificil de schimbă" și care influențează și modul în care un sistem interpretează problema. Prin urmare, este necesar de a avea referințe coerente și clare față de violență" (Ibidem. p.198).

3.2.5 BUNE PRACTICI: AUSTRALIA ȘI CANADA

Exemplul oferite de un număr de țări indică impactul potențial pozitiv al intervențiilor politice specifice. De exemplu, reformele legislative privind detinerea și acordarea licențelor în Canada și Australia coreleză cu scăderea ratei totale de omucideri (15 la sută în Canada și 45 la sută în Australia) și în special rata omuciderilor de sex feminin (45 la sută în Canada și 57 la sută în Australia) (UIP; CHD 2007, p. 86), ceea ce indică faptul că există o legătură puternică între introducerea unor măsuri mai dure de control al armelor și o scădere a rezultatului letalității în cazurile de violență a partenerului intim (AI, IANSA; OI, p.14).

Una dintre cele mai eficiente măsuri recunoscute în acest sens este notificarea/înștiințarea soțului/soției dezvoltată în Canada și promovată pe larg de atunci. Notificarea soțului/soției a fost inclusă în procesul de obținere a unei autorizații pentru a detine o armă de foc la etapa depunerii actelor (AAP). Și anume, dacă o persoană dorește să obțină o autorizație de armă de foc (autorizația de achiziție și posesie AAP) actualul soț (soție) și fostul/a (ultimii 2 ani) urmează să fie înștiințați cu privire la aceasta. În pofida faptului că nu este necesar acordul soțului, în cazul în care unul dintre soți are orice fel de suspiciuni, cererea privind eliberarea autorizației va fi reexaminată. În plus, cererea AAP va fi reexaminată în cazul raportărilor privind infracțiunile, inclusiv violența domestică (GCA, p. 2).

Acest lucru se bazează pe măsurile adoptate anterior ca răspuns la letalitatea armelor de foc, în contextul intern și restricția accesului la arme de foc a autorilor actelor de violență în familie, cum ar fi: consolidarea și îmbunătățirea procesului de verificare și faptul că "efectuarea controalelor mai ample a antecedentelor fiecărei persoane care solicită o autorizație și monitorizarea continuă a autorizațiilor armelor de foc urmărește să asigure faptul că eligibilitatea autorizației este reexaminată imediat atunci când există un incident de violență în familie" (Idem., 2).

Reformele legislative în Australia vizează, printre altele, abordarea utilizării armelor de foc în contextul violenței în familie fiind introduce numeroase prevederi. Legea privind armele de foc (1996) introduce suspendarea obligatorie a unei autorizații de arme de foc pentru adulții "dacă grefierul consideră că, în baza unor motive întemeiate, titularul autorizației a fost acuzat, a comis sau a amenințat comiterea unei infracțiuni de violență în familie. O autorizație este suspendată în mod automat conform Actului din 2008 privind violența domestică și ordinele de protecție, în cazul în care Curtea Magistratilor emite un ordin de protecție provizoriu, cu excepția cazului în care instanța judecătoarească decide în alt mod. În conformitate cu această secțiune, Curtea Magistratilor

poate dispune confiscarea permisului și sechestrarea și deținerea armelor de foc și munițiilor pentru perioada ordinului provizoriu. O autorizație este suspendată în mod automat conform Actului din 2008 privind violența domestică și ordinele de protecție (s 80 armele de foc și ordinele de urgență), în cazul în care un executor judecătoresc a emis un ordin de urgență. Funcționarul, de asemenea, poate dispune confiscarea permisului și sechestrarea și deținerea armelor de foc și munițiilor pentru perioada ordinului de urgență. În cazul în care grefierul suspendă o autorizație în temeiul prezentei secțiuni, trebuie să notifice deținătorul autorizației în scris privind decizia (a se vedea s 260)".

CASETA 8 ALTE MOTIVE DE PREOCUPĂRI LEGISLATIVE - LIMITA DE VÂRSTĂ PENTRU ACORDAREA AUTORIZAȚIEI

Tinerii din întreaga regiune sunt reprezentați în mod disproportional, atât în rândul infractorilor cât și a victimelor incidentelor legate de arme de foc. Astfel, genul și vârsta prezintă indicatori de prognozare puternici ai violenței armate. Având în vedere acest lucru, prevederile legislative pot juca un rol în reducerea acestor riscuri specifice legate de gen, concentrându-se pe tineri.

În ceea ce privește limita de vârstă stabilită drept criteriu de competență, situația variază în regiune. În cele mai multe țări și teritorii, intervalul de vârstă de la care persoana poate poseda o armă de foc este, de obicei, de la 18 la 21. Numai în Albania limita de vârstă este stabilită la 25 de ani, în scopul de a limita accesul tinerilor la armele de foc și, eventual, a reduce riscul pe care îl generează, dar și care sunt expuși.

În această privință, factorii de decizie politică în restul regiunii ESE ar trebui să ia în considerare modul în care creșterea acest criteriu de competență, însotit de alte măsuri de politică, ar putea juca un rol în abordarea acestei probleme în societate.

3.3 CADRUL STRATEGIC ȘI LEGISLATIV PRIVIND EGALITATEA DE GEN ÎN EUROPA DE SUD-EST ȘI CONTROLUL ARMELOR DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENTUL UȘOR

Cadrele politice și legislative privind egalitatea de gen nu se referă în mod direct la armele de calibru mic și armament ușor, dar există numeroase intersecții în materie de politici care joacă un rol în crearea contextului social care să permită soluții de control al armelor de calibru mic și armamentului ușor eficace, durabile. Atât legile cât și strategiile privind egalitatea de gen furnizează puncte de intrare importante, oferind astfel posibilități de a aborda anumite aspecte esențiale legate de gen ale controlului armelor de calibru mic și armamentului ușor care nu sunt abordate în cadrul armelor de calibru mic și armamentului ușor, dar în mod semnificativ influențează eficacitatea politicilor în acest domeniu, cum ar fi: impactul diferențiat al armelor de calibru mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților, rolul masculinității și a culturii armelor în modelarea cererii pentru arme de calibru mic și generarea de comportamente specifice de asumare a riscurilor, precum și abordarea atitudinilor femeilor și bărbaților față de armele de calibru mic și armament ușor. Rationalizarea acestor două cadre generale ar putea ajuta, de asemenea, la depășirea provocărilor recurente în integrarea perspectivei de gen în domeniul controlului armelor de calibru mic și armamentului ușor legate de: lipsa datelor repartizate în funcție de gen, neutilizarea analizei de gen și integrarea dimensiunii de gen și participarea echilibrată a femeilor și a bărbaților în elaborarea politicilor, precum și includerea organizațiilor de femei și a mecanismelor de promovare a egalității de gen în acest proces.

În acest sens, următoarele dispoziții legale sau măsuri comune în politicile privind egalitatea de gen în ESE sunt de o importanță deosebită și trebuie să fie strâns integrate în cadrul politiciei în domeniul armelor de calibru mic și armamentului ușor:

- Obligația generală a tuturor instituțiilor de stat de a asigura punerea în practică și promovarea egalității de gen prin elaborarea și aplicarea actelor normative, planurilor de programe și politici, cu scopul de a promova egalitatea de gen în sfera lor de competență,

- Cerințe pentru a include analiza de gen în fiecare ciclu de elaborare a politicilor și dezvoltarea unor instrumente practice în acest scop,
- Stabilirea unei infrastructuri a egalității de gen în cadrul departamentelor guvernamentale, de cele mai multe ori puncte de contact pe dimensiunea de gen,
- Stabilirea unor standarde de reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților în toate organismele guvernamentale și elaborarea de politici
- Îmbunătățirea practiciei de colectare a datelor dezagregate de gen prin dispoziții care să stabilească ca toate datele și înregistrările statistice colectate, înregistrate și prelucrate de către instituțiile de stat trebuie să fie dezagregate de gen,
- Prioritizarea combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie,
- Integrarea perspectivei de gen în interiorul domeniilor de politică, unele dintre care, alături de sectorul de securitate, prezintă un interes deosebit pentru armele de calibru mic și armamentul ușor: limitarea stereotipurilor, reprezentarea femeilor și a bărbaților în educație sau inițiative similare din mass-media.

4 PREZENTAREA GENERALĂ A CONSTATĂRIILOR RELEVANTE

Această secțiune oferă un rezumat al concluziilor din fiecare capitol și subliniază constatăriile generale, conform modului în care acestea se referă la obiectivele studiului subliniind legăturile dintre modelele de gen dominante în ESE și comportamentul legat de armele de calibră mic și armamentul ușor și, pe această bază, sintetizând principalele constatări ale analizei cadrului legislativ și de politici în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor. În cele din urmă, sunt identificate tendințele și practicile în curs de dezvoltare care respectă dimensiunea de gen și factorii care contribuie la aceasta.

4.1.1 PRINCIPALELE PREOCUPĂRI DE GEN LEGATE DE ARMELE DE CALIBRU MIC ȘI ARMAMENT UȘOR ÎN EUROPA DE SUD-EST

Analiza datelor disponibile dezagregate în funcție de gen și examinarea bibliografiei existente au confirmat faptul că modelele de gen dominante și relațiile inegale de putere dintre femei și bărbați joacă un rol important în formarea și influențarea practicilor predominante în utilizarea armelor de calibră mic și armamentul ușor și a efectelor lor.

În ceea ce privește efectele diferențiate ale armelor de calibră mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților, este evident că, în ESE (dar cu diferențe semnificative în regiune), bărbații constituie majoritatea absolută atât în calitate de agresori (peste 97 la sută) cât și în calitate de victime ale incidentelor legate de arme de foc (peste 80 la sută). Femeile sunt foarte rar autorii acestor incidente (1-3 la sută din cazuri), dar sunt mult mai des reprezentate printre victime (9-22 la sută).

În ceea ce privește violența în familie, prezența armelor de foc în incidentele de violență în familie, afectează mult mai adesea femeile decât bărbații. Femicidul partenerului intim, una dintre principalele cauze de omor al femeilor, este rareori reprezentată în rândul bărbaților, ceea ce indică în mod clar natura bazată pe gen a violenței în familie. Utilizarea abuzivă a armelor de foc în cadrul familial este răspândită pe larg și sporește riscurile unui rezultat letal. Numai Moldova reprezintă singura excepție, cu cea mai mare rată de femicid în regiune, dar cu o utilizare relativ scăzută a armelor de foc.

Deși sunt încă sub-cercetate, aceste modele dominante sunt adesea "asociate cu o formă specifică de masculinitate într-o societate" și normele în vigoare ale bărbației ar putea alimenta

un comportament de asumare a unor riscuri. În ceea ce privește detinerea, dominația masculină ajunge la peste 95 la sută, iar acest model al cererii armelor de foc bazat pe dimensiunea de gen pare să fie destul de stabil în timp. În toate societățile, în ESE tineri sunt reprezentați în mod disproportional în rândul infractorilor și victimelor.

Diferența în atitudinea femeilor și bărbaților față de armele de calibră mic și armamentul ușor este evidentă și se bazează pe experiențele lor diferite în ceea ce privește armele de foc. Aceasta indică, de asemenea, diferențe de percepție a siguranței personale și a familiei și are un potențial de a influența politica în domeniul. În toată regiunea ESE, femeile tind să aibă o atitudine mai negativă față de armele de calibră mic și armamentul ușor și multe organizații de femei au pledat insistent pentru un control mai strict al armelor de calibră mic și armamentului ușor. Cu toate acestea, femeile sunt încă slab reprezentate în procesul de elaborare a politicilor și în instituțiile responsabile de controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor.

4.1.2 LEGISLAȚIA ȘI RĂSPUNSUL POLITIC ÎN EUROPA DE SUD-EST

- În pofida factorului de gen sporit privind armele de calibră mic și armamentul ușor, în cadrul politicilor de reglementare a armelor de calibră mic și armamentului ușor aspectele dimensiunii de gen în ESE nu sunt abordate într-un mod potrivit cu amplitoarea problemei.
- În cazul în care se fac încercări legislative de a răspunde preocupărilor de gen existente, acestea sunt abordate doar sporadic și într-un mod fragmentat, în primul rând în domeniul violenței în familie prin reglementarea detinerii armelor de către civili.
- Legislația privind armele de foc din ESE a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește adoptarea unui set de prevederi legale care reglementează detinerea armelor de către civili și legătura cu violența

în familie. Aceste dispoziții de restricționare a accesului la arme de foc sau de retragere a armelor dacă are loc violența în familie sunt în aproape toate legile privind armele de foc din regiune. Un set de alte legi, cum ar fi legile împotriva violenței în familie, legi cu privire la procedurile de cod penal și legi privind poliția reglementează, de asemenea, această problemă, deși ele nu sunt întotdeauna neapărat coerente. Diferite încadrări ale violenței în familie sunt evidente. În pofida recentelor modificări legislative, este persistentă ponderea ridicată a femeilor ucise de arme de foc în contextul intern din EESE. Aceste cifre necesită **o evaluare a profundată a punerii în aplicare efectivă a cadrului legislativ care reglementează detinerea armelor de către civili și identifică lacunele pentru a servi drept punct de plecare pentru reformele legislative viitoare.**

- Studiile recente privind eficacitatea răspunsului instituțional constată că, **consolidarea normelor privind dimensiunea de gen și a inegalităților rezultate încurajează stereotipurile și influențează implementarea legii în practică.**
- În ceea ce privește răspunsul legislativ privind utilizarea abuzivă a armelor de foc aflate în detinere ilegală în contextul familial, în plus față de măsurile existente (cum ar fi legalizarea armelor de foc ilegale) trebuie să fie concepute soluții noi și inovatoare pentru a aborda mai eficient această problemă.
- În ceea ce privește **cadrul de politici** (strategii de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor și planurile de acțiune însușitoare) tendința predominantă ca răspuns este faptul că principalele preocupări politice pe dimensiunea de gen nu sunt recunoscute ca fiind chestiuni politice importante, care trebuie să fie abordate în mod adecvat. **Prin urmare, dimensiunii de gen nu i se acordă prioritate suficientă în agendele politice privind armele de calibră mic și armamentul ușor.**
- Numai în mod exceptional, există un angajament formal față de egalitatea de gen și integrarea dimensiunii de gen, dar chiar și în aceste cazuri nu se articulează cu o abordare sistemică.
- Lipsa datelor dezaggregate de gen sau a cercetării cuprinzătoare privind legăturile dintre gen și armele de calibră mic și armamentul ușor este persistentă și reprezentă un factor care împiedică dezvoltarea politicilor privind armele de calibră mic și armament ușor sensibile la dimensiunea de gen și contribuie la recunoașterea insuficientă a problemei.
- Absența analizei de gen în procesul de elaborare a politicilor determină ca preocupările de gen legate de armele de calibră mic și armamentul ușor să rămână în continuare invizibile și, în consecință, nu este o chestiune de sau doar sporadic o chestiune de intervenție în materie de politică.
- **Nivelul redus de recunoaștere a diferențelor de gen în ceea ce privește detinerea, utilizarea și utilizarea abuzivă a armelor de foc, efectele diferențiate ale**

armelor de foc asupra femeilor și bărbaților sau a unor mecanisme ca o problemă de politică în strategiile de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor în ESE este în contrast puternic cu efectele de gen diferențiate asupra armelor de calibră mic și armamentului ușor.

- Rezultatul final al acestei abordări este că **cadrele legislative și strategice ale armelor de calibră mic și armamentului ușor de cele mai multe ori neglijeează nevoile și preocupările de securitate diferențiate de gen ale femeilor și bărbaților și, prin urmare, reduc complexitatea problemei politicii.** În acest sens, se presupune că nevoile de securitate sunt comune pentru toți cetățenii și că acestea pot fi abordate în același mod, indiferent de sex, vârstă, rasă etc. Prin urmare, reflectă prezumția că punerea în aplicare a intervențiilor planificate vor conduce la sporirea securității tuturor cetățenilor.
- În același timp, există unele **tendințe emergente** în elaborarea politicilor care încearcă să abordeze problema în mod diferit și să recunoască punctele de intrare pentru integrarea semnificativă a perspectivei de gen. Cu toate că aceste practici emergente reprezintă intervenții fragmentate, limitate în domeniul de aplicare, acestea ar putea oferi oportunități importante de învățare și ar putea servi drept impuls pentru dezvoltarea în continuare a politicilor privind armele de calibră mic și armamentul ușor sensibile la dimensiunea de gen, care ar trata problema cu o abordare mai cuprinzătoare și holistică, care ar corespunde mai adekvat complexității problemei. În acest context, este esențial ca finanțarea activităților sensibile la dimensiunea de gen să fie transparentă și angajamentele politice pentru egalitatea de gen să fie însușite de un angajament bugetar în termen de alocări financiare concrete.
- Factori cum ar fi angajamentul formal, participarea instituțiilor de promovare a egalității de gen în elaborarea politicilor, precum și sensibilizarea factorilor de decizie în domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor au fost recunoscuți ca fiind factori care facilitează integrarea perspectivei de gen în cadrul armelor de calibră mic și armamentului ușor.
- În cele din urmă, deși cadrele legislative și politice privind egalitatea de gen nu se referă în mod direct la arme de calibră mic și armament ușor, ele oferă puncte de intrare importante pentru elaborarea politiciei de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor sensibile la dimensiunea de gen prin abordarea condiționării socio-culturale a comportamentului armelor de calibră mic și armamentului ușor și, prin urmare, ar putea avansa eficiența activizată de controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor. În vederea realizării acestui fapt, trebuie să fie încurajată stabilirea unor legături mai strânse între cadrul politicăi privind armele de calibră mic și armamentul ușor și cadrul politicăi privind egalitatea de gen.

5 RECOMANDĂRI

Constatările din acest raport au generat o serie de recomandări pentru întreprinderea unor măsuri concrete în vederea consolidării și sprijinirii integrării perspectivei de gen în cadrul politicilor de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor. Deoarece s-a recunoscut faptul că un instrument metodologic ar facilita în mod semnificativ acest proces, a fost dezvoltat un instrument practic pentru elaborarea de politici care să ia în considerare dimensiunea de gen bazată pe date, pentru a completa acest raport.

Din motive de claritate, recomandările sunt grupate în funcție de principalele provocări identificate în acest raport:

1. *Colectarea datelor*
2. *Consolidarea capacitaților și promovarea unui mediu favorabil*
3. *Producția de cercetare și de cunoaștere*
4. *Politica de răspuns la preocupările principale*

5.1.1 COLECTAREA DATELOR

Lipsa persistentă a datelor dezagregate de gen afectează în mod semnificativ vizibilitatea problemei și, prin urmare, împiedică dezvoltarea unor politici sensibile la dimensiunea de gen. Pentru a depăși acest lucru se recomandă:

- Efectuarea unei analize extensive a practicilor administrative actuale de colectare a datelor, în scopul de a: cartografia datele dezagregate de gen disponibile, identifica datele care lipsesc, de a identifica lacunele în colectarea de date privind condițiile prealabile legislative, politice și resursele umane și de a oferi recomandări pentru dezvoltarea practicilor curente;
- Identificarea bunelor practici în colectarea de date administrative și a factorilor favorabili, inclusiv dispozițiile legislative și de politică și condițiile preliminare legate de resursele umane;
- Integrarea în totalitate a colectării datelor repartizate în funcție de gen în practicile administrative obișnuite de colectare a datelor;
- Asigurarea că toate statisticile legate de armele de calibră mic și armamentul ușor privind persoane fizice sunt colectate, compilate și prezentate astfel încât să fie dezagregate pe sexe și alte caracteristici, cum ar fi vîrstă, dacă este important. Acest lucru ar trebui să includă, dar fără a se limita la date dezagregate de gen privind: victime și agresori în incidente legate de arme de foc, victime și autorii violenței în familie comise cu arme de foc, victime și agresorii altor tipuri de violență comise cu arme de foc (violență penală, sexuală, crimă organizată, școli, găști de tineri), proprietarii

și persoanele care au predat armele de calibră mic și armamentul ușor în timpul campaniilor;

- Încurajarea schimbului de experiență privind colectarea de date între membrii comisiilor din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor în ESE și omologii lor din alte țări;
- În acest fel, poate fi încurajat un dialog mai larg între producătorii de date și diversi utilizatori de date (comisii din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor și alte instituții de stat, instituții de promovare a egalității de gen, departamente statistice în cadrul Ministerelor Afacerilor Interne, organizații ale societății civile, instituții universitare și de cercetare, organizații internaționale etc.);
- În cooperare cu comisiile beneficiare din domeniul armelor de calibră mic și armamentului ușor, să fie dezvoltat un set unitar de date privind indicatorii repartizați în funcție de gen care urmează să fie colectate în mod regulat, să furnizeze date comparabile la nivel regional pentru a monitoriza tendințele. Pe baza acestuia, ar putea fi efectuată anual o monitorizare privind armele de calibră mic și armamentul ușor și dimensiunea de gen;
- Furnizarea datelor dezagregate pe dimensiunea de gen care ar putea servi drept indicatori pentru strategiile de control al armelor de calibră mic și armamentului ușor și a planurilor de acțiune, în scopul de a avansa elaborarea de politici bazate pe dovezi care țin cont de dimensiunea de gen. Pe baza acesteia, ar putea fi elaborat anual un studiu de referință privind armele de calibră mic și armamentul ușor și dimensiunea de gen;
- Susținerea și extinderea practicilor existente de

- colectare a datelor pentru a asigura diversitatea în abordări, a metodologilor și surselor (cum ar fi platforma online de Concentrare pe arme care colectează date privind incidentele cu armele de foc din Serbia și care este folosită pentru a analiza tendințele în utilizarea armelor de foc în Serbia, sau urmărirea fenomenului de femicid de către Rețeaua femeilor împotriva violenței);
- Ar trebui să fie îmbunătățită colectarea datelor cu privire la violența împotriva femeilor, partenerului intim, violența domestică și alte forme de violență bazate pe gen, femicidul comis de arme de foc, inclusiv răspunsul instituțional la violența domestică și bazat pe gen;
 - Atunci când datele sunt colectate, să se asigure faptul că acestea surprind în totalitate utilizarea și utilizarea abuzivă a armelor de calibră mică și armamentului ușor legală și ilegală.

5.1.2 DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR ȘI PROMOVAREA UNUI MEDIU BENEFIC

Constatările acestui raport indică în mod clar faptul că factorii de decizie politică se confruntă cu provocări în integrarea dimensiunii de gen și că recunoașterea insuficientă a legăturilor dintre gen și armele de calibră mică și armamentul ușor conduce la prioritizarea insuficientă în elaborarea politicilor. Pentru a depăși acest lucru, se recomandă următoarele:

- Desfășurarea evaluării necesităților comisiilor din domeniul armelor de calibră mică și armamentului ușor pentru elaborarea de politici bazate pe dovezi care țin cont de dimensiunea de gen și, pe această bază, să fie planificate activități personalizate combinate;
- Organizarea de formare pentru factorii de decizie politică în materie de egalitate de gen, analiza de gen, legăturilor între dimensiunea de gen și armele de calibră mică și armamentul ușor, violența în familie, integrarea dimensiunii de gen și a standardelor naționale și internaționale în acest domeniu;
- Organizarea cursurilor de instruire privind integrarea dimensiunii de gen în procesul bugetar și un proces bugetar bazat pe rezultate pentru membrii domeniului armelor de calibră mică și armamentului ușor ca un instrument de facilitare a implementării angajamentelor de gen și a strategiilor de control al armelor de calibră mică și armamentului ușor în general;
- Asigurarea unei participări echilibrate a femeilor și a bărbaților ori de câte ori sunt organizate activități de consolidare a capacitaților;
- Organizarea formărilor personalizate cu privire la elaborarea politicilor bazate pe dovezi în domeniul controlului armelor de calibră mică și armamentului ușor pentru reprezentanții comisiilor din domeniul armelor de calibră mică și armamentului ușor, cu un

accent deosebit pe dimensiunea de securitate umană și aspectele privind egalitatea de gen;

- Asigurarea transferului de cunoștințe privind legăturile dintre gen și armele de calibră mică și armamentul ușor; oportunitățile de învățare trebuie să includă schimbul de informații și de experiență între comisiile din domeniul armelor de calibră mică și armamentului ușor și mecanismele de promovare a egalității între femei și bărbați, ONG-uri de femei, experți și practicieni de gen;
- Organizarea cursurilor de instruire privind statistică dezagregată de gen pentru membrii comisiilor privind armele de calibră mică și armamentul ușor și angajații din departamentele de statistică;
- Furnizarea de asistență experților comisiilor din domeniul armelor de calibră mică și armamentului ușor în elaborarea / revizuirea strategiilor de control al armelor de calibră mică și armamentului ușor și a planului de acțiune, în scopul de a facilita integrarea perspectivei de gen în cadrul politicii privind armele de calibră mică și armamentul ușor și pentru cei care au început deja să extindă activitățile lor;
- Organizarea asistenței individuale pe dimensiunea de gen pentru membrii comisiilor din domeniul armelor de calibră mică și armamentului ușor, în special pentru membrii de rang înalt, pentru o perioadă mai lungă de timp;
- Organizarea cursurilor de instruire cu privire la aspectul de gen al armelor de calibră mică și armamentului ușor pentru alte părți interesate: instituții de promovare a egalității între femei și bărbați, organizații ale societății civile, în special organizații de femei, precum și organisme de reglementare care să supravegheze răspunsul instituțional;
- Organizarea sesiunilor de informare cu privire la gen și armele de calibră mică și armamentul ușor pentru membrii parlamentelor, în special al Comisiei pentru securitate și Comisiei pentru egalitatea de gen, dar și a altor factori de decizie relevanți din cadrul Ministerului Afacerilor Interne inclusiv punctele de contact ce vizează dimensiunea de gen.

5.1.3 MANAGEMENTUL CERCETĂRII ȘI CUNOȘTINȚELOR

- Perspectiva de gen trebuie să fie integrată în mod consecvent și vizibil în toate activitățile de cercetare și produse cunoașterii domeniului armelor de calibră mică și armamentului ușor, în special în studiile privind impactul proliferării armelor de calibră mică și armamentului ușor asupra societăților, socialul și dezvoltarea care sunt luate în considerare în mai multe strategii privind armele de calibră mică și armamentul ușor;
- Elaborarea și utilizarea unor orientări metodologice practice acest scop;

- La planificarea, elaborarea și implementarea cercetărilor și studiilor legate de armele de calibră mic și armamentul ușor, părțile interesate cu expertiza în materie de egalitate de gen trebuie să fie implicate încă din faza inițială;
- Atunci când sondajele de opinie privind armele de calibră mic și armamentul ușor sunt întocmite, acestea ar trebui să fie elaborate pentru a capta aspectele de gen ale problemei anchetate și toate datele ar trebui să fie dezagregate de gen și prezentate în consecință;
- Cercetarea elaborată trebuie să fie disponibilă pe scară largă și utilizată pentru a informa procesul de elaborare a politicilor.

5.1.4 RĂSPUNSUL POLITIC LA PREOCUPĂRILE PRINCIPALE

Constatările din acest raport indică faptul că răspunsurile politice la principalele preocupări legate de gen au fost foarte reduse în regiunea ESE. Din moment ce este necesară o abordare adaptată și o abordare de conștientizare a contextului pentru a trata în mod eficient și durabil aceste modele, această secțiune nu intenționează să furnizeze recomandări specifice, ci mai degrabă să sublinieze prioritățile generale. Câteva observații generale, în primul rând cele care se referă la colectarea de date și participarea echilibrată a femeilor și a bărbaților în elaborarea politicilor sunt transversale în acest sens.

Efectele diferențiate ale armele de calibră mic și armamentului ușor asupra femeilor și bărbaților

- Inițierea cercetărilor suplimentare pentru a capta mai complet și într-o manieră mai nuanțată modul în care egalitatea de gen servește drept temei pentru diferențierea riscurilor armeelor de calibră mic și armamentului ușor și efectelor asupra femeilor și bărbaților, fetelor și băieților. Cercetarea nu ar trebui să abordeze doar evenimente fatale, dar, de asemenea, utilizarea abuzivă a armeelor de foc în alte forme de violență (psihologică, sexuală etc.);
- În afară de a fi integrate în cadrul politicii armeelor de calibră mic și armamentului ușor, aceste rezultate ar trebui să fie utilizate pentru a informa alte politici: strategii de securitate națională, strategii ale poliției în folosul comunității, strategii pentru promovarea egalității de gen, strategii de combatere a violenței în familie, strategii pentru tineret și să fie propuse măsuri adecvate.

Violența domestică

- În ceea ce privește răspunsul legislativ din domeniul armeelor de calibră mic și armamentului ușor la violența în familie, privind reglementarea posesiunii civile, ar trebui întreprinsă o evaluare aprofundată pentru a verifica eficacitatea răspunsului juridic și instituțional

pentru restricționarea accesului la arme de foc în contextul violenței în familie și violenței comise de partenerul intim. În acest sens, ar trebui să fie analizate practici de păstrare și depozitare în siguranță în cadrul violenței domestice;

- Bazat pe aceasta, o propunere informată de reformă legislativă ar trebui să fie depusă și noi măsuri adoptate, care să vizeze natura specifică de gen a violenței domestice așa cum este stipulat în standardele Convenției de la Istanbul;
- Pe baza acestei analize, ar trebui elaborate recomandări cu privire la modul în care să crească coerenta în răspunsul legislativ și de politică la riscurile induse de prezența armeelor de foc în contextul familial, cu accent special pe practicile de prevenire;
- Ar trebui să se stabilească legături mai puternice între cadrul legislativ al armeelor de calibră mic și armamentului ușor și legile care reglementează violența în familie și violența comisă de partenerului intim;
- Practicile utilizate deja în regiune, cum ar fi analiza fatalității violenței domestice, ar trebui să fie extinse în scopul unei mai bune identificări a lacunelor în răspunsul legislativ și instituțional și pentru a propune modificări;
- Atunci când politicile în acest domeniu sunt în curs de elaborare ar trebui încurajată o abordare bazată pe colaborare cu organizația femeilor care se ocupă de violență în familie.

Dimensiunea de gen și cererea pentru arme de calibră mic - masculinitatea

- Cartografierea extensivă a programelor care vizează reducerea violenței legate de arme de foc în rândul bărbaților tineri ar trebui întreprinse;
- În baza acestora, trebuie să fie dezvoltate și testate programe specifice și contextualizate care se adresează tinerilor;
- Inițierea cercetărilor suplimentare cu scopul de a aduce o perspectivă în condiționarea socială și culturală a comportamentelor masculinității și asumarea de riscuri în ceea ce privește armele de foc, precum și canale sociale și culturale pentru această condiționare;
- Studii specifice și preocupări politice ar trebui să fie dedicate expunerii tinerilor la violența armeelor de foc și factorii care generează un comportament care implică asumarea riscurilor.

Atitudini privind dimensiunea de gen și procesul politic

- Cartografierea și abordarea factorilor sociali, culturali și instituționali care împiedică participarea femeilor la elaborarea politicilor ar trebui să fie inclusi în cadrul politicii privind armele de calibră mic și armamentul ușor;
- Asigurarea că femeile și organizații ale femeilor în special, precum și instituții privind egalitatea de gen sunt implicate în elaborarea cadrului legislativ și de politici al armeelor de calibră mic și armamentului ușor.

6 ANEXE

6.1 ANEXA 1: LISTA DOCUMENTELOR ANALIZATE

Nr	Document	
1.	Legea cu privire la arme	
2.	Legea cu privire la egalitatea de gen în Albania	Albania
3.	Legea cu privire la măsurile împotriva violenței în relațiile familiale	
4.	Strategia națională privind egalitatea de gen și reducerea violenței în familie	
5.	Legea cu privire la arme și muniții, cantonul Herțegovina-Neretva	
6.	Legea cu privire la dobândirea, deținerea și transportarea armelor în cantonul Sarajevo	
7.	Legea cu privire la dobândirea, deținerea și transportarea armelor în cantonul Bosnian-Podrinje Gorazde	
8.	Legea cu privire la dobândirea, deținerea și transportarea armelor în cantonul Posavina	
9.	Legea cu privire la arme și muniții în cantonul Tuzla	
10.	Legea cu privire la arme și muniții în cantonul Una-Sana	Bosnia și Herțegovina
11.	Legea cu privire la dobândirea, deținerea și transportarea armelor în cantonul Zenica Doboј	
12.	Strategia pentru controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor în Bosnia și Herțegovina și planul de acțiune 2013-2016	
13.	Strategia pentru controlul armelor de calibră mic și armamentului ușor în Bosnia și Herțegovina și planul de acțiune 2016-2020	
14.	Legea cu privire la egalitatea de gen	
15.	Planul de acțiune privind dimensiunea de gen 2013-2017	
16.	Strategia de prevenire și combatere a violenței în familie 2013-2017 2011	
17.	Legea cu privire la arme	
18.	Controlul armelor de calibră mic și armamentul ușor la nivel național și Strategia de colectare și Planul de acțiune 2013-2016	
19.	Legea cu privire la egalitatea de gen	Kosovo
20.	Programul pentru egalitatea de gen	
21.	Programul împotriva violenței în familie și planul de acțiune 2011-2014	
22.	Legea poliției	
23.	Legea privind privind regimul armelor și al muniților cu destinație civilă	
24.	Strategia națională privind egalitatea de gen	Republica Moldova
25.	Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie	
26.	Legea cu privire la arme	
27.	Strategia privind controlul și reducerea armelor de calibră mic și armament ușor și a amunițiilor și Planul de acțiune 2013-2018	
28.	Legea cu privire la egalitatea de gen	Muntenegru
29.	Legea cu privire la protecția împotriva violenței domestice	
30.	Protocolul privind Acțiunile, Prevenirea și Protecția împotriva violenței domestice	
31.	Planul de acțiune pentru realizarea egalității de gen 2013-2017	

No	Document	
32.	Legea cu privire la arme și muniții	
33.	Strategia privind controlul armelor de calibră mic și armament ușor 2010 - 2015	
34.	Legea cu privire la egalitatea de gen	
35.	Strategia națională pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor în familie și în relațiile cu partenerul intim 20120-2015	Repubica Serbia
36.	Strategia națională pentru egalitatea de gen și Planul de acțiune 2016-2020	
37.	Protocolul special privind conduită ofițerilor de poliție în cazuri de violență domestică și violență împotriva femeilor comisă de partenerul intim în Serbia	
38.	Programul privind protecția femeilor împotriva violenței domestice și violenței comise de partenerul intim și a altor forme de violență bazate pe gen în AP Voivodina 2015-2020	
39.	Legea cu privire la arme	
40.	Strategia Națională privind controlul armelor de calibră mic și armament ușor	Fosta Republieă Iugoslavă a Macedoniei
41.	Lege privind egalitatea de șanse între femei și bărbați	
42.	Strategia privind egalitatea de gen pentru 2013-2020	

6.2 ANEXA 2: LISTA PERSOANELOR INTERVIEVATE

ÎN ORDINE ALFABETICĂ

1.	Andrijana Covic, asociat Drepturile omului, Protectorul cetățenilor - Ombudsmanul Provinciei Autonome Voivodina
2.	Besnik Sallahu, șef al Sectorului pentru Interpol - ILECU- Pristina, Direcția Cooperare Internațională în Statul de Drept
3.	Bobana Macanovic, Director Executiv, Centrul de femei autonome
4.	Dusko Ivanov, Consilier de stat pentru afaceri juridice în cabinetul secretarului de stat în Ministerul Afacerilor Interne al Fostei Republiki Iugoslave a Macedoniei
5.	Ermin Pesto, ministru adjunct, Ministerul Securității din Bosnia și Herțegovina
6.	Lenjani, Z. Basri, Dr., Directorul Spitalului de Urgență din Pristina, specialist în domeniul medicinii de urgență,
7.	Marina Iles, Ofițer superior pentru egalitatea de gen, Secretariatul Provincial pentru Politica Socială, Demografie și Egalitatea de gen,
8.	Mensur Hoti, șef al Comisiei Naționale SALW din Kosovo, director al Departamentului de Siguranță Publică
9.	Mladen Markovic, președinte al Comisiei SALW din Muntenegru, Ministerul de Interne / Departamentul de poliție, inspector șef de poliție
10.	Miljko Simovic, Președinte al Consiliului SALW din Republica Serbia, Asistentul șefului Departamentului de Administrație, Direcția de Poliție
11.	Tanja Ignjatovic, coordonator de program, Centrul de femei autonome

6.3 ANEXA 3: REFERINJE

- Abt, Thomas and Winship, Christopher. 2016. *What Works in Reducing Community Violence: A Meta-Review and Field Study for the Northern Triangle*. Washington, DC: United States Agency for International Development. <<https://www.usaid.gov/sites/default/files/USAID-2016-What-Works-in-Reducing-Community-Violence-Final-Report.pdf>>
- Abrahams, Naeemah, Shanaaz Mathews, Rachel Jewkes, Lorna J Martin and Carl Lombard. 2012. 'Every Eight Hours: Intimate Femicide in South Africa 10 Years Later'. *South African Medical Research Council Research Brief*. <<https://www.africacheck.org/wp-content/uploads/2012/12/MRCFemicideBrief2012-1.pdf>>
- Acheson, Ray. 2015. *Women, Weapons, and War: A Gendered Critique of Multilateral Instruments*. Reaching Critical Will of the Women's International League for Peace and Freedom. <<http://www.reachingcriticalwill.org/images/documents/Publications/women-weapons-war.pdf>>
- Albanian Institute of Statistics (INSTAT). 2013. *Domestic Violence in Albania. National Population-Based Survey*. <<http://www.in.undp.org/content/dam/albania/docs/Second%20Domestic%20Violence%20Survey%202013%20english.pdf>>
- Alvazzi del Frate, Anna. 2011. 'When the Victim Is a Woman.' In Geneva Declaration Secretariat. *Global Burden of Armed Violence: Lethal Encounters*. Cambridge: Cambridge University. <http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/GBAV2/GBAV2011_CH4.pdf>
- Amnesty International, the International Action Network on Small Arms (IANSA) and Oxfam International. 2005. *The Impact of Guns on Women's Lives*. Oxford: The Alden Press. <<http://www.seesac.org/f/img/File/Imported/Gender/Gender-and-Small-Arms/The-Impact-of-Guns-on-Womens-Lives-213.pdf>>
- Babović, Marija, Katarina Ginić, Olivera Vuković. 2010. *Mapiranje nasilja nad ženama u centralnoj Srbiji*. Beograd: SeCons. <http://www.gendernet.rs/files/Publikacije/Publikacije/Mapiranje_porodicnog_nasilja_prema_zenama_u_Centralnoj_Srbiji.pdf>
- Babović, Marija, Olivera Pavlović, Katarina Ginić, Nina Karađinović. 2013. *Prevalence and Characteristics of Violence against Women in Bosnia and Herzegovina*. Sarajevo: Gender Equality Agency of Bosnia and Herzegovina. <http://www2.unwomen.org/~media/field%20office%20eca/attachments/publications/country/bosnia/prevalency_study%20vaw%20in%20bih.pdf?v=1&d=20151216T173418>
- Bastick, Megan and Valasek Kristin. 2014. 'Converging Agendas: Women, peace, security, and small arms'. In *Small Arms Survey 2014: Women and Guns*. Cambridge: Cambridge University Press. <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/A-Yearbook/2014/en/Small-Arms-Survey-2014-Chapter-2-EN.pdf>>
- Beara, Vladan i Predrag Miljanović. 2007. 'Veterani u izgradnji mira.' In *20 poticaja za buđenje i promenu. O izgradnji mira na prostoru bivše Jugoslavije*, edited by Helena Rill, Tamara Smidling i Ana Bitoljanu. Beograd, Sarajevo: CNA. <<http://nenasilje.org/publikacije/pdf/20poticaja/20poticaja-beara-Miljanovic.pdf>>
- Bevan, James and Nicholas Florian. 2006. 'Few options but the gun: Angry young men'. In *Small Arms Survey 2006: Unfinished Business*. Geneva: Small Arms Survey. <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/A-Yearbook/2006/en/Small-Arms-Survey-2006-Chapter-12-EN.pdf>>
- Blagojević, Marina. 2013. 'Muški identiteti i nasilje na Balkanu'. *Zeničke sveske, Časopis za društvenu fenomenologiju i kulturnu dijalogiku*. Issue No: 17. <<https://www.scribd.com/document/147134017/Mu%C5%A1ki-identiteti-i-nasilje-na-Balkanu-Marina-Blagojevi%C4%87>>
- Blagojević, Marina. 2013. *Rodni barometar u Srbiji: Razvoj i svakodnevni život*. Beograd: Program Ujedinjenih nacija za razvoj. https://www.academia.edu/28845654/RODNI_BAROMETAR_U_SRBIJI_RAZVOJ_I_SVAKODNEVNI_%C5%BDIVOT
- Bozo, Aurela. 2015. 'Domestic Violence, Institutional Response and challenges in Addressing Domestic Violence in Albania'. In *Mediterranean Journal of Social Sciences* Vol 6 No 1 S1 January 2015. Rome: MCSER Publishing <<http://www.mcser.org/journal/index.php/mjss/article/view/5560>>
- Hughson, Marina. 2015. Prilog razumevanju nasilja maloletnika u Srbiji: perspektiva kritičkih studija muškaraca i maskuliniteta u: Ivana Stevanović (ur.) Maloletnici kao učinioци i žrtve krivičnih dela prekršaja, Beograd: IKS.
- <https://www.academia.edu/28845334/PRILOG_RAZUMEVANJU_NASILJA_MALOLETNIKA_U_SRBIJI_PERSPEKTIVA_KRITI%C4%8CKIH_STUDIJA_MU%C5%A0OKARACA_I_MASKULINITETA>

- Campbell, Jacquelyn, PhD, RN, Daniel Webster, ScD, MPH, Jane Koziol-McLain, PhD, RN, Carolyn Block, PhD, Doris Campbell, PhD, RN, Mary Ann Curry, PhD, RN, Faye Gary, PhD, RN, Nancy Glass, PhD, MPH, RN, Judith McFarlane, PhD, RN, Carolyn Sachs, MD, MPH, Phyllis Sharps, PhD, RN, Yvonne Ulrich, PhD, RN, Susan A. Wilt, DrPH, Jennifer Manganello, PhD, MPH, Xiao Xu, PhD, RN, Janet Schollenberger, MHS, Victoria Frye, MPH, and Kathryn Laughon, MPH C. 2003. 'Risk Factors for Femicide in Abusive Relationships: Results from a Multisite Case Control Study'. In *American Journal of Public Health*, Vol 93, No. 7. <<http://www.baylor.edu/content/services/document.php/28840.pdf>>
- Carapic, Jovana. 2014. 'Handgun Ownership and Armed Violence in the Western Balkans', *Issue Brief No. 4*. Geneva: Small Arms Survey, the Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva. <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/G-Issue-briefs/SAS-AV-IB4-Western-Balkans.pdf>>
- CGA (Coalition for Gun Control). 'The Case for Gun Control: Reducing Domestic Violence'. <http://guncontrol.ca/wp-content/uploads/2015/03/domestic_hom.pdf>
- Connell, Raewyn and James W. Messerschmidt. 2005. 'Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept'. *Gender and Society*, Vol. 19 No. 6. <http://xyonline.net/sites/default/files/Connell,%20Hegemonic%20masculinity_0.pdf>
- Connell, W. Robert. 2000. 'Arms and the Man: Using the New Research on Masculinity to Understand Violence and Promote Peace in the Contemporary World'. In *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective*, edited by Ingeborg Brines, Robert Connell and Ingrid Edie. Paris: UNESCO. <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001206/120683E.pdf>
- Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence. 2011. Council of Europe Treaty Series - No. 210. Istanbul, 11. V.2011.
<<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008482e>>
- Cukier, Wendy and James Cairns. 2009. 'Gender, Attitudes and the Regulation of Small Arms: Implications for Action'. In *Sexed Pistols: The Gendered Impacts of Small Arms and Light Weapon*, edited by Vanessa Farr, Henri Myrttinen and Albrecht Schnabe. Tokyo: United Nations University Press.
- Cukier, Wendy and Alison Kooistra and Mark Anto. 2002. 'Gendered Perspectives on Small Arms Proliferation and Misuse'. In *Gender Perspectives on Small Arms and Light Weapons: Regional and International Concerns*, edited by Vanessa A. Farr and Kiflemariam Gebre-Wold (eds.). Bonn: Bonn International Centre for Conversion.
- Database Analysis of Compliance of National Standards, Legislation and Public Policies with the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence. 2016. Project Coordinated efforts - Toward New European standards in protection of women from gender based violence. <<http://www.potpisujem.org>>
- Djan, Aurelija. 2014. Partnersko nasilje sa službenom značkom: Priпадници policije kao učinioци partnerskog nasilja u Srbiji. Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku.
<http://www.bezbednost.org/upload/document/partnersko_nasilje_sa_sluzbenom_znackom.pdf>
- Dönges, Hannah and Aaron Karp. 2014. 'Women and Gun Ownership'. Research Notes Armed Actors. No. 45. Geneva: Small Arms Survey, the Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva.
<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/H-Research_Notes/SAS-Research-Note-45.pdf>
- Dokmanović, Mirjana. 2007. *Firearms Possession and Domestic Violence in the Western Balkans: A Comparative Study of Legislation and Implementation Mechanisms*. Belgrade: SEESAC.
<http://www.seesac.org/f/docs/Gender-and-Security/FIREARMS-POSSESSION-AND-DOMESTIC-VIOLENCE-IN-THE-WESTERN-BALKANS-EN.pdf>
- Duquet, Nils and Maarten Van Alstein. 2015. *Firearms and Violent Deaths in Europe*. Brussels: Flemish Peace Institute. <http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/sites/vlaamsvredesinstituut.eu/files/files/reports/firearms_and_violent_deaths_in_europe_web.pdf>
- Dziewanski, Dariusz, Emile LeBrun, and Mihaela Racovita. 2014. 'In War and Peace: Violence against Women and Girls'. In *Small Arms Survey 2014: Women and Guns*. Cambridge: Cambridge University Press. <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/A-Year-book/2014/en/Small-Arms-Survey-2014-Chapter-1-EN.pdf>>
- Farr, Vanessa A. and Kiflemariam Gebre-Wold (eds.). 2002. *Gender Perspectives on Small Arms and Light Weapons: Regional and International Concerns*. Bonn: Bonn International Centre for Conversion.
- Farr, Vanessa A. 2002. 'A Gendered Analysis of International Agreements on Small Arms and Light Weapons'. In *Gender Perspectives on Small Arms and Light Weapons: Regional and International Concerns*, edited by Vanessa A. and Kiflemariam Gebre-Wold (eds.). Bonn: Bonn International Centre for Conversion.

- Farr Vanessa. 2006. 'Gender Analysis as a tool for multilateral negotiators in the small arms context'. In *Disarmament as Humanitarian Action: From Perspective to Practice*, edited by John Borrie and Vanessa Martin Randin. Geneva: UNIDIR (United Nations Institute for Disarmament Research Geneva). <<http://www.unidir.org/files/publications/pdfs/disarmament-as-humanitarian-action-from-perspective-to-practice-288.pdf>>
- Geneva Declaration Secretariat. 2015. *Global Burden of Armed Violence 2015: Every Body Counts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hearn, Jeff and Keith Pringle. 2006. *European Perspectives on Men and Masculinities National and Transnational Approaches*. New York: Palgrave Macmillan.
- Hemenway, David and Matthew Miller. 2000. 'Firearm Availability and Homicide Rates across 26 High-Income Countries'. In *Journal of Trauma, Injury, Infection and Critical Care*, v 49, #6 (2000). <<http://jonathanstray.com/papers/FirearmAvailabilityVsHomicideRates.pdf>>
- Ignjatović, Tanja. 2011. *Nasilje prema ženama u intimnom partnerskom odnosu: Model koordiniranog odgovora zajednice*. Beograd: Rekonstrukcija ženski fond. <<http://www.rwfund.org/wp-content/uploads/2014/09/Tanja-Ignjatovi%C4%87-Nasilje-prema-%C5%BEenama-u-intimnom-partnerskom-odnosu-model-koordiniranog-odgovora-zajednice.pdf>>
- Ignjatović, Tanja, Dragica Pavlović Babić i Marija Lukić. 2015. *Delotvornost sistemskih mehanizama za sprečavanje nasilja prema ženama i nasilja u porodici*. Beograd: Autonomni ženski centar.
<http://www.womenngo.org.rs/images/publikacijedp/2015/Delotvornost_sistemskih_mehanizama_za_sprecanje_nasilja_prema_zenama_i_nasilja_u_porodici.pdf>
- IPU, CHD (Inter-Parliamentary Union and Centre for Humanitarian Dialogue). 2007. *Missing Pieces: A Guide for Reducing Gun Violence through Parliamentary Action*. Geneva: Centre for Humanitarian Dialogue. <http://www.ipu.org/PDF/publications/missing_en.pdf>
- JämStöd. 2007. *Gender Mainstreaming Manual. A Book of Practical Methods from the Swedish Gender Mainstreaming Support Committee*. Stockholm: Swedish Government Official Reports.
<http://www.includegender.org/wp-content/uploads/2014/02/gender_mainstreaming_manual.pdf>
- Jovanović, Sladjana, Biljana Simeunović Pantić, Vanja Macanović. 2012. *Krivičnopravni odgovor na nasilje u porodici u Vojvodini*. Novi Sad: Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova. <<http://hocudaznas.org/hocudaznas/wp-content/uploads/2014/08/krivicno-pravni-odgovor-na-nasilje-u-porodici-u-vojvodini.pdf>>
- Krkelić, Ljiljana. 2007. *Small Arms and Gender Based Violence in Montenegro*. Podgorica: UNDP Montenegro. <http://www.seesac.org/f/docs/Gender-and-Security/SMALL-ARMS-AND-GENDER-BASED-VIOLENCE-IN-MONTENEGRO-EN.pdf>
- Law Centre to Prevent Gun Violence. 'Domestic Violence and Firearms'. <<http://smartgunlaws.org/gun-laws/policy-areas/background-checks/domestic-violence-firearms/>>
- Mankowski, Eric. 2013. 'Antecedents to Gun Violence: Gender and Culture'. In *Gun violence: Prediction, Prevention, and Policy*. American Psychological Association. <http://www.apa.org/pubs/info/reports/gun-violence-prevention.aspx>
- Mircheva, Stojanka, Violeta Chacheva and Nikolina Kenig. 2014. *Voice for Justice: Research Report. Assessment of court proceedings in Domestic Violence cases, with specific focus on assessing the case management from gender perspective*. Skopje: UKIM, Institute for Social, Political and Juridical Research.
- Moser, Annalise. 2007. *Gender and Indicators. Overview Report*. Institute of Development Studies.
- Mreža 'Žene protiv nasilja'. 2016. *Femicid – Ubistva žena u Srbiji. Kvantitativno - narativni izveštaj 2015. godina*. http://www.zeneprotiv-nasilja.net/images/pdf/FEMICID-Kvantitativno-narativni_izvestaj_za_2015_godinu.pdf
- Nikolić-Ristanović, Vesna et al. 2010. *Nasilje u porodici u Vojvodini*. Novi Sad: Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova. <<http://hocudaznas.org/hocudaznas/wp-content/uploads/2014/08/nasilje-u-porodici-u-vojvodini.pdf>>
- OSAGI. 2001. *Important Concept Underlying Gender Mainstreaming*. <<http://www.un.org/womenwatch/osagi/pdf/factsheet2.pdf>>
- Page, Ella. 2009. 'Men, Masculinity and Guns: Can We Break the Link?'. IANSA. <http://iansa-women.org/sites/default/files/news-views/iansa_wn_masculinities_paper-2009.pdf>
- Racovita, Michaela. 2015. 'Lethal Violence against Women and Girls'. In *Geneva Declaration Secretariatt, Global Burden of Armed Violence 2015: Every Body Counts*. Cambridge: Cambridge University <http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/GBAV3_GBAV3_Ch3_pp87-120.pdf>
- SAS (Small Arms Survey). 2014a. *Small Arms Survey: Women and Guns*. Cambridge: Cambridge University Press.

SAS (Small Arms Survey). 2014b. *Women and Gun Ownership*. Geneva: Small Arms Survey. http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/H-Research_Notes/SAS-Research-Note-45.pdf

UNDP Small Arms Control in Serbia and Montenegro (SACISCG).2005. *Living with the Legacy. SALW Survey Republic of Serbia*. Belgrade: UNDP Serbia and Montenegro

Schroeder, Emily, Vanessa Farr and Albrecht Schnabel. 2005. *Gender Awareness in Research on Small Arms and Light Weapons: A Preliminary Report*. Bern: Swisspeace. <http://www.swisspeace.ch/fileadmin/user_upload/Media/Publications/WP1_2005.pdf>

Schwandner-Sievers, Stephanie and Silvia Cattaneo. 2005. 'Gun Culture in Kosovo: Questioning the Origins of Conflict'. In *Small Arms Survey 2005: Weapons at War*. Cambridge: Cambridge University Press. <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/A-Yearbook/2005/en/Small-Arms-Survey-2005-Chapter-08-summary-EN.pdf>>

SEESAC. 2006. *SALW Survey of Kosovo*. Belgrade: SEESAC. <<http://www.seesac.org/f/tmp/files/publication/422.pdf>>

SEESAC. 2006a. *The Rifle has the Devil Inside – Gun Culture in South Eastern Europe*. Belgrade: SEESAC. <<http://www.seesac.org/f/tmp/files/publication/386.pdf>>

SEESAC. 2007a. *SEESAC Strategy for Gender Issues in SALW Control and AVPP Activities*.

<<http://www.seesac.org/f/img/File/Res/Gender-and-Small-Arms/SEESAC-Gender-Strategy-2007-216.pdf>>

SEESAC.2015. Oružje na meti: Zloupotreba vatre nog oružja u Srbiji. Belgrade: SEESAC.

SEESAC. 2016. Armët në Shënjestër/Targeting Weapons - Albania(unpublished).

SEESAC. 2016a. Armët në Shënjestër/Targeting Weapons – Kosovo* (unpublished).

Shaw, Margaret. 2013. 'Too Close to Home: Guns and Intimate Partner Violence'. In *Small Arms Survey 2013: Everyday Dangers*. Cambridge: Cambridge University Press. <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/A-Yearbook/2013/en/Small-Arms-Survey-2013-Chapter-2-EN.pdf>>

Sorenson, Susan. 2006. 'Firearm Use in Intimate Partner Violence A Brief Overview'. *Evaluation Review* 30(3):229. https://www.researchgate.net/publication/7102593_Firearm_Use_in_Intimate_Partner_Violence_A_Brief_Overview

Taskovic, Marko. 2016. Krvava Srbija - Sve žrtve 5 najvećih masakara u poslednjih 15 godina. Blic. July 7, 2015 <<http://www.blic.rs/vesti/hronika/krvava-srbija-sve-zrtve-5-najvecih-masakara-u-poslednjih-15-godina/gxtgys7>>

UN CASA (United Nations Coordinated Action on Small Arms). 2015. *International Small Arms Control Standards. Glossary of Terms, Definitions and Abbreviations*.

<<http://www.smallarmsstandards.org/isacs/0120-en.pdf>>

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime). 2013. *Global Study on Homicide 2013. Trends, Contexts, Data*. Vienna: UNODC <https://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf>

UNDP (United Nations Development Programme). 2008. *How to Guide. Small Arms and Light Weapons Legislation*. Geneva: Bureau for Crisis Prevention & Recovery, UNDP. <http://www.poa-iss.org/CASAUpload/Members/Documents/9@SALWGuide_Legislation.pdf>.

UNDP. 2008a. *How to Guide. The Establishment and Functioning of National Small Arms and Light Weapons Commissions*. Geneva: Bureau for Crisis Prevention & Recovery, UNDP. <<http://www.poa-iss.org/CASAUpload/Members/Documents/9@UNDP%20SALW%20Commissions.pdf>>

UNDP. 2012. *Study on Family Violence and Violence Against Women in Montenegro*. Podgorica: UNDP http://www.me.undp.org/content/montenegro/en/home/library/social_inclusion/DomesticViolenceStudy.html

WHO. 2012. Understanding and addressing violence against women - Femicide. <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77421/1/WHO_RHR_12.38_eng.pdf>

WHO, UNDP, UNODC. 2014. *Global Status Report on Violence Prevention 2014*. Geneva: WHO.

<http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en/>

Zaštitnik građana. 2016. *Utvrđenje i sistemske preporuke*. <<http://www.Zaštitnik.rs/index.php/2012-02-07-14-03-33/4833-2016-07-28-08-59-32>>

6.4 ANEXA 4: CHESTIONAR

1. DATE GENERALE

	2015	2014	2013	2012	2011
Număr total al incidentelor legate de arme de foc¹	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Numărul incidentelor legate de arme de foc care implică arme de foc deținute legal	850	850	850	850	850
Numărul incidentelor legate de arme de foc care implică arme de foc deținute ilegal	150	150	150	150	150
Numărul incidentelor legate de arme de foc care au cauzat decese	100	100	100	100	100

¹ Incidentele legate de arme de foc cuprind¹: omor, omor în circumstanțe agravante, tentativa de omor, suicid, tentativa de sinucidere, provocarea pericolului general, focuri de armă în public, detinerea neautorizată, controlul sau detinerea de arme, utilizarea armelor sau a unui instrument periculos, violența domestică.

2. DATE DEZAGREGATE ÎN FUNCȚIE DE GEN

	2015		2014		2013		2012		2011	
	Women	Men								
Numărul de autorizații emise pentru a purta armele de foc										
Numărul de persoane ucise de către partenerul lor intim²										
Numărul de persoane ucise de către partenerul lor intim cu arme de foc										
Numărul de persoane care au predat arme de calibră mic și armament ușor în timpul campaniilor de colectare										

¹ Omuciderea premeditată este definită ca moartea provocată ilegal intenționat de o persoană asupra unei alte persoane (UNODC). Pentru explicații suplimentare, vă rugăm să consultați <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/IHS%20methodology.pdf>

² Partenerul intim se poate referi la: soț / soție, fostul soț / fosta soție, partener / fostul partener, prieten / prietenă, fostul iubit / fosta iubită.

		femei	bărbați
Membrii comisiilor privind armele de calibră mic și armament ușor			
	2015	2014	2013
Numărul de cereri privind achiziționarea armei de foc respinse			
Numărul de cereri privind achiziționarea armei de foc respinse din motive legate de violența domestică			

3. GEN ȘI VÂRSTĂ

2015

Autorii de gen masculin ale incidentelor legate de arme de foc în funcție de vârstă

15-29

30-44

45-60

60+

2015

Victimele de gen masculin ale incidentelor legate de arme de foc în funcție de vârstă

15-29

30-44

45-60

60+

2015

Autorii de gen feminin ale incidentelor legate de arme de foc în funcție de vârstă

15-29

30-44

45-60

60+

2015

Victimele de gen feminin ale incidentelor legate de arme de foc în funcție de vârstă

15-29

30-44

45-60

60+

6.5 ANEXA 5: LISTA DE FIGURI, TABELE ȘI CASETE

FIGURI

- Figura 1: Procentajul de bărbați și femei victime ale omuciderilor, și procentajul de bărbați și femei condamnați pentru omucideri intenționate
- Figura 2: Rata de omucideri prin mecanisme estimată de OMS (2012)
- Figura 3: Procentajul victimelor de sex masculin și feminin ale omuciderilor intenționate
- Figura 4: Rata omuciderilor: Media pentru anii 2007-2012
- Figura 5: Autorii incidentelor legate de arme de foc în funcție de gen, 2015
- Figura 6: Victimele omuciderilor intenționate în incidente legate de arme de foc în funcție de gen
- Figura 7: Ponderea omuciderilor legate de arme de foc în totalul omuciderilor în funcție de gen
- Figura 8: Ponderea omuciderilor partenerului intim în numărul total de omucideri în funcție de gen
- Figura 9: Ponderea femicidului partenerului intim comis cu arme de foc
- Figura 10: Frecvența evoluției letale în funcție de tipul incidentului - Serbia
- Figura 11: Deținerea armei de foc în funcție de gen
- Figura 12: Autorii și victimele de gen masculin a incidentelor legate de arme de foc în funcție de vârstă în Albania, Kosovo, Bosnia și Herțegovina și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei
- Figura 13: Care este principalul motiv pentru care gospodăria Dvs. NU ar alege să dețină o armă de foc? - "Nu-mi plac armele în general"

TABELE

- Tabelul 1: Victimele omuciderilor premeditate, în funcție de gen
- Tabelul 1a: Autorii incidentelor legate de arme de foc, în funcție de gen
- Tabelul 2: Victimele incidentelor legate de arme de foc, în funcție de gen
- Tabelul 3: Numărul de persoane ucise de către partenerul lor intim, în funcție de gen
- Tabelul 4: Femicidul partenerului intim în Serbia
- Tabelul 5: Bosnia și Herțegovina: Numărul de autorizații emise pentru achiziționarea armelor de foc
- Tabelul 6: Preocupările pe dimensiunea de gen în obiectivele strategiilor privind armele de calibră mic și armamentul ușor și a planurilor de acțiune
- Tabelul 7: Răspunsurile politice în strategiile privind armele de calibră mic și armamentul ușor la principalele preocupări de politică

CASETE

- Casetă 1. Împușcările în masă, violența domestică și siguranță comunitară în Serbia
- Casetă 2. Responsabilitatea de aplicare a legii și violența domestică
- Casetă 3. Suicidul și arme de foc
- Casetă 4. Inițiative emergente
- Casetă 5. Datele dezaggregate de gen
- Casetă 6. Strategiile de protecție împotriva violenței în familie și a armelor de calibră mic și armamentului ușor
- Casetă 7. Încadrarea violenței
- Casetă 8. Alte motive de preocupări legislative - limita de vârstă pentru acordarea autorizației

ⁱ Interviu telefonic cu Ermin Pesto, ministru adjunct, Ministerul Securității din Bosnia și Herțegovina, 5 octombrie 2016.

ⁱⁱ Interviu telefonic cu Marina Iles, Ofițer superior pentru egalitatea de gen, Secretariatul Provincial pentru Politica Socială, Demografie și Egalitatea de gen, 22 septembrie 2016.

NOTİTE

